

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra studií občanské společnosti

Bc. Denisa Pražáková

**Činnost NNO zaměřená na integraci čínské menšiny
na území České republiky**

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. Tereza Pospíšilová, Ph.D.

Praha 2016

Bibliografický záznam:

PRAŽÁKOVÁ, Denisa, Bc. Činnost NNO zaměřená na integraci čínské menšiny na území České republiky. Praha: Karlova univerzita, Fakulta humanitních studií, Katedra studií občanské společnosti, Praha 2016. 116 str.

Vedoucí práce: PhDr. Tereza Pospíšilová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím pramenů a literatury řádně citovaných a uvedených v seznamu literatury. Práci jsem nevyužila k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text.

V Praze, dne:

.....

Denisa Pražáková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí práce PhDr. Tereze Pospíšilové, Ph.D. za její čas, cenné rady, vstřícný přístup a především za trpělivost, kterou mi věnovala.

Také bych chtěla poděkovat všem pracovníkům vybraných neziskových organizací, kteří mi v rámci mého výzkumu vyšli vstříc a poskytli mi tak rozhovor a spoustu nezbytných informací potřebných k uskutečnění výzkumu.

Velké díky patří i mé rodině a blízkým přátelům za podporu při psaní této práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk

1	Úvod.....	4
2	Teoretická část.....	10
2.1	Výběr literatury	10
2.2	Neziskové organizace a pojmy související.....	12
2.2.1	Neziskový sektor.....	12
2.2.2	Neziskové organizace	14
2.2.3	Nestátní neziskové organizace a jejich definice	17
2.2.4	Přehled základních forem NNO v České republice	19
2.2.5	NNO zaměřující se na integraci migrantů	20
2.3	Integrace.....	23
2.3.1	Pojem integrace a její vymezení	23
2.3.2	Historický vývoj pojmu integrace a integrační politiky	24
2.3.3	Integrační politika ČR.....	26
2.4	Modely a teorie integrace.....	27
2.4.1	Obecné modely integrace.....	27
2.4.2	Modely dimenzí integrace.....	30
2.5	Čínští migrantia způsob jejich integrace (kontextuální část práce).....	32
2.5.1	Způsob integrace čínských migrantů v České republice.....	32
2.5.2	Shrnutí teoretického rámce	33
3	EMPIRICKÁ ČÁST.....	35
3.1	Metodologie výzkumu.....	35
3.1.1	Cíle a výzkumné otázky.....	36
3.1.2	Cílová skupina a výzkumný vzorek.....	38
3.1.3	Charakteristika NNO zabývající se integrací cizinců, které byly součástí výzkumu.....	42

3.1.3.1	META - Sdružení pro příležitosti mladých migrantů.....	42
3.1.3.2	Multikulturní centrum Praha (MKC).....	43
3.1.3.3	Sdružení pro integraci a migraci (SIMI).....	44
3.1.3.4	InBáze.....	46
3.1.3.5	Poradna pro integraci(PPI).....	47
3.1.3.6	Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU).....	48
3.1.3.7	Nová škola o.p.s.....	49
3.1.3.8	Most pro o.p.s.....	50
3.1.3.9	Centrum pro integraci cizinců (CIC).....	51
3.1.4	Techniky sběru dat.....	53
3.1.5	Průběh rozhovoru.....	54
3.1.6	Rozhovor s návodem - struktura.....	55
3.1.7	Zpracování dat.....	56
3.1.8	Hodnocení kvality výzkumu.....	57
3.1.9	Etika výzkumu.....	58
3.1.10	Ukázka procesu kódování a kategorizace nasbíraných dat.....	59
3.2	Výsledky.....	63
3.2.1	Analýza výzkumné otázky1: Jakými způsoby se snaží NNO integrovat příslušníky čínské menšiny, kteří žijí na území České republiky?.....	63
3.2.1.1	Téma 1: Prointegrační činnosti, které NNO čínským klientům nabízejí.....	64
3.2.1.2	Téma 2: Cíle, které svým prointegračním činnostem NNO sama přisuzuje.....	68
3.2.1.3	Téma 3: Rozšiřování portfolia prointegračních činností a problematické oblasti prointegračních činností.....	71
3.2.1.4	Téma 4: Čínští klienti NNO– konkrétní případy.....	73
3.2.2	Analýza výzkumné otázky 2: Jakým způsobem se vybrané NNO zaměřují na českou majoritní společnost?.....	82

3.2.2.1	Téma 5: Interakce a navazování kontaktů na základě činností NNO.....	82
4	Závěr.....	86
5	Příloha diplomové práce.....	91
5.1	Příloha 1 – obrázky	91
5.2	Příloha 2 - Návod na rozhovor	94
5.3	Příloha 3 – Čínští migranti	96
5.3.1	Čína a její obyvatelé.....	96
5.3.2	Číňané mimo svou vlast (migrační vlny).....	97
5.3.3	Zahraniční Číňané – Organizace a kontakt s vlastní předků.....	99
5.3.4	Čínská menšina v České republice dnes	99
5.3.5	Občanská společnost a čínští migranti	100
5.3.6	Občanská společnost v evropském kontextu	101
5.3.7	Občanská společnost v Číně	102
6	Seznam použité literatury.....	106

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Pestoffův trojúhelník blahobytu	13
Obrázek 2 – Logo Meta o.p.s.	43
Obrázek 3 – Logo Multikulturní centrum.....	44
Obrázek 4 - Logo SIMI	45
Obrázek 5 - Logo InBáze.....	46
Obrázek 6 - Logo PPI.....	47
Obrázek 7 - Logo OPU.....	48
Obrázek 8 - Logo Nová škola o.p.s.	49
Obrázek 9 - Logo Most pro	50
Obrázek 10 - Logo CIC	51
Obrázek 11 - Model procesu integrace.....	81

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - Linie oddělující národy	25
Tabulka 2 - CÍLOVÁ SKUPINA VÝZKUMU – VÝZKUMNÝ VZOREK.....	39
Tabulka 3 - Porovnání služeb, které NNO nabízejí	52
Tabulka 4 - SEZNAM KATEGORIÍ A JEJICH KÓDŮ	62
Tabulka 5 - SLUŽBY, KTERÉ VYBRANÉ NNO POSKYTUJÍ	64
Graf 1 - Nejčastěji poskytované služby	66

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá tématem činností nestátních neziskových organizací, které své aktivity zaměřují i na čínskou menšinu na území České republiky. Konkrétně se práce zaměřuje na popis prointegračních činností vybraných nestátních neziskových organizací, které tyto organizace využívají při integraci čínské menšiny na území České republiky. V teoretické části práce definuji klíčové pojmy celé práce. Jedná se především o neziskový sektor, nestátní neziskové organizace a pojmy související, dále o pojem integrace a definici teorie integrace. Závěrem teoretické práce se zmiňuji o čínských migrantech a způsobu jejich integrace. V empirické části práce je využita kvalitativní metoda získávání dat. Na základě rozhovorů s pracovníky vybraných nestátních neziskových organizací popisují prointegrační činnosti NNO zaměřené i na příslušníky čínské menšiny, kteří žijí na území České republiky.

Abstract:

This thesis is focused on the topic of nonprofit organizations that are oriented on integration of the Chinese minorities in the Czech Republic. The thesis is focused on description of activities that are used by NGO's for integration of the Chinese minorities in the Czech Republic. In theoretical part is definition of key words. Especially it is definition of non-profit sector, NGO's, integration and theory of integration and the Chinese minorities. A qualitative method of data obtaining is used in the empirical part of the thesis. It is possible to describe integration activities of NGO's that are focused on the Chinese minorities in the Czech Republic from interviews with the respondents.

Klíčová slova:

Prointegrační činnost NNO, integrace, migranti, Číňané, Česká republika

Keywords:

NGO's integration activities, integration, migrants, Chinese, the Czech Republic

Seznam použitých zkratk

NO – neziskové organizace

NNO – nestátní neziskové organizace

ČSÚ – Český statistický úřad

RNNO – Rada vlády pro nestátní neziskové organizace

o.s. – občanské sdružení

o.p.s. – obecně prospěšná společnost

ZSO – zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

ZOPS – zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů
ZNNF – zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů

CNS – církve a náboženské společnosti

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MKČR – Ministerstvo kultury České republiky

Účelové zařízení – účelové zařízení registrované společnosti založené CNS pro poskytování charitativních služeb

1 Úvod

Téma své diplomové práce jsem si vybrala hlavně proto, že jsem se o integraci cizinců, konkrétně Číňanů, zajímala už, když jsem nastoupila na naši katedru Studia občanské společnosti na Univerzitě Karlově v Praze.

Již při svém studiu na střední škole mne asijská kultura velice zajímala. Tehdy se však jednalo především o literární a filosofická díla Říše středu a jiných asijských zemí. Při svém bakalářském studiu na Fakultě humanitních věd jsem začala studovat čínský jazyk. A právě toto studium mě přivedlo k myšlence uskutečnit výzkum na téma festivit čínské menšiny v České republice. Moje bakalářská práce Festivity čínské menšiny na území České republiky tak skýtala odpovědi na otázky, jaké svátky čínští migranti slavili v Číně a jaké slaví zde, v České republice, jaký význam mají tyto festivity v jejich životě.

Při práci s čínskou menšinou však lze narazit na řadu problémů. Sehnat dostatečný počet respondentů z čínské komunity i pro kvalitativní výzkum nebývá vždy lehké a neobjede se bez kontaktních osob. Svou roli může sehrát i jazyková bariéra. V tomto ohledu se mi však dostalo pomoci ze strany vedoucí práce a dalších sinologů, takže mi tyto jinak obvyklé překážky ve výzkumu čínské menšiny nestály v cestě. Také jsem díky výzkumu navázala s některými respondenty z Číny přátelství a získala jsem cenné kontakty. Získat pro bakalářskou práci empiricky podložená data byl úkol náročný, avšak nakonec byl celý výzkum nesmírně přínosný a jsem za něj ráda.

Proč je vlastně výzkum čínských migrantů zajímavý a čím je přínosný? Čínští migranti nespádají do oblasti, která nebyla mnohokrát zkoumána a informací o ní je velice málo. Na poli výzkumu čínské menšiny na území České republiky bychom nenašli mnoho prací. Zkoumání čínské menšiny z hlubšího pohledu se začalo rozšiřovat počátkem 90. let. Přitom je tato menšina z hlediska informací velice zajímavá a informace o čínských migrantech jsou mnohdy velice obohacující a fascinující. Čínské migranty na jejich cestě k integraci potkávala v minulosti celá řada překážek, které se mnohdy vázaly na faktory jejich zvyklostí.

Mezi jedny takovéto faktory, které jsou dodnes v Číňanech hluboce zakořeněny, patří bezesporu i kult předků a tradiční čínská víra. Jednalo se o velice posvátnou věc, je třeba se o duchy předků starat, jakmile by došlo k zanedbávání, znamenalo by to pro celou rodinu hanbu a neštěstí. Tudíž opuštění domova, znamenalo opuštění hrobů. Tento akt byl pokládán za vyjádření veliké neúcty předkům. (Obuchová, 1999:96)

I přes významné překážky docházelo k emigraci stále častěji. Současní čínští emigranti stále ještě oplývají skrytou touhou po možnosti vrátit se alespoň ještě jednou na místo, odkud pocházejí a uctít tak své předky a duchy mrtvých. Číňané, kteří žijí za hranicemi Číny, se z hlediska odborné terminologie nazývají „zahraniční Číňané“, neboli v jazyce anglickém „Overseas Chinese“. Čínština, na rozdíl od jazyků evropských, zřetelně rozlišuje stav, kdy mají Číňané ještě občanství čínské (v tomto případě se jedná o tzv. *chua-čchiao*, což jsou v překladu „čínští migranti“) od stavu, kdy již mají občanství země, v níž přebývají. Ti se poté nazývají *chua-žen* (v překladu „čínští lidé“). Pro nás je asi nejjednodušším způsobem, jak tyto dva stavy odlišit, používat označení „Číňané zahraniční“ a „Číňané etniční“. (Obuchová, 1999:96)

Čínští emigranti sdílejí i přes všechna úskalí, na která při cestě za lepší budoucností narážejí, velice silný pocit soudržnosti, soběstačnosti a snahu pomáhat druhým, stále v sobě nosí ony konfuciánské ctnosti. To vše se samozřejmě odráží i ve způsobu jejich integrace. V nové zemi se dříve nepříliš dobře začleňovali do společnosti. V minulosti často zakládali Chinatowns, jakási čínská městečka uvnitř velkého města, které jim bylo tak moc cizí. Avšak tento typ chování už není typický pro současné emigranty. Dnes jsou tyto čínské čtvrti stále místem tradic a zvyků, které jsou i přes veliký nápor prvků cizí kultury dodržovány. V současnosti se čínští emigranti snaží žít mnohem více rozptýleně, mezi cizími, scházejí se však pravidelně v různých speciálních restauračních zařízeních či v kulturních střediscích, k těmto účelům určeným. (Obuchová, 1999:96)

Jak jsem již zmiňovala na začátku tohoto úvodu, již na začátku studia na katedře Studia občanské společnosti jsem se tedy zajímala o čínské migranty. Zároveň se stále prohlubovala moje zvědavost ohledně neziskových organizací, které se zabývají integrací cizinců v České republice. Během několika besed s různými představiteli neziskových organizací jsem měla možnost dozvědět se o těchto neziskových organizacích více (na katedře jsme měli například zástupce neziskové organizace Meta o. s. atd.). Celé studium tedy ve mně zrála myšlenka,

uskutečnit výzkum, který by v sobě snoubil problematiku integrace cizinců a byl by zároveň zaměřený na čínskou menšinu. Nakonec jsem dostala k tématu mé diplomové práce a tím je **Činnost NNO zaměřená na integraci čínské menšiny na území České republiky.**

Pojem integrace chápu jako propojení či začleňování se, je to proces, který probíhá v různých oblastech a dimenzích. Vycházím především z pojetí M. Peškové (2006).

Taktéž se o tuto tematiku zajímám, neboť v důsledku vzrůstající migrace v Evropě je tato problematika stále více probíraným tématem ve státech Evropské Unie, včetně České republiky. Otázka migrace a integrace cizinců do nové majoritní společnosti je tudíž stále aktuální a její řešení je velice podstatné, obzvláště v tuto dobu.

Česká republika musela v důsledku různých procesů upravit po roce 1989 legislativní předpisy týkající se migrace, příchodu cizinců na naše území a předpisy upravující jejich pobyt zde. Přístup státu se k této problematice od 90. let 20. stol do současnosti měnil a vyvíjel, vše v závislosti na proměnách struktury a charakteru migrace. Snaha státu o přiblížení se ostatním státům Evropské unie vyvrcholila členstvím České republiky v Evropské unii a pozdějším vstupem do Shengenského prostoru.

Ve společnosti panuje všeobecný názor o neziskovém sektoru, který představuje v procesu fungování moderní společnosti velmi podstatnou roli. Na tuto oblast je stále častěji nahlíženo jako na doplněk nebo alternativu vůči státu při zajišťování služeb a veřejných statků (Frič a Goulli, 2001).

Zásadní roli při řešení problematiky cizinců, především na úrovni jejich integrace, zauímají v České republice nevládní neziskové organizace. Byly to právě nestátní neziskové organizace, které začaly jako jedni z prvních řešit otázku integrace cizinců na území České republiky. Za služby, které tyto organizace svým klientům poskytují, jsou státem ceněny a považovány za kompetentní subjekty se zkušeností.

Otázkám migrace a integrace cizinců do společnosti je nutno se věnovat také proto, že tyto lidé bývají často předmětem negativního vnímání ze strany veřejnosti jakožto konkurentů na pracovním trhu atd.

Naše česká společnost toho moc o čínské kultuře a tradicích neví. Lidé Asiaty považují za jednu stejnou skupinu lidí. Nejsou schopni je od sebe odlišit, tudíž jim všem přisuzují stejné vlastnosti a obecně vžitě charakteristiky. Pojem odlišit používám ve smyslu vizuálního odlišení, což jak sama vím, někdy nebývá lehké, ale především jej používám ve smyslu kulturních odlišností. Kultura každého asijského národa si zaslouží, aby zbytek světa vnímal její nuance a výjimečnosti. Češi často na příslušníky čínské menšiny nahlížejí skrze prsty a nevyjadřují se o nich moc důstojně. To všechno však pramení ze základní neznalosti kulturních odlišností, tradic, chování a hodnot asijských příslušníků, které stojí za zamyšlení.

To vše jsou jen některé z negativních faktorů, jež ovlivňují imigraci a integraci cizinců v České republice. Na druhou stranu se můžeme stále častěji doslechnout i o pozitivním vlivu cizinců, především na demografickou strukturu, na hospodářský rozvoj země, na podporu flexibilnějšího trhu práce, na kulturní a společenské obohacení společnosti atd.

Jak uvádí Streeten: „Síla občanské společnosti a zvláště neziskových organizací nespočívá v tom, že konkurují veřejnému sektoru, ale v kooperaci s ním, ať už ve financování, nebo v replikaci úspěšných projektů, nebo v opozici proti místní mocenské elitě mající sklon k vykořisťování“ (Streeten, cit. dle Potůček 2005: 104).

Tudíž zcela jistě hrají nestátní neziskové organizace nezastupitelnou úlohu v oblasti integrace cizinců, obhajování a prosazování jejich práv. Kdyby nestátní neziskové organizace neexistovaly, rozsah mnoha potřebných služeb by byl velmi omezen.

Cíle a výzkumné otázky byly stanoveny tak, aby vedly k získání informací, které bude možné dále analyzovat a dosáhnout tak cenných informací k celé této problematice. Cílem mé diplomové práce je popis činností vybraných nestátních neziskových organizací, které tyto organizace využívají při integraci čínské menšiny na území České republiky.

Konkrétně se tedy jedná o:

- popis prointegračních činností nestátních neziskových organizací, které organizace nabízejí, zda je toto portfolium činností z pohledu vybraných aktérů NNO dostačující, jaké cíle svým činnostem přisuzují samy organizace

a zda skutečně tyto cíle podle respondentů aktivity naplňují a přispívají tak k integraci i čínské menšiny na území České republiky,

- zda při všech činnostech a aktivitách NNO dochází k setkávání a navazování kontaktů mezi českou majoritou a čínskou minoritou. Jaké má tato interakce rysy. Cílem je tedy také popis interakce mezi českou majoritní společností a čínskou minoritní společností na základě aktivit a činností pořádaných vybranými NNO,
- v neposlední řadě popis toho, jakému modelu se nejvíc prointegrační aktivity NNO blíží.

Na základě cílů, které jsem zmínila výše, jsou výzkumné otázky následovné:

1. Jakými způsoby se snaží NNO integrovat příslušníky čínské menšiny, kteří žijí na území České republiky?

- Jaké prointegrační činnosti zaměřené i na příslušníky čínské menšiny NNO nabízí?
- Jaké cíle svým činnostem přisuzují samy organizace (zda neexistují jiné, sekundární cíle, které z poskytovaných prointegračních činností NNO vyplývají, avšak NNO je mezi primární cíle neřadí)
- Jaký model procesu integrace se v práci organizací vykytuje nejvíce?
- Jaké problematické oblasti doprovázejí prointegrační činnosti, které NNO poskytuje?

2. Jakým způsobem se vybrané NNO zaměřují na českou majoritní společnost?

- Dochází díky činnostem organizací k interakci mezi českou majoritní společností čínskou menšinou (jaké má tato integrace rysy)?

Tyto výzkumné otázky se staly stěžejními body pro strukturu rozhovorů, kterých bylo využíváno jakožto metody sběru dat v empirické části práce. Celá diplomová práce je rozdělena do čtyř hlavních částí: První částí je úvod. Ten skýtá odpovědi na otázky týkající se výběru tohoto tématu aj. Druhá část práce je teoretická. V úvodu teoretické části objasňuji výběr použité literatury. Následují kapitoly, v nichž definuji klíčové pojmy celé práce. Jedná se především o neziskový sektor, nestátní neziskové organizace a pojmy související. Dále o pojem integrace a definici teorie integrace, závěrem teoretické práce se zmiňuji o čínských migrantech a způsobu jejich integrace, což považuji za kontextuální část teoretické části práce, avšak stále za podstatnou součást, kvůli pochopení celé tematiky diplomové práce. Třetí částí práce je empirický výzkum. V jeho úvodu popisuji téma svého výzkumu, cíle této práce a výzkumné otázky a výzkumný vzorek. Dále přichází ke slovu kvalitativní výzkumný design, zvolené metody sběru dat, průběh sběru dat, kontakt s cílovou skupinou. Následuje popis analýzy získaných dat, hodnocení kvality výzkumu, kde objasňuji různá možná úskalí výzkumu a jak se jim vyhnout a etika výzkumu. Poslední čtvrtou částí této práce je závěr práce. Ten obsahuje závěrečné zhodnocení zjištěných výsledků a přínos celé práce.

Toto téma je tedy z mého pohledu aktuální a přínosné i pro nestátní neziskové organizace, které se plnohodnotně této problematice věnují a bez kterých by byla situace cizinců po jejich příjezdu do hostitelské země ještě obtížnější. Tato práce by tak měla být pro neziskový sektor přínosná i tím, že se v rámci výzkumu budu snažit rozkrýt problematické oblasti, které se prointegračních činností NNO týkají. Budu se také snažit vystihnout oblasti opomíjené. Jedná se tedy i o snahu určitého doporučení pro vedení nestátních neziskových organizací zaměřujících se na integrační činnosti pro příslušníky různých menšin.

2 Teoretická část

2.1 Výběr literatury

Na tomto místě bych se ráda zmínila o výběru použité literatury, která se týká tématu této práce. Rešerše literatury je velice podstatnou součástí psaní diplomové práce, proto jsem se snažila najít co nejkvalitnější a nejvhodnější zdroje, které by mi v psaní této diplomové práce pomohly. V teoretické části práce objasňuji jednotlivé pojmy a snažím se také definovat základní teorie, které jsou pro můj výzkum zcela nezbytné. Jsem si plně vědoma, že některé kapitoly teoretické části diplomové práce nejsou samotnou teoretickou základnou pro můj výzkum, avšak jejich přítomnost v této práci je dle mého názoru nutná, neboť často objasňují dané pojmy a spojitosti, které jsou pro pochopení celého výzkumu a práce důležité.

Při definování pojmu integrace jsme svou pozornost zaměřila především na výzkumy autorky Peškové (2006). Co se historického vývoje tohoto pojmu týče, čerpala jsem informace od autorů Baršové a Barši (2005a,b), kteří ve své knize popisují vývojové linie národů a s tím související integrační politiky jednotlivých zemí. V další části práce se již dostáváme k samotným modelům a teoriím integrace. Pro tyto účely mi bylo nesmírným přínosem prostudování prací Thomase Hyllanda Eriksena, který se pojmem identity zabýval celá léta. Věnuje se mu především ve své práci *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy* (2012). Podobným způsobem jsem se pak inspirovala u autorů Rakoczyové a Trboly (2009). Mezi další významné autory, na základě kterých jsem popsala modely integrace, patří i Arnold van Gennep: *Přechodové rituály* (Praha, 1997) a autor Hartmut Esser (2000, 2004).

Aby byla zřejmá propojenost a důležitost občanské společnosti a problematiky čínské menšiny, kterou se práce zabývá, je třeba zmínit několik významných informací o pojmu občanská společnost. K jejímu vysvětlení jsem využila práci M. Kaldorové (2008), která popisuje historický vývoj přístupů k pojmu občanská společnost především ze západního pohledu. Avšak pro úplné pochopení a vzhled do problematiky čínské menšiny je nezbytné uvést informace o čínské společnosti. Zda v Číně vůbec občanská společnost

existuje a jakou s ní mají Číňané zkušenost. K tomuto vysvětlení jsem využila práci autora Zhenglai Denga, který se vývojem občanské společnosti v Číně zabýval řadu let.

V kapitole, kterou pokládám z hlediska teoretické části práce za explicitně kontextuální a kterou věnuji čínskému obyvatelstvu a migracím Číňanů do zahraničí, jsem čerpala především od autorky a známé sinoložky, kterou je Ľubica Obuchová. Ta se výzkumem čínské menšiny zabývá již řadu let a napsala o Číňanech jako takových hned několik knih. Pro mne byly stěženi dvě knihy této autorky. Byly to především: *Číňané 21. století. Dějiny, tradice, obchod* (Praha, 1999) a výzkum *Čínská komunita v České republice 2001* (Praha, 2002).

Z hlediska studií, které popisují čínskou menšinou v ČR, pro mne byla velice přínosná práce Petry Jeřábkové: *„Kulturní identita čínské komunity v Praze“* (Jeřábková, 2005). Tato práce je součástí knihy: *„Kdo jsem a kam patřím“*. (Bittnerová, Moravcová a kol. 2005). Komunitou čínských migrantů na území České republiky jsem se již zabývala ve své bakalářské práci, proto jsou pro mne některé informace z mé bakalářské práce nesmírně cenné a i pro tento výzkum užitečné. Některé informace jsou tudíž společné pro má témata (téma bakalářské práce a téma práce diplomové), avšak v této práci slouží k odlišnému náhledu a cíli.

Je také pravda, že specifika chování a myšlení čínské menšiny v ČR se dynamicky vyvíjejí a mění, tudíž jsem při rozhovorech leckdy narazila na něco, co se s tvrzeními v těchto knihách neshoduje. V takovém případě na to ve své práci upozorňuji a tyto informace, které většinou pocházejí z let 1999 a 2002, tím tak aktualizuji. Doufám, že bude tato práce z hlediska studií o čínské menšině v České republice přínosná a obohacující pro poměrně malé množství výzkumů týkajících se této tematiky.

2.2 Neziskové organizace a pojmy související

2.2.1 Neziskový sektor

Pro vhléd do problematiky, kterou se tato práce zabývá je, nezbytné vysvětlit pojem „neziskový sektor“, neboť skrývá řadu nejasností. Tento pojem totiž není v české odborné literatuře zcela definován. Jistě jste se již setkali s řadou označení tohoto prostoru mezi trhem, státem a občanem, například označení jako jsou občanský sektor, dobrovolnický sektor, nevládní sektor, třetí sektor atd. Avšak tato označení se překrývají, proto je pro jasné vymezení nezbytné určení hranic tohoto prostoru a důrazu na danou vlastnost.

Neziskový sektor je charakteristický neziskovostí, překlad z anglického výrazu non-profit, resp. not-for-profit znamená, nikoli za účelem zisku. Tudíž výstižnější je překlad jako nevýdělečný. Označení neziskový sektor v sobě tedy snoubí aktivity, které nejsou konány za účelem zisku, ten ovšem může být zpět použit k podpoře činností hlavních a k naplňování cílů organizace. Označení dobrovolnický sektor se více užívá v USA, zdůrazňuje aspekt dobrovolnosti, což je jedna z charakteristik neziskového sektoru. Vymezení vůči prostoru státu a charakteristiku nezávislosti na státu vyjadřuje označení nevládní, neziskový či nezávislý sektor. Avšak překlad anglického non-governmental není jednoznačně nevládní, tudíž se jedná o označení nedokonalé. Tímto pojmem se u nás mohou označovat organizace zřizované např. obcí či obecním úřadem, jako nižší článek územní samosprávy. Označení nestátní také není zcela vhodné. Více pochopitelným se zdá být označení třetí sektor jakožto prostor mezi státem, trhem. Jedná se tedy o existenci tří sektorů v ekonomice (soukromého, státního a sektoru třetího).

Sektor soukromý je charakteristický soukromými subjekty zacílenými na zisk, státní/veřejný sektor tvoří stát a samospráva. Subjekty, které nemají za cíl dosahování zisku jako takového, tvoří třetí sektor. Mohli jste se setkat i s tzv. domácím sektorem tvořeným domácnostmi, rodinou atd. Do třetího sektoru řadí někteří autoři taktéž občanské aktivity, „které vykonávají nějakou obecně nebo vzájemně prospěšnou aktivitu bez právní subjektivity – petiční akce, sousedské iniciativy, organizování obyvatel.“(Haken, 2005:10)

Důraz na rozvoj a podporu občanských aktivit vyzdvihuje toto označení na úroveň nejvhodněji použitého termínu. „Občanský sektor chápeme jako prostor mezi státem, státními institucemi, trhem, ziskovými soukromými společnostmi a jednotlivými občany nebo skupinami občanů, prostor mezi občanem nebo rodinnou a společností. Představuje formy činností, které většinou mohou fungovat nezávisle na státu a jeho mocenských orgánech.“ (Dohnalová, 2005)

Nahlédneme-li na pojetí neziskového sektoru autora Pestoffa, konkrétně na tzv. „trojúhelník blahobytu“ (welfare triangle), pochopíme velice jasně, jak autor národní hospodářství dělí. Jedná se o čtyři sektory, které se dělí podle tří kritérií: dle kritéria financování a rozvoje dělí na sektor ziskový či neziskový, dle kritéria vlastnictví na sektor soukromý či veřejný a v neposlední řadě dle kritéria míry formalizace je dělí na sektor formální či neformální.

Obrázek 1 - Pestoffův trojúhelník blahobytu



(Rektořík, J. a kol.: 2007:16)

V. A. Pestoff označil organizace, jež mají společné znaky více sektorů jako smíšené organizace. Například taková soukromá střední škola by mohla být smíšenou organizací, neboť je soukromá, ale zároveň je částečně financována z veřejných rozpočtů. Domácnosti mohou také zasahovat do soukromého neziskového sektoru a to tak, že domácnosti jsou zásobníkem peněžních prostředků, dobrovolníků. Za služby, které jim poskytuje soukromý neziskový sektor, platí členské a jiné poplatky.

Budeme-li hovořit o vzájemném zasahování ziskového soukromého sektoru do neziskového soukromého sektoru a naopak, je zde například možnost zakládat kapitálové společnosti (akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným) a družstva za účelem plnění poslání neziskového charakteru, na druhé straně může ziskový sektor dávat sponzorské dary třetímu sektoru.

„V ideálním případě tvoří veřejný neziskový sektor, soukromý neziskový sektor a soukromý ziskový sektor tři pilíře, které se vzájemně doplňují a vyvažují rozložení sil na poli politickém, ekonomickém a na poli občanských svobod.“ (Rektořík, 2001: 21)

2.2.2 Neziskové organizace

Neziskové organizace můžeme tedy dle předchozího vysvětlení členit z hlediska: předmětu činnosti:

státní neziskové organizace (SNO),

nestátní neziskové organizace (NNO).

Z tohoto členění vychází Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (RNNO). SNO zahrnují organizační složky, územní samosprávné celky (obce, kraje), příspěvkové organizace a státní fondy.

Podle autora Salomona, na kterého se zaměříme níže, splňují tyto organizace jen institucionalizovanost, samosprávnost a neziskovost. NNO charakterizuje princip autonomie společnosti, tzn. schopnost určitého společenství lidí žijících a spolupracujících ve vymezeném prostoru, organizovat a vzájemně usměřňovat své jednání.

Dále můžeme neziskové organizace členit dle kritéria globálního charakteru poslání na:

- veřejně prospěšné,
- vzájemně prospěšné.

Organizace veřejně prospěšné (Public Benefit Organizations – PBO) jsou otevřeny široké veřejnosti, uspokojují potřeby veřejnosti pomocí veřejných nebo smíšených statků (střední školy, veřejné vysoké školy, ekologie atd.). Jejich hlavním cílem je poskytování veřejně prospěšných služeb a služeb obecných zájmů. Jedná se o obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy, politické strany a politická hnutí, církve a náboženské společnosti, např. některé druhy sociální péči o staré lidi, o opuštěné děti, tělesně postižené, apod.

Organizace vzájemně prospěšné (Mutual Benefit Organizations - MBO), mají za hlavní cíl sloužit zájmům svých členů. Vzájemně prospěšná společnost tedy uspokojuje potřeby určité skupiny obyvatel, kteří mají společný zájem (kultura, sport, profesní zájmové skupiny). (Škarabalová, 2005)

Status veřejné prospěšnosti

Status veřejné prospěšnosti slouží ve většině evropských zemí k definování organizací, které svojí činností přispívají k veřejnému blahu a snaží se získat dotace z veřejných zdrojů a různé úlevy. Status veřejné prospěšnosti je však podmíněn. Jedná se především o transparentnost organizace. Vymezení veřejné prospěšnosti je z hlediska právního systému jednotlivých zemí nejednoznačné, zatímco v České republice mají přístup ke zvláštním výhodám neziskové organizace a to především z hlediska své právní formy. Avšak ne u všech právnických osob je posuzování jejich práva na přidělení statusu veřejné prospěšnosti lehké. „Spolky nemají zákonnou povinnost vydávat výroční zprávy a jména jejich statutárních zástupců nelze vyhledat v žádném veřejném rejstříku. Nízká obligatorní transparentnost spolků činí tuto právní formu snadno zneužitelnou pro daňovou a finanční kriminalitu, jak ostatně ukazují některé případy z nedávné minulosti.“ (co je veřejná prospěšnost, cit. 15. 2. 2016)

O zavedení statusu veřejné prospěšnosti se vedou debaty již řadu let. Avšak stále nedochází ke společné kongruenci ohledně přidělování statusu. Názory proti můžeme nalézt i u některých zástupců neziskových organizací. „Dle názoru Centra pro výzkum neziskových organizací (2005) je stanovení hranic, která činnost je nebo není veřejně prospěšná, obecně nemožné. Jedná se o velmi subjektivní záležitost, proto by žádné autoritě nemělo náležet právo stanovit a rozhodovat o tom, co je v jaké míře prospěšné. Tato pravomoc by mohla být také v rukou veřejné moci zneužívána.“ (Hladká, M., Škarabelová, S., 2007:6)

I přes to byl v roce 2010 „schválen věcný záměr zákona o veřejné prospěšnosti a do konce roku 2012 mělo vzniknout jeho paragrafové znění. Kvůli politickým změnám a odporu části neziskových organizací však byly práce na zákonu zastaveny a zákon byl vrácen do připomínkového řízení. Veřejná prospěšnost byla zakotvena do návrhu nového Občanského zákoníku, který 9. 11. 2011 schválila Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR.“ (co je veřejná prospěšnost, cit. 15. 2. 2016)

Tato ustanovení jsou však pouze obecná. Diskutuje se o posílení transparentnosti organizací a především o zvýšení důvěryhodnosti neziskových organizací, pro které je důvěra z hlediska dárců velice významná. Samotný pojem transparentnosti se jeví jako zcela jasný, ale v odborné literatuře můžeme nalézt z hlediska oboru hned několik různých definicí. Co se týče oblasti neziskového sektoru, je pojem transparentnost považován především za „povinnost nebo ochotu neziskové organizace (charity) zveřejnit a dát k dispozici důležitá data o sobě samé“.(Stone, Wilbanks:2012)

Ministerstvo spravedlnosti České republiky zpracovalo a předložilo vládě v roce 2014 nový návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti. „Návrh zákona byl podroben připomínkovému řízení a v současné době je zařazen do evidence, kde čeká na schválení a předání Parlamentu ČR.“ (Co čeká NNO v roce 2015, cit. 15. 2. 2016)

Paragraf 146 NOZ stanovuje podmínky veřejné prospěšnosti takto:

„Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla

majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.“ (§ 146 NOZ, cit. 15. 2. 2016)

Následující paragrafy (147 – 149) poté určují, kdo má právo na zápis statusu veřejné prospěšnosti, taktéž podmínky vymazání tohoto statusu a samotné odnětí statusu. Dále má právnická osoba, která jest ve veřejném rejstříku se statutem veřejné prospěšnosti zapsaná, dle § 150 „právo uvést ve svém názvu, že je veřejně prospěšná.“ (§ 150 NOZ, cit. 15. 2. 2016)

Jak píše sám ing. Petr Jan Pajas k problematice veřejné prospěšnosti, je z hlediska občanského sektoru vhodnější posuzovat „míru veřejné prospěšnosti aktivit a ne subjektů“. (Pajas, 1999)

Abychom se tedy dostali k jakémusi souhrnu, pro všechny NO jsou společné následující znaky:

jsou právnickými osobami (s výjimkou organizačních složek státu),

- nejsou založeny za účelem podnikání,
- nejsou založeny za účelem produkce zisku,
- uspokojují konkrétní potřeby občanů a komunit,
- mohou, ale nemusejí být financovány z veřejných rozpočtů.

(Hudcová, 2007:15)

2.2.3 Nestátní neziskové organizace a jejich definice

V následujícím textu se zaměříme na mezinárodně uznávanou definici nestátních neziskových organizací, jejímiž autory jsou L. M. Salomon a H. K. Anheier. Tato definice pochází z devadesátých let a nese pojmenování „strukturálně-operacionální definice“. Jak již samotný název sám napovídá, definice se skládá z pěti znaků, které jasně vymezují strukturu a fungování NNO.

„Oba autoři chápou nestátní neziskový sektor jako soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů nestátních. Za určující, zda opravdu nestátní neziskové organizace odpovídají koncepci NNO, považují pět základních vlastností, které nestátní neziskové organizace splňují.“ (Škrabelová, 2005:7)

NNO jsou:

- „institucionalizované (organized) – mají institucionální strukturu, jistou organizační skutečnost, bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně regulovány.“
- soukromé (private) – jsou institucionálně separovány od státní správy a nejsou státní správou řízeny. Z toho vyplývá absence významné státní podpory a také to, že nejsou státní úředníci na vedoucích pozicích organizace. Nejpodstatnější je tedy to, že je nezisková organizace soukromá ze své vlastní podstaty. Avšak neznamená to, že by tyto organizace měly být oddělené od státních financí, které pro ně jsou stále velmi významné.
- neziskové (non-profit) – nedochází tedy k rozdělování zisku, konkrétně se nepřerozdělují zisky vzniklé z činnosti organizace mezi vlastníky či vedení organizace. Neziskové organizace směřjí na základě svých činností vytvářet zisk, ten však musejí použít pouze na cíle dané posláním organizace.
- samosprávné a nezávislé (self-governing) – jsou autonomní, mají své vlastní postupy a struktury. Ty jim usnadňují kontrolovat vlastní činnost, jinými slovy není s neziskovými organizacemi manipulováno zvenčí, ale řídí se samy autonomně. Nespádají pod kontrolu státu aj.
- dobrovolné (voluntary) – činnost vedou na základě dobrovolnosti. Dobrovolnost může být výkon neplacené práce pro organizaci, stejně tak i forma darů. Samozřejmě se NNO mohou v intenzitě a formě tohoto prvku lišit. (Halásková, 2008:12)

Samozřejmě, že existují i jiná pojetí rysů NNO, například již výše zmíněného autora Pestoffa, který uvádí, že “centrem trojúhelníku blahobytu jsou typické organizace nestátního neziskového sektoru, tedy ty, které splňují všechna uvažovaná třídící kritéria:”

jsou založeny soukromými osobami, bez vlivu či záměru státu, resp. veřejných institucí,
- „splňují podmínku neziskovosti,
- a jsou to právnické osoby s dlouhodobým charakterem činnosti, nejde tedy o pouhá dočasná ad hoc vytvářená uskupení bez formálních struktur.“ (Hyánek, V., Škarabelová, S., Řežuchová, M., 2005:6)

2.2.4 Přehled základních forem NNO v České republice

V této kapitole přiblížím úpravu jednotlivých právních forem NNO v České republice. Nestátní neziskové organizace jsou pokládány za soukromoprávní subjekty. Právní úprava NNO spadá do oblasti občanského zákoníku, od 1. 1. 2014 Nového občanském zákoníku.

Z hlediska současnosti tedy můžeme v České republice narazit na tyto právní formy nestátních neziskových organizací: spolky, ústavy, obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy, evidované právnické osoby.(O neziskových organizacích, cit. 1. 3. 2016)

Nový občanský zákoník tedy „zrušil samostatné zákony upravující právní postavení NNO do 31. 12. 2013: zákon č.83/1990 Sb., o sdružování občanů zákon č.245/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech zákon č.227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech včetně zákonů, které tyto speciální zákony novelizovaly.“ (Deverová, 2015)

Občanská sdružení jsou dle §3045 NOZ od 1. 1. 2014 považována za spolky. Nové obecně prospěšné společnosti již vznikat nemohou a stávající obecně prospěšné společnosti se řídí dle zákona 248/1995 Sb., mohou se však transformovat na ústav, nadaci či nadační fond.

Ústav je taktéž právní formou NNO., „Ústav je právnická osoba nově vytvořená NOZ. Ústav je ustavován za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky.“ (Deverová, 2015)

2.2.5 NNO zaměřující se na integraci migrantů

V rámci této diplomové práce je třeba seznámit se v rámci neziskového sektoru s neziskovými organizacemi, které se zabývají přímo prointegračními činnostmi. Nestátní neziskové organizace plní ve společnosti více než jednu funkci. Duben (1996) pokládá za základní funkci NNO zastupování zájmů občanů. Toto pojetí rozšiřují autoři James a Rose Ackermanovi (1986: 9), kteří rozlišují mezi organizacemi, kteří *reprezentují zájmy* a organizacemi, které *poskytují převážně služby*. Toto pojetí se ve skutečnosti dosti shoduje s pojetím Salamona et al. (2000). Ten rozděluje funkce NO na základě oblasti působení na poskytovatele služeb a na prosazovatele zájmů.

Myšlenku zastupování vícero funkcí potvrzuje ve své knize *Občanský sektor* i Marek Skovajsa (2010). Jak sám uvádí, mezi klíčové funkce patří funkce: „*servisní, politická a sociální*.“ Servisní funkcí je poskytování služeb, funkce politická představuje ochranu a zastupování hodnot a zájmů občanů, funkce sociální dává za vznik vzájemné solidaritě, komunitám a vztahům mezi sebou.

Někteří autoři však nabízejí daleko více funkcí, které NNO vykonávají. Tak například funkci *inovační*, která je využívána v rámci řešení nových situací, funkce *školicí a expresivní*, které vznikají tzv. zdola, chrání a podporují tak zájmy občanů. (Potůček, 2009)

Role NNO, které se zaměřují na integraci cizinců má tak ve společnosti nezastupitelnou úlohu. Skrze svoje činnosti plní hned několik vyjmenovaných funkcí (servisní, sociální aj). Nejvíce se tak snaží cizincům pomoci a poskytovat jim služby potřebné k integraci. Další nezastupitelnou rolí je i snaha pomáhat při utváření integrační politiky.

Robert Trbola (2011) se ve své práci rozepisuje o způsobu utváření integrační politiky. Říká, že hlavní těžiště tvorby podmínek pro integraci migrantů leží především v rukou orgánů státní správy. Dle jeho slov se také děje to, že jsou určité kompetence přesunuty na nižší orgány veřejné správy, což je zapříčiněno tlakem, který vyvíjí Evropská komise. Chce tak zdůraznit úlohu regionálních zástupců státní správy a samosprávy. Přestože jsou pravomoci NNO často ve srovnání s jejich zaujetím celým tímto procesem často malé, alespoň zde přetrvává snaha o určité zapojení se do tvorby integrační politiky.

V rámci prosazování integrační politiky má také velice zásadní slovo Konsorcium NNO. Bylo založeno v roce 2003, aby prosazovalo migrační, azylovou a integrační politiku, která klade důraz na dodržování lidských práv a sociálně spravedlivou společnost. Zastřešuje proto nestátní neziskové organizace, které se zaměřují na pomoc migrantům v České republice a snaží se tak podílet se na tvorbě migrační politiky. Rovněž seznamuje veřejnost s informacemi, které se týkají migrantů a celé této problematiky. Zasazuje se o výměnu informací mezi jednotlivými členskými organizacemi, ale i mezi neziskovým sektorem a veřejnou správou v oblasti migrace. Mezi organizace, které do Konsorcia patří, můžeme nalézt: Organizaci pro pomoc uprchlíkům, Sdružení pro integraci a migraci, Poradnu pro integraci, InBázi, Člověka v tísní, Evropskou poradní skupinu a mnoho dalších. Celý seznam těchto členských organizací naleznete na stránkách Konsorcia NNO (www.konsorcium-nno.cz)

Hlavní náplní práce Konsorcia je především:

- “Realizace společných projektů, koordinace aktivit a vzájemná výměna informací členů Konsorcia.
- Advokační činnost ve sféře legislativy, dotační politiky týkající se problematiky migrace, integrace migrantů, lidských a občanských práv.
- Propagace tématu problematiky migrace, integrace migrantů, lidských a občanských práv.
- Vytváření ideových a praktických konceptů v oblasti migrace, integrace migrantů, lidských a občanských práv.
- Školení pracovníků a posilování kapacit členů Konsorcia.
- Vytváření, stanovování a sdílení společných principů, postupů a standardů spolupráce, například práce s klienty služeb členů Konsorcia, práce s veřejností, s orgány veřejné správy apod.
- Výzkumné a vzdělávací aktivity v oblasti migrace a integrace migrantů, lidských a občanských práv, publikační činnost.

- Konzultační činnosti a pořádání společenských, kulturních, dobročinných a sportovních akcí.”

(Konsorciium NNO, cit. 3. 6. 2016)

Z hlediska typologie nestátní neziskových organizací, které se zaměřují na integraci cizinců na území České republiky, uvádí Ministerstvo práce a sociálních věcí toto dělení:

1. NNO, které se orientují na služby pro cizince.
2. NNO, které nabízejí své služby jak cizincům, tak i jiným vybraným skupinám,
3. sdružení cizinců a národnostních menšin (tyto organizace jsou zakládány samotnými migranty)

(CVNS, cit. 24. 4. 2016).

Snažila jsem se zjistit, kolik působí v České republice NNO, které se orientují na integraci migrantů, avšak přesný počet se mi nepodařilo zjistit. Ze seznamů NNO lze však vyčíst, že v naší zemi existují desítky těchto organizací.

Na základě výzkumu Kristýny Karadžosové vyplývá, že důležitým momentem v oblasti vzniku NNO, které se orientují na integraci cizinců, byl rok 1989 a následné porevoluční období.

„Po roce 1989, ale záleží na tom, jak kdo. Třeba Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU), je jednou z nejstarších. (...) Neziskové organizace zaměřené na integraci začaly vznikat už více než před 20 lety a dnes jich je hodně.“ (rozhovor Redlová in K. Karadžosová, 2012)

Co se týče zrodu NNO zaměřených na pomoc cizincům, tyto organizace začaly vznikat po roce 1989, což souviselo s možnostmi, jež nabízela porevoluční doba. Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) byla jednou z prvních organizací tohoto charakteru, která vznikla, dalšími organizacemi byly: Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE) a Poradna pro integraci (PPI). Tyto organizace se ze začátku zaměřovali na uprchlíky především.

„Jako hlavní důvody vzniku NNO byly nejčastěji uváděny nové možnosti financování těchto organizací po roce 1989 a vznik institutu azylu. Rozvoj těchto NNO pak souvisí dle názoru odborníků se zájmem státu uskutečňovat některé aktivity, které však přenáší na neziskový sektor, nebo naopak se škodlivou politikou státu, jejíž následky musí řešit občanská společnost. Značný vliv mohl mít také zvýšený zájem lidí o problematiku migrace a integrace a angažovanost těch cizinců, kteří sami prošli procesem integrace a rozhodli se zprostředkovat své zkušenosti ostatním imigrantům“. (K. Karadžosová,2012)

Dnes se již spektrum služeb těchto organizací rozrostlo a jejich služby mohou využívat migranti z celého světa. Podle autorky Kristýny Karadžosové (2012) mezi nejčastěji nabízené činnosti vybraných NNO, jež se vztahují k tématu migrace a integrace cizinců, patří: sociální, právní, pracovní a psychologické poradenství; vzdělávací semináře (nízkoprahové kurzy češtiny, vzdělávání lektorů, pracovní kurzy); dobrovolnické programy medializace a veřejná propagace migrace a integrace, vytváření a realizace projektů zaměřených na zapojení veřejnosti do cizinecké problematiky; zřizování informačních linek, webových portálů a diskuzních fór pro cizince za účelem zvýšení jejich informovanosti; vedení a správa knihoven s migrační tematikou; ochrana práv a zájmů cizinců atd.

2.3 Integrace

2.3.1 Pojem integrace a její vymezení

Ve své diplomové práci se značně zabývám pojmem integrace migrantů. Proto je nezbytné upřesnit, co tento pojem znamená a jaká je jeho šíře. Integrace znamená jakési „sjednocení, spojení částí celku či začlenění. Jedná se o proces postupného včleňování do již existujícího společenského celku, který má svou strukturu a pravidla a vyznačuje se mírou soudržnosti.“ (Pešková, 2006: 18)

Definicí tohoto pojmu je však několik. Záleží na tom, z jakého hlediska se na tento pojem díváme. Každá vědní disciplína jej definuje trochu jinak. Jak uvádí autor Rainer Bauböck, pojem integrace může znamenat:

- začlenění nově příchozích jedinců, ale také jedinců, kteří nejsou majoritní skupinou přijímáni, do již etablované společnosti,
- určitou formu soudržnosti, přičemž vnitřní integrace společnosti pomáhá k její větší stabilitě,
- „evropskou integrací“; tento koncept se vztahuje k formování federace či unie, která je tvořena různými typy společností. (Bauböck, 2011: 33-34)

Pro tuto práci má však zásadní význam zmíněná definice od autorky Peškové. Tato definice tíhne spíše k pojetí antropologickému či sociologicko-antropologickému, neboť se celá tato práce týká tematiky migrantů.

2.3.2 Historický vývoj pojmu integrace a integrační politiky

Je zcela zřejmé, že historický vývoj pojmu integrace není přímo stěžejním teoretickým základem této práce, ale týká se ho. Proto jej budeme řadit k souvislostem, které jsou pro objasnění teoretického základu podstatné a celý základ obohacující. Nebudu se zde rozepisovat o integrační politice jednotlivých zemí, neboť se tohoto tématu práce netýká, avšak zmíním zde základní rozdíly z hlediska integrační politiky různých zemí.

Budu vycházet z teorie Baršové a Barši (2005a, b). Tyto autoři ve své knize (2005b) uvádějí dvě linie, které oddělují národy. Jedna z těchto linií tvoří tzv. „osu vzniku národa“ a druhá linie tvoří tzv. „osu kritéria příslušnosti k tomuto národu“.

Podle toho, kde se daný stát nachází, se odvíjí i samotná imigrační a integrační politika. Dalo by se říct, že se jedná o téměř dokonalé příklady, které se ovšem v průběhu času začaly měnit. Svůj podíl na tom jistě měl i příchod multikulturalismu, globalizace atd.

Dle autorů lze tedy osy a jednotlivé příklady stanovit následně:

Tabulka 1 - Linie oddělující národy

	<i>národ přistěhovalců-osadníků</i>	<i>národ starousedlíků</i>
občanský národ	USA, Kanada, Austrálie	Francie, Británie
etnický národ	Izrael	Německo

(Baršová, Barša, 2005b:31)

„Národ přistěhovalců byl tvořen zejména v bývalých koloniích, národy starousedlíků jsou bývalé evropské koloniální mocnosti; k občanskému národu může příslušet kdokoli, kdo se podřídí občanskému principu definovanému principu majoritní kultury, kdežto národ etnický je založen po vzoru herderovského romantismu na společné historii, krvi a kultuře.“(Baršová, Barša 2005b:31)

Velká Británie je prvním příkladem. Způsob integrační politiky Velké Británie lze označit za „*hierarchický kulturní pluralismus*“. Naproti tomu stojí francouzský typ integrační politiky, který je převážně asimilacionistický. (Barša 2003)

Občanské přistěhovalcké národy jako je Kanada, tvoří líheň multikulturalismu. Austrálie je také považována za centrum multikulturalismu. Vývoj je podobný jako v Kanadě.

Na počátku zde hovoříme o tzv. „*multikulturní realitě imigrantského státu v rámci kolonie*“, poté o tvorbu multikulturní australské identity a státní politiky k uznání role původní obyvatel. Avšak i zde nalezneme pár odlišností, co se vývoje týče. Liší se například v přístupu k domorodcům. Ti byli orientováni více na „ochranářskou segregaci než na občanskou participaci“ jako tomu bylo v Kanadě. (Barša, 2003)

Amerika spadá pod národ přistěhovalců. Nalezneme zde však několik odlišností od již zmiňované Kanady a Austrálie. Obzvláště zaměříme-li se na vztahy Ameriky s Velkou Británií, se kterou se nerozešli v dobrém. Zde dochází k tzv. „*melting pot*“ (tavícímu kotlíku) – „*multikulturní politika ve smyslu nikoli rovného uznání mnoha paralelních kulturních*

entit, identit, ale jako vytvoření zvláštní americké identity, která vycházela z kombinace mnoha odlišných kulturních identit jednotlivých minorit." (Barša 2003)

Německo je příkladem národu starousedlíků. Takovéto národy většinou vyrůstají ze svých etnických kořenů. Od tohoto úkazu se odvíjí i samotná integrační politika Německa. Občanství bylo v Německu pouze pro rodilé Němce, situace se změnila až avšak po druhé světové válce, kdy bylo možné získat občanství i pro ne-rodilé Němce. Výsledkem celého dlouhého procesu bylo to, že Německo přistoupilo k přehodnocování integrační politiky a vydalo se směrem k většímu důrazu na začleňování přistěhovalců. (Barša, 2003)

Jelikož se tato práce týká migrantů v České republice, bylo by dobré se o vývoji integrační politiky v České republice alespoň v krátkosti zmínit. Náš národ byl původně asimilacionistický. Na základě literatury je možné z hlediska integrační politiky přiřadit české země k zemím východního bloku. Je však zřejmé, že se musela Česká republika v historii několikrát vypořádat s přílivem imigrantů. Po vstupu do Evropské unie v roce 2004 ČR zcela podléhá legislativě EU. (Baršová, Barša 2005b)

Dalo by se říci, že EU usiluje o společnou evropskou identitu, což je dle autora Carrery stálý problém. Hovoříme zde totiž o mnohem složitějších konceptech „z hlediska kulturní diverzity a samostatnosti jejich vývoje v jednotlivých státech“(Carrera 2005).

2.3.3 Integrační politika ČR

Integrační politiku můžeme pokládat za soubor nařízení a opatření, které mají za cíl začlenění imigrantů do společnosti.

Přistupujeme li k tomuto pojmu z pohledu majority, je nasnadě vědět, jaká je migrační politika v naší zemi. „Koncepce integrace cizinců byla přijata usnesením vlády ČR ze dne 11.prosince 2000 č. 1266. Vycházela ze Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR přijatých usnesením vlády ČR ze dne 7. července 1999 č. 689, z vnitrostátní právní úpravy postavení cizinců v jednotlivých oblastech integrace cizinců a z mezinárodních dokumentů v dané oblasti. Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců byla přijata usnesením vlády ČR ze dne 8. února 2006 č. 126. Usnesením vlády ČR ze dne 23. července 2008

č. 979 byla koordináční role při realizaci Koncepce integrace cizinců na území ČR převedena z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.“ (Integrace cizinců na území ČR, MVČR, cit. 8. 1. 2016)

Otázka integrace migrantů se objevuje téměř všude. Je to problematika týkající se celé naší společnosti. Právě proto tato koncepce spoléhá na celou řadu resortů a jiných organizací, které jsou při aplikaci této strategie nápomocní. Stát se tedy snaží zajistit cizincům přístup ke znalosti českého jazyka, snaží se cizincům zajistit ekonomickou soběstačnost, s tím se samozřejmě pojí i celková orientace v daném prostředí majority a vztahy s majoritní společností. Nedílnou součástí celé integrační politiky jsou i nestátní neziskové organizace, které jsou v celé této problematice pomocnou rukou.

„V rámci Koncepce integrace cizinců je podporován vznik, činnost a rozvoj těchto organizací, vytvářejí se podmínky pro jejich aktivní účast při integraci cizinců. Činnost NNO v oblasti podpory integrace cizinců je finančně podporována z prostředků státního rozpočtu (dotace resortů), z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) a dalších fondů EU, resp. EHS.“ Na stránkách Ministerstva vnitra je spousta informací o tomto konceptu. Jsou zde popsány různé dokumentové servery a stránky, které mají být cizincům a organizacím, které se jim věnují, nápomocny (*Imigrační portál*, webové stránky MPSV *Cizinci v České republice* aj.) (Integrace cizinců na území ČR, MVČR, cit. 8. 1. 2016)

2.4 Modely a teorie integrace

2.4.1 Obecné modely integrace

Tímto pojmem se zabývala celá řada autorů, vzniklo proto hned několik modelů integrace, kterými se budeme následně zabývat. Liší se svým přístupem k samotné integraci a tím, zda nahlíží na integraci z hlediska dopadů nebo zda se jedná spíše o integraci z hlediska různých dimenzí.

Podle Eriksena (2012: 202), jenž se věnoval pojmu integrace ve svých pracích po dlouhá léta, dochází při začleňování minority do majoritní společnosti ke třem postojům:

- a) *asimilaci* – splynutí s majoritou a vymizení menšiny
- b) *segregaci* – fyzické oddělení menšiny od většiny
- c) *integraci* – kompromis mezi asimilací a segregací

Podobně je tomu u autorů Rakoczyové a Trboly (2009: 24). Ti však k integraci přistupují jako k multidimenzionálnímu procesu, který probíhá jak na straně minority, tak na straně majoritní společnosti.

Jinými slovy je integrace oboustranným procesem, kde je třeba, aby i majoritní společnost nějak reflektovala samotnou integraci minorit. S tímto jevem se pojí i dvě další změny, a to především změna odpovědné osoby. Celková odpovědnost spadá na imigranta, ten je povinován zapojit se do místní společnosti. Další je „problém práv – přibližují se práva přistěhovalců a občanů státu a zjednodušuje se přístup k nabytí občanství, nicméně imigrant musí splňovat nějaká kritéria, aby práv dosáhl, a nejsou mu poskytnuta jen díky jeho příslušnosti k nějaké komunitě.“ (Hamáková, 2012:17)

Všechny tyto dimenze jsou provázané. Proces integrace však neprobíhá najednou, má hned několik různých fází. Podle Topinky (2012) je jednou z nich „*přizpůsobení pro základní přežití*“. Další je „*fáze adaptace*“. Poté nastává tzv. „*sblížení v integrovaný celek s převahou domácí kultury*“. Poslední fází je „*asimilace částečná či úplná*“.

Podobně je tomu i u Arnolda van Gennepa, který se zabýval iniciačními procesy. „Délka a složitost každé z těchto etap sblížování domorodců s cizinci se různí u různých národů. Ať však jde o skupiny nebo jednotlivce, mechanismus je vždy stejný - zastavení, čekání, přechod, vstup, přijetí.“ (Gennep 1996: 34). Arnold van Gennep se konkrétně věnoval tzv. přechodovým rituálům. Zkoumal jejich tři stěžejní fáze. Tyto rituály se vyskytují v životě každého jedince. Jedná se o změnu stavu neboli přechod z jednoho stavu do jiného. Jsou to rituály „*životního cyklu*“. Jedná se o podstatné etapy života (např. narození, vstup do svazku manželského). Integrace je taktéž procesem, při němž

dochází k určité životní změně. Ze širšího pohledu se může jednat i o slavnosti pořádané v průběhu roku, územní rituály, iniciace. (Bowie, 2008: 156)

Při přechodovém rituálu podle van Gennepa jedinec prochází třemi etapami. První je fáze *preliminární*. V té dochází k opuštění původní situace, k oproštění se od všeho, co s tímto původním stavem souviselo. Fáze druhá - *liminální*, je jakýmsi poločasem mezi první a druhou fází. Jedinec pocítuje nerovnováhu, nepatří nikam. Třetí fáze je *postliminální*. Ta se vyznačuje přijetím nového statusu se vším všudy. Jedinec nalézá rovnováhu a ve změněném stavu se opětovně začleňuje do společnosti. (Bowie, 2008: 158)

I tímto způsobem je tedy možné k procesu samotné integrace přistupovat.

Je zcela jasné, že k současným jevům, které jdou ruku v ruce s integrací, patří i tzv. transnacionalismus. Transnacionalismus se zrodil díky globalizaci světa. „Transnacionalismus může nabývat různého vztahu k asimilaci/ integraci podle toho, jaké jsou okolnosti ve vysílající a přijímající zemi, jaké jsou charakteristiky skupiny a jejího okolí, jaký je rodičovský tlak na udržování transnacionálního styku či zda existují spory mezi generacemi imigrantů nebo na tom, v jaké fázi životního cyklu se jedinec zrovna nachází.“ (Morawska 2003, Esser 2004).

Samotný proces integrace se může a nemusí zastavit v určité fázi, otázkou zůstává, co považovat za úspěšnou integraci?

Bosswick a Heckmann považují za projev úspěšné integrace asimilaci. A to právě proto, že se tímto aktem migranti přizpůsobili majoritní společnosti se vším všudy. Jak autoři uvádějí, integrace je tedy mnohočlenným procesem. „Integrace je interaktivní proces mezi přistěhovalci a hostitelskou společností. Pro přistěhovalce znamená integrace proces učení se nové kultuře, nabývání práv a povinností, získávání přístupu k pozicím a sociálnímu statusu, budování osobních vztahů se členy hostitelské společnosti a vytváření pocitu přináležetosti a identifikace se společností. Pro hostitelskou společnost integrace znamená otevření institucí a garanci rovných příležitostí pro přistěhovalce.“ (Bosswick a Heckmann, 2009: 29)

Je zajímavé, že pojem asimilace má v našem společenském kontextu negativní nádech. „Asimilace byla obecně chápána jako jednostranný, utiskovatelský proces, což však

nemusí být nutně pravda – pojem asimilace totiž znamená snižování sociálních diferencí mezi skupinami.“(Hamáková, 2012:19)

K samotné fázi asimilace však nemusí dojít téměř vždycky. V dnešní době je k integraci přistupováno z jiného úhlu pohledu, než jak tomu bývalo dříve. Došlo tedy k nebyvalému posunu. Hlavní důležitost není přikládána konečnému stavu integrace, ale jejímu procesu. Přizpůsobení imigrantů se již nevztahuje pouze na samotného jedince, ale na celé generace a proces asimilace je považován za nevratný. Společnost k celé problematice přistupuje daleko méně holisticky a samotná společnost není považována za homogenní jednotku. (Braubaker, 2003)

Tito výše jmenovaní autoři se věnují především dopadům integrace, o ty nám ale nejde. Proto se v následujícím textu budeme věnovat autorům Esserovi a Etzingerovi, kteří na integraci nahlíží z hlediska jejích dimenzí.

2.4.2 Modely dimenzí integrace

Různí autoři věnovali pozornost odlišným fázím integračního procesu. V této práci budu vycházet především z autora Essera.

Esser (2000: 25) rozdělil integraci do čtyř různých dimenzí, neboť nepovažoval tento proces za jednotvárný. Mezi tyto základní dimenze patří:

- a) *strukturální*: obsahuje práva a přístup k institucím majoritní společnosti,
- b) *kulturní*: obsahuje znalosti a kompetence majoritní společnosti, přičemž si přistěhovalci mohou ponechat ty své
- c) *interaktivní*: týká se začlenění emigrantů do primárních vztahů a sociálních sítí hostitelské společnosti
- d) *identifikační*: pocit sounáležitosti s majoritní společností a identifikace se sociálními, etnickými, lokálními skupinami.

Každá dimenze zastupuje v modelu procesu integrace určité místo. Podoba modelu se však odvíjí od účasti zastoupení integračních aktivit v dimenzích procesu integrace. Dalším zajímavým modelem přístupu k integraci, ze kterého budu v práci taktéž vycházet, neboť mi umožní rozkrýt a doplnit informace, je dělení integrace podle Etzingera (2003). Dle jeho slov lze integraci dělit dle oblasti, do níž se člověk integruje – *integrace sociální a ekonomická* znamená zapojení do majoritní společnosti a pracovního trhu, *občanská a politická* integrace obsahuje zapojení imigrantů do politického rozhodování; a posledním druhem je integrace *kulturní*. Ta je identická s Esserovou kulturní dimenzí. V současnosti je za jednu z nejdůležitějších považována integrace ekonomická a sociální, stejně tak i politická.

Etzingerova integrace sociální a ekonomická doplňuje Esserovu dimenzi strukturální, neboť podrobněji popisuje části jeho strukturální dimenze a tím pomáhá lépe se v této oblasti orientovat a pochopit ji.

Esserovo vymezení dimenzí integrace oplývá navíc dimenzí interaktivní, kterou Etzinger apriori neuvádí, avšak může ji považovat za interakci kulturní, neboť při kulturní integraci dochází k začleňování se do společnosti i skrze nové přátele z hostitelské země a díky poznávání nové kultury. U Etzingera také postrádám dimenzi identifikační. Esser se zase vyloženě nepozastavuje nad politickou integrací, kde by mělo již docházet k politickému rozhodování migrantů v rámci integrace. Oba autoři se tak ve svých konceptech prolínají a zároveň doplňují, což je pro tento výzkum a jeho výsledky ohledně modelu procesu integrace velice přínosné.

Z hlediska tohoto výzkumu nebudu pracovat s Esserovou dimenzí identifikační, neboť se neváže k mým výzkumným otázkám, stejně tak je tomu v případě politické integrace autora Etzingera.

2.5 Čínští migranti a způsob jejich integrace (kontextuální část práce)

V této kapitole bych ráda zmínila několik informací týkajících se Čínské migrace a procesu jejich integrace, jelikož se Číňanů tato práce týká. Pro pochopení jejich mentality a přístupu k integraci jsou tyto informace nezbytné. Podotýkám, že se jedná o kontextuální část práce, která je dle mého názoru pro práci podstatná.

Další podrobnější informace, které se týkají Číny, čínských migrací a občanské společnosti v Číně, naleznete v příloze diplomové práce, neboť jsou to informace nad rámec relevantnosti tématu této práce, avšak jsou to i tak informace velice zajímavé.

2.5.1 Způsob integrace čínských migrantů v České republice

Československá republika začala s ČLR spolupracovat až po občanské válce v Číně. Konkrétně byla ČLR ze strany Československa uznána 4. října 1949. Docházelo ke stáží a studijním pobytům Číňanů v ČSR a naopak. Avšak tento stav netrval věčně, vazby byly přerušeny kvůli ideologickým rozporům. V 80. letech byly styky s Čínou obnoveny a docházelo k opětovnému přívalu čínských studentů a stážístů. O tom, že by se zde Číňané usadili, nebylo vidu ani slechu. Po roce 1989 se však tato myšlenka stala skutečností. Pro Čechy to byl v jistém slova smyslu šok, museli si rychle přivyknout na věci, které jim až doposud byli cizí (na rozdíl od ostatních zemí, které si na tyto nové věci přivykali postupně). (Obuchová, 1999:118)

Hlavním důvodem emigrace do České republiky je tedy snaha si ekonomicky polepšit. Číňané již nepřicházejí pouze z jižních oblastí Číny, jak tomu bylo především v minulosti. Přicházejí i z oblastí pobřežních a jiných.

Významným krokem pro čínské komunity ve světě bylo založení čínské školy. V ČR mají čínské děti na výběr ze dvou variant, mohou chodit do školy české, druhou variantou je nástup do školy čínské (konkrétně do Mezinárodní čínské školy, založené v srpnu 1995). Z hlediska další organizace na tom nejsou čínské komunity v ČR ještě tak dobře jako například čínské komunity v Maďarsku (bylo zde založeno mnoho krajských spolků a obchodní komora). (Obuchová, 1999:121)

Po příchodu čínských migrantů do České republiky se často opakuje z hlediska integrace podobný scénář, snaží se dostat povolení k dlouhodobému pobytu. Aby se k němu dostali co nejrychleji, zakládají firmy, snaží se podnikat. Jejich prvotní nadšení pro češtinu je obdivuhodné. Většina z nich vyhledává učitele češtiny nebo se snaží navštěvovat různé kurzy češtiny. Druhou stranou mince je však to, že většina z nadšenců nemá na dokončení kurzů finance ani čas. Většinu času tráví prací, a když se jim náhodou poštěstí mít chvíli volno, nezbyvá jim už na naučení tak těžkého a složitého jazyka, jakým čeština jistě je, mnoho sil. (Obuchová, 1999:123-124)

Češi si často myslí, že je za jejich neznalostí našeho jazyka lenost, nepřizpůsobivost či dokonce opovržení naší kulturou. Neberou v potaz kupříkladu diametrální odlišnost obou jazyků a obtíže, kterým čelí Čínská komunita, jejíž jazyk je tak nesmírně vzdálen češtině, na rozdíl od menšin hovořících slovanskými jazyky. Jak vyplynulo z rozhovorů s respondenty a vcelku vzato je to i patrné pro běžného pozorovatele v prostředí čínských restaurací, Číňané se snaží zdotat jazykovou bariéru a učí se alespoň základním frázím, díky kterým jsou schopni komunikovat v běžných situacích.

Číňané, kteří zde žijí od malička, již s českým jazykem nemívají potíže. Učí se jej ve škole, kde jsou obklopeni českým prostředím. Učí se také porozumět české kultuře, mají české kamarády, tudíž jim nedělá takové problémy integrovat se do české společnosti. Právě proto existují v České republice neziskové organizace, které se snaží migrantů s českým jazykem a jinými problémy pomoci.

2.5.2 Shrnutí teoretického rámce

V předchozí kapitole Teoretický rámec jsem představila a pokusila jsem se objasnit vybrané pojmy a základní problémy. Toto objasnění je z hlediska této diplomové práce velice důležité, neboť budu s těmito pojmy a teoriemi dále v rámci výzkumu pracovat. Budu se se je snažit rozvíjet a zároveň prověřovat. Toto teoretické objasnění mi taktéž pomohlo v určení cílů mé práce, v odkrytí určitým souvislostí a jevů mezi tématy práce, tudíž se mohu těmito skutečnostmi hlouběji zabývat, porovnávat je a zkoumat. Předtím, než přejdeme k druhé části práce, zrekapituluji zde konceptuální zázemí této práce pro ucelení pohledu na téma práce.

Samotná integrace je chápána různými úhly pohledu. Pro tuto práci je však stěžejní definice autorky Peškové (2006). Ta přistupuje k interakci jako k procesu. Tak vnímám interakci i já v rámci tohoto výzkumu. Rozhodně to neznamená, že buď se migrant integruje plnohodnotně, nebo se tento proces za integraci nemůže považovat. Autorů, kteří se touto problematikou zabývali, je také mnoho a to napříč různými vědními disciplínami. V rámci mé práce jsem se soustředila na autora teorie integrace, H. Essera, který sám ve svých pracích uvádí integraci jako proces, který probíhá z hlediska různých dimenzí integrace. A tímto způsobem tedy k integraci jako takové v rámci mé práce přistupuji i já. Tuto teorii ještě rozšiřuji o pojetí integrace autora H. Etzingera, který uvádí lehce odlišné dimenze integrace, než jaké uvádí H. Esser, avšak obecný koncept pohledu na tento proces se ani u něho nemění a stále je integrace považována za proces odehrávající se na poli různých dimenzí. H. Etzinger mi tedy pomůže odkrýt skutečnosti, které bych při zkoumání Esserovy teorie mohla opomenout.

Prointegrační činnost NNO je v současné době hojně využívána. Samozřejmě je to i následek aktuálního dění ve světě a u nás v České republice. Ve své práci se pokusím zaměřit na čínskou menšinu. Z hlediska informací o čínské menšině jsou tyto výzkumy žádané a přispívají tak k aktualizaci informací, které mohou být nápomocny dalším badatelům. Čínská klientela je v rámci vybraných NNO často považována za raritní a ne příliš častou, ale není tomu tak, neboť k nám proudí stále více příslušníků čínské menšiny.

Z hlediska objasnění čínské menšiny a jejich způsobu integrace uvádím v teoretické části práce stručný nástin toho, jak se věci mají. Rozšířená verze, která objasňuje daleko více informací a jevů, které se s čínskou menšinou pojí, je zařazena do přílohové části práce, neboť se již přímo této práci netýká. Jsou to informace pro skutečné zájemce, kteří by se chtěli o čínské menšině dozvědět více. Nicméně část o čínské menšině, která je zařazena do teoretické části práce, nese označení kontextuální část práce. Je to proto, že považuji za zcela nezbytnou alespoň tuto zkrácenou verzi informací o čínské menšině, kvůli pochopení celé problematiky a určitému vhledu. Mnoho informací o čínských migrantech a jejich způsobu integrace není. Není ani mnoho autorů – sinologů, kteří by se v poslední době tímto tématem zabývali. Proto je za hlavní inspiraci a autorku v této části uváděna L. Obuchová, která se jako jedna z mála čínské menšině věnovala hojně a napsala i studie v českém jazyce. Zbytek informací je od autorů čínských, tudíž přeloženo z jazyka čínského.

Mnou zvolené téma práce se tak snaží popsat prointegrační činnosti vybraných NNO, které se zaměřují i na příslušníky čínské menšiny. Snaží se rozkrýt skutečnosti s integrací čínských klientů spojené, zda dochází k problémům, zda jsou vůbec ochotni k integraci jako takové, jaké služby využívají nejvíce a proč. Vše je popsáno z pohledu respondentů z vybraných neziskových organizací, kteří mají s těmito případy zkušenosti a letitou praxi.

3 EMPIRICKÁ ČÁST

3.1 Metodologie výzkumu

Pro svoji diplomovou práci jsem si zvolila kvalitativní výzkumný přístup především kvůli výzkumným otázkám, které se zaměřují na to, co se týká procesu integrace čínské menšiny na území České republiky, zajímají se o konkrétní prointegrační činnosti ve vybraných organizacích, které vedou k procesům integrace čínské menšiny. Vše z pohledu vybraných aktérů neziskových organizací. Právě proto je volba kvalitativního výzkumného přístupu pro tuto práci nejpříhodnější.

Výzkumný přístup mi pomůže rozkrýt různé aspekty procesu integrace čínských migrantů z pohledu vybraných aktérů NNO, neboť výzkumné otázky jsou položeny tak, abych o daném tématu získala co nejvíce informací. Konkrétně mi tento přístup umožní získat hlubší vhled do procesu integrace čínské menšiny skrze nabízené prointegrační služby vybraných NNO, zda k těmto procesům integrace podle zúčastněných aktérů výzkumu dochází, skrze jaké činnosti NNO tyto procesy integrace vznikají a jaký mají průběh, čeho konkrétně se tyto procesy z hlediska integrace týkají.

Podle slov autora Hendla je kvalitativní výzkumný přístup typ výzkumu, který výzkumníkovi poskytuje možnost průběžně měnit či doplňovat otázky dle potřeby a cílů výzkumu. Jedná se proto o flexibilní výzkum, který má cirkulární průběh.(Hendl, 2005)

Co se týče generalizace výzkumu, je třeba brát v potaz při aplikaci tohoto výzkumného přístupu, že není možné výsledky zobecňovat. Mohou však platit pro určitou kategorii NNO (které integrují čínskou menšinu). Tudiž výsledky tohoto výzkumu budou konkrétně znázorňovat to, jak vybraní respondenti vnímají prointegrační aktivity NNO a nahlíží na činnosti, které vedou/nevedou k procesům integrace čínské menšiny. Nedílnou součástí této práce je pak samotný přínos výzkumu, který v celé této práci zaujímá důležitou roli. Tento výzkumu jistě přínosným bude, neboť přinese celou řadu nových informací o zkoumané problematice, která sama o sobě není příliš probádanou oblastí. Taktéž bude sloužit jakožto odrazový můstek pro další výzkumy touto tematikou inspirované.

3.1.1 Cíle a výzkumné otázky

Cíle této práce mají popisný charakter. Cílem mé diplomové práce je popis činností vybraných nestátních neziskových organizací, které tyto organizace využívají při integraci čínské menšiny na území České republiky.

Konkrétně se tedy jedná o: popis prointegračních činností nestátních neziskových organizací, které organizace nabízejí, zda je toto portfolium činností z pohledu vybraných aktérů NNO dostačující, jaké cíle svým činnostem přisuzují samy organizace a zda skutečně podle respondentů tyto cíle aktivity naplňují a přispívají tak k integraci i čínské menšiny na území České republiky. Zda se vykytují nějaké problematické oblasti z hlediska poskytování nabízených služeb NNO. Zda neexistují jiné, sekundární cíle, které z poskytovaných prointegračních činností NNO vyplývají, avšak NNO je mezi primární cíle neřadí. Také mne zajímá, zda dochází k nějaké spolupráci mezi jednotlivými NNO v rámci nabízení služeb, tedy dochází-li k síťování těchto NNO. Z hlediska cílů mne dále zajímá, jestli při všech těch činnostech a aktivitách NNO, dochází k setkávání a navazování kontaktů mezi českou majoritou a čínskou minoritou. Jaké má tato interakce rysy. Cílem je tedy také popis interakce mezi českou majoritní společností a čínskou minoritní společností na základě aktivit a činností pořádaných vybranými NNO. V neposlední řadě je mým cílem popsat to, jakému modelu procesu integrace se prointegrační aktivity NNO nejvíce blíží.

V současné době se mi právě témata týkající se menšin zdají velice aktuální, neboť s obrovským pohybem přistěhovalců úzce souvisí vzrůstající potřeba úspěšně integrovat tyto cizince do hostitelských společností. Při integraci zaujímají významnou roli nejen samotní cizinci, kterých se toto téma přímo dotýká, ale také státní instituce, které integrační politiku utvářejí, v neposlední řadě nestátní neziskové organizace, které se plnohodnotně této problematice věnují a bez kterých by byla situace cizinců po jejich příjezdu do hostitelské země ještě obtížnější. Jedná se tedy i o snahu určitého doporučení pro vedení nestátních neziskových organizací zaměřujících se na integrační činnosti pro příslušníky různých menšin.

Tento empirický případ jsem si zvolila proto, že se o čínskou menšinu a jejich způsoby integrace, usídlení a pobyt v České republice zajímám již od bakalářského studia. V historii čínské emigrace existovalo mnoho faktorů, které Číňanům emigraci a následnou integraci velice znesnadňovaly. Hlavním důvodem k emigraci bylo samozřejmě přání mít se lépe, a to jak z hlediska ekonomického, tak i z hlediska zajištění lepších podmínek pro budoucí generaci. Ovšem tento pohádkový sen se ne každému splnil. Dnes jsou čínští emigranti velice různorodou skupinou. Dokázali se přizpůsobit cizím podmínkám a zvyklostem, ba dokonce své zvyky změnit. (Obuchová, 1999:97)

Z hlediska studia na naší katedře považuji téma této práce s oborem naší katedry za provázané, neboť se jedná o neziskové organizace, které se věnují v dnešní době poměrně zásadní a aktuální problematice. Otázka integrace migrantů je v dnešní době a na našem území zásadní a podstatná i co se budoucnosti týče.

Tato práce by měla přispívat i ke zlepšení aktivit organizace a tím i k samotnému dosahování cílů, které si organizace kladou. Tato práce se také snaží rozkrýt specifické problematické oblasti, které se NNO a jejich poskytování prointegračních služeb týká. Tím může dojít i k objasnění oblastí opomíjených a následné inspiraci pro NNO.

Na základě cílů, které jsem zmínila výše, jsou výzkumné otázky následovné:

1. Jakými způsoby se snaží NNO integrovat příslušníky čínské menšiny, kteří žijí na území České republiky?

- Jaké prointegrační činnosti zaměřené i na příslušníky čínské menšiny NNO nabízejí?
- Jaké cíle svým činnostem prisuzují samy organizace (zda neexistují jiné, sekundární cíle, které z poskytovaných prointegračních činností NNO vyplývají, avšak NNO je mezi primární cíle neřadí)
- Jaký model procesu integrace se v práci organizací vykytuje nejvíce?
- Jaké problematické oblasti doprovázejí prointegrační činnosti, které NNO poskytuje?

2. Jakým způsobem se vybrané NNO zaměřují na českou majoritní společnost?

- Dochází díky činnostem organizací k interakci mezi českou majoritní společností čínskou menšinou? (Jaké má tato interakce rysy)

3.1.2 Cílová skupina a výzkumný vzorek

Mojí cílovou skupinou pro tento výzkum jsou NNO zaměřené na integrační činnosti a aktivity určené i čínské menšině na území České republiky. Tyto organizace mají taktéž odlišné právní formy (občanská sdružení/spolky, obecně prospěšné společnosti aj.). Nestátní neziskové organizace, jež se zaměřují na integraci cizinců, můžeme podle Ministerstva práce a sociálních věcí rozdělit do tří skupin: a) NNO, které jsou výhradně zaměřeny na služby pro cizince, b) NNO, které poskytují služby jak cizincům, tak i jiným vybraným skupinám, c) sdružení cizinců a národnostních menšin (tedy organizace zřizované zejména samotnými imigranty a příslušníky národnostních menšin pro naplňování vlastních potřeb). (CVNS, cit. 24. 4. 2016)

Největší boom z hlediska vzniku těchto organizací můžeme zaznamenat po roce 1989. Mezi prvními vzniklými organizacemi byla Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU),

Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE) a Poradna pro integraci (PPI). Prvotně byly služby těchto organizací zaměřeny pouze na uprchlíky, žadatele o azyl a azylanty. Dnes rozšířily tyto i nově vzniklé organizace své služby na rozmanitější cílovou skupinu cizinců

Samotný vznik NNO a změny často souvisely s novými možnostmi financování těchto organizací po roce 1989. „Rozvoj těchto NNO pak souvisí dle názoru odborníků se zájmem státu uskutečňovat některé aktivity, které však přenáší na neziskový sektor, nebo naopak se škodlivou politikou státu, jejíž následky musí řešit občanská společnost. Značný vliv mohl mít také zvýšený zájem lidí o problematiku migrace a integrace a angažovanost těch cizinců, kteří sami prošli procesem integrace a rozhodli se zprostředkovat své zkušenosti ostatním imigrantům.“ (Karadžosová, 2012)

V následující tabulce jsou uvedené všechny vybrané a zúčastněné nestátní neziskové organizace. Rovněž v tabulce naleznete i ostatní blíže určující informace týkající se vybraných organizací, jako sídlo, popis konkrétního výzkumného vzorku – respondentů z dané organizace, se kterými jsem uskutečnila rozhovor a jejichž odpovědi jsou pak dále analyzovány. Tito respondenti jsou však anonymní, tudíž jejich uvedená jména nejsou skutečná. Anonymita je v rámci této práce z hlediska respondentů částečná, neboť je nám znám název NNO, ve které pracují. Avšak s tím byli respondenti obeznámeni a souhlasili. Je tomu tak kvůli etice samotného výzkumu a kvůli přání respondentů o zachování anonymity.

Tabulka 2 - CÍLOVÁ SKUPINA VÝZKUMU – VÝZKUMNÝ VZOREK

Název organizace	Sídlo	Právní forma	Výzkumný vzorek
META	Praha 2	o.p.s.	Markéta
Multikulturní centrum	Praha 2	o.s.	Mirek
Sdružení pro integraci a migraci (SIMI)	Praha 3	o.s.	Simona

InBáze	Praha 2	z.s.	Iva
Poradna pro integraci (PPI)	Praha 1	z.ú.	Petra
Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)	Praha 9	z.s.	Olina
Nová škola	Praha 8	o.p.s.	Tomáš
Most	Pardubice	o.p.s.	Monika
Centrum pro integraci cizinců (CIC)	Praha 3	o.s.	Cecilie

Zdroj: autorka

Vzorek byl vybírán dle účelového výběru. „Účelový výběr je založený pouze na úsudku výzkumníka o tom, co by mělo být pozorováno a o tom, co je možné pozorovat.“ (Disman, 2002:112)

Při svém výzkumu jsem se snažila získat kvalitní data, proto jsem si musela předem určit jasné podmínky, kterými byl vzorek limitován a zároveň byl díky těmto podmínkám vzorek schopen poskytnout validní data.

První takovouto podmínkou tedy bylo: vzorek je vybírán z řad nestátních neziskových organizací. Teprve poté jsem mezi těmito NNO hledala a vybírala zdroje dat, použitelných pro zodpovězení výzkumných otázek – byli to jednak respondenti a jednak dokumenty NNO (webové stránky NNO).

Druhou podmínkou bylo: vzorek je vybírán z řad pracovníků v nestátních neziskových organizacích, které se zaměřují na integraci příslušníků menšin na území České republiky.

Třetí podmínkou bylo: vybrané nestátní neziskové organizace se zaměřují na prointegrační aktivity a spolupracovaly již i s příslušníky čínské menšiny.

Tato podmínka je pro výzkum zcela zásadní, neboť celá tato práce se zaměřuje na prointegrační aktivity zaměřené na příslušníky čínské menšiny na území České republiky.

Výběr vzorku tedy započal tím, že jsem vyhledala přes Katalog neziskovek na portálu Neziskovky.cz všechny NNO, které se zabývají prointegračními aktivitami. Těchto NNO bylo 44. Mezi nimi jsem vybírala na základě studování obsahu webových stránek a jiných dokumentů NNO, zda jsou použitelné pro zodpovězení výzkumných otázek. Zůstalo tedy 25 odpovídajících NNO. Dále jsem vybrané organizace filtrovala na základě zodpovězeného dotazu, zda organizace někdy již spolupracovala s příslušníky čínské menšiny, organizace jsem tedy kontaktovala emailem. Tento seznam čítal 11 NNO. Po kladné odpovědi na tuto zásadní otázku jsem organizace zařadila do seznamu vybraných NNO. Z původních 11 NNO však na spolupráci a poskytnutí rozhovoru kývlo jen 9. Jedna organizace neodpověděla vůbec a jedna účast na výzkumu odmítla kvůli nedostatku času. Těchto 9 neziskových organizací, které se výzkumu zúčastnily, jsou zobrazeny v tabulce uvedené výše. Respondenti tedy byli vybíráni z těchto nestátních neziskových organizací. Vždy se jednalo o jednoho respondenta z vybrané NNO. Sběr dat byl ukončen až ve chvíli, kdy jsem si byla jista, že jsem získala dostatek validních dat a došlo již k saturaci dat potřebných pro tento výzkum. Sběr dat probíhal od ledna 2016 do konce května 2016. Celkem jsem provedla rozhovor s devíti respondenty z devíti různých neziskových organizací. Tito respondenti zaujímají v organizaci různé pracovní pozice, od sociálních pracovníků, až po samotné ředitele těchto organizací. Avšak vždy bylo podmínkou to, že museli mít o celé problematice rozsáhlé informace a hluboký vhled.

3.1.3 Charakteristika NNO zabývající se integrací cizinců, které byly součástí výzkumu

3.1.3.1 META - Sdružení pro příležitosti mladých migrantů

„Posláním společnosti META je aktivně přispívat k nastavování a zkvalitňování podmínek podporujících rovné příležitosti migrantů, a to především v oblasti vzdělávání, které je jednou z podmínek úspěšného začleňování se do společnosti.“ Mezi cílovou skupinu organizace META patří, „migranti bez rozdílu pobytu a země původu, migrantem rozumíme osoby s migrační zkušeností (osobní či v rodině), které mají jedno z následujících znevýhodnění: jazykové, sociokulturní, limity pobytového statusu, pedagogičtí pracovníci všech typů škol, odborná veřejnost (klíčoví aktéři na poli integrace cizinců a vzdělávání, úředníci, kolegové z NNO) laická veřejnost (nezainteresovaná veřejnost, spolužáci migranta.“ (META – Kdo jsme, cit. 15. 5. 2016)

Služby, které META, o.p.s. nabízí klientům, jsou: **odborné sociální poradenství** zaměřené na oblast **vzdělávání a uplatnění na trhu práce** prostřednictvím osobních, telefonických a e-mailových konzultací, vzdělávací aktivity - **kurzy českého jazyka pro děti i dospělé** na různých úrovních či různého zaměření a různé tematické semináře. META taktéž poskytuje svým klientům doučování prostřednictvím dobrovolníků. Doučování je zcela bezplatné.

Mezi hlavní cíle organizace META patří:

- 1/ „Vytváření příležitostí pro migranty k začlenění do společnosti a odstraňování bariér, které tomu brání (jazyk, sociokulturní odlišnost, sítě, informace)
- 2/ Podpora pedagogických pracovníků v rozvoji kompetencí pro práci s žáky a studenty s odlišným mateřským jazykem (OMJ)
- 3/ Institucionální zajištění procesu začleňování migrantů a dosažení systémové změny ve vzdělávání žáků s OMJ směrem k inkluzi
- 4/Zvyšování informovanosti veřejnosti o migraci.“

(META – Kdo jsme, cit. 15. 5. 2016)

Z výroční zprávy Mety vyplývá, že v roce 2014 uskutečnili třináct kurzů českého jazyka, které navštívilo 141 cizinců. Z hlediska doučování jim pomáhalo 26 dobrovolníků. Jejich služeb využilo 32 klientů.

„V roce 2014 využilo naši podporu celkem 634 cizinců, z toho většina z nich z hlavního města Prahy či Středočeského kraje, 37% bylo žen, nejčastější země původu byly Ukrajina, Rusko, Vietnam, Mongolsko, Čína, Sýrie.“(Výroční zpráva META, cit. 16. 5 2016)

Obrázek 2–Logo Meta o.p.s.



Zdroj: www.meta-ops.cz, (cit. 15. 5. 2016)

3.1.3.2 Multikulturní centrum Praha (MKC)

Multikulturní centrum Praha (MKC) poskytuje prostor pro komunikaci a porozumění v oblasti etnik prostřednictvím svých služeb. Nabízí tak veřejné debaty, různé **vzdělávací a kulturní aktivity**, informační činnosti, knihovnu, výzkumy, publikování a vzájemné propojování osob i organizací s podobným zaměřením a cíli z ČR i ze zahraničí.

V MKC:

informují širokou veřejnost a odborníky o soužití etnik v České republice a jiných částech světa, umožňují a napomáhají ke vzniku komunikace, poznávání se navzájem a k výzkumům rozmanitých evropských i mimoevropských kultur a identit, iniciují diskusi o migračních procesech, utváření kulturní a etnické identity, vztazích mezi

minoritami a majoritami, národu a nacionalismu, kulturní pluralitě, vzdělávání a státní politice, postojích k jinakosti, podporují interkulturní gramotnost jednotlivců a institucí v ČR, hledají otázky a odpovědi, které souvisejí se situacemi nejrůznějších sociokulturních skupin na území ČR, realizují projekty, které ovlivňují migranty a instituce k vytváření vhodných podmínek pro fungující pluralitní společnost v ČR. (MKC – o nás, cit. 15. 5. 2016)

Obrázek 3 – Logo Multikulturní centrum



Zdroj: www.mkc.cz, (cit. 15. 5. 2016)

3.1.3.3 Sdružení pro integraci a migraci (SIMI)

SIMI je nezisková organizace, která se zaměřuje na hájení práv cizinců v České republice. Mezi základní služby, které SIMI imigrantům poskytuje, patří: **bezplatné právní, sociální a psychosociální poradenství**. SIMI je nástupnická organizace Poradny pro uprchlíky. Poskytují poradenství již od roku 1992. Další službou je osvěta na straně české majoritní společnosti. Pracují s **širokou veřejností**, rozvíjí toleranci, snaží se potírat xenofobii a rasismus. Pracovníci organizace se účastní různých diskusí, seminářů a konferencí, zároveň přednášejí na základních, středních a vysokých školách po celé České republice. V neposlední řadě patří mezi služby, které SIMI nabízí i **advokační činnost**. SIMI se tak snaží svou prací zlepšit legislativu v oblasti migrace a uprchlického práva. Publikují odborné články, usilují o zlepšení situace a celkových podmínek pro život cizinců na území ČR.

V roce 1992 se začala odvíjet hlavní vývojová linie Sdružení pro integraci a migraci. V tomto roce totiž do České republiky zamířily tisíce uprchlíků z válečné Jugoslávie. V tomto roce byl v Praze otevřen Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR).

„Představitelka tohoto úřadu se obrátila na Československý helsinský výbor s žádostí o spolupráci. V říjnu roku 1993 se za podpory Kanadského velvyslanectví podařilo oficiálně otevřít Poradnu pro uprchlíky Českého helsinského výboru. Psycholožka a bývalá mluvčí Charty Dana Němcová spolu s Annou Grušovou založily Poradnu pro uprchlíky a společně s právníčkou začaly objíždět vznikající humanitární střediska.“ (SIMI – historie, cit. 12. 5. 2016)

V devadesátých letech došlo ke vzniku občanského sdružení Centrum pro otázky migrace. Poté se v roce 2002 Poradna pro uprchlíky osamostatnila od Českého Helsinského výboru a od 1. 1. 2003 vystupovala jako samostatné občanské sdružení. Poradna pro uprchlíky (PPU) se spojila s Centrem pro otázky migrace (COM) v roce 2008. Po tomto spojení má organizace název Sdružení pro integraci a migraci (SIMI).

Z výroční zprávy za rok 2014 vyplývá, že v SIMI poskytli poradenství 1500 klientům a klientkám SIMI. „V rámci právního, sociálního a psychosociálního poradenství naši pracovníci odborně podpořili 1336 osob, z toho 763 žen a 573 mužů v rámci Prahy a dalších krajů ČR. Kromě toho jsme poskytli přibližně 400 anonymních konzultací, a to hlavně v rámci terénní práce, ale i při ambulantním poradenství.“ (Výroční zpráva SIMI, cit. 16. 5 2016)

Obrázek 4 - Logo SIMI



Zdroj: www.migrace.com , (cit. 15. 5. 2016)

3.1.3.4 InBáze

InBáze je spolkem, který se zabývá integračními aktivitami v rámci komunitních a sociálních programů pro migranty a českou veřejnost. Tyto aktivity probíhají v komunitním centru InBáze v Praze a v komunitním centru Rakovice v jihočeském kraji. Aktivity InBáze vycházejí z práce občanského sdružení Berkat. „Myšlenka na založení komunitního centra pro migranty a českou veřejnost se zrodila v roce 2005 ve skupině lidí pomáhajících jako dobrovolníci v aktivitách zaměřených na pomoc cizincům při integraci do české společnosti, primárně soustředěných v občanském sdružení Berkat“. InBáze je od roku 2006 místem pro vzdělávání, poradenské služby, programy pro děti i celé rodiny, multikulturní skupiny pro ženy, přednáškové večery, služby sociálního podnikání aj. V rámci aktivity tedy Inbáze nabízí: **Sociální poradenství, psychoterapeutické poradenství, poradenství pro rodiny, programy pro menší děti** (Ateliér InBáze, pobytové akce mimo Prahu), **ClubIn – programy pro starší děti, multikulturní skupiny KRUHY, akce pro veřejnost** a také **dobrovolnictví**. (Inbáze – o nás/naše služby, cit. 15. 5. 2016)

„V InBázi poskytujeme registrované sociální poradenství, v rámci kterého se specializujeme na sociální, právní a psychosociální poradenství. V roce 2014 využilo našich služeb celkem 933 cizinců všech pobytových statusů žijících v Praze a poskytnuto bylo 2 907 hodin poradenství.“ (Výroční zpráva InBáze, cit. 16. 5 2016)

Obrázek 5 - Logo InBáze



Zdroj: www.inbaze.cz, (cit. 15. 5. 2016)

3.1.3.5 Poradna pro integraci (PPI)

Poradna pro integraci (občanské sdružení) vznikla roku 1997. PPI se zaměřuje na pomoc imigrantům, uprchlíkům a dlouhodobě usazeným cizincům v ČR. Kromě toho, že se snaží pomáhat klientům, zasahuje a usiluje o zlepšení integrační politiky ČR. Hlavním úkolem PPI je pomoc azylantům a ostatním cizincům při procesu adaptace na nové prostředí a následně při jejich integraci do společnosti. PPI se snaží minimalizovat projevy xenofobie a rasismu v ČR. V roce 1999 PPI rozvinula svoji činnost a došlo k založení Komunitního multikulturního centra v Ústí nad Labem.

Mezi hlavní činnosti PPI patří: **sociální poradenství, právní poradenství**, které je zaměřené na informování o právním systému v ČR, a to jak v oblasti cizineckého a azylového práva, tak i v dalších odvětvích práva, se kterými se cizinci při svém životě v ČR setkávají. **Sociálně aktivizační služba** (od září 2010) a **podpora komunitních aktivit** patří mezi další služby, které PPI poskytuje.

Práci sociálních pracovníků PPI lze rozdělit do třech hlavních oblastí: sociální poradenství (poskytování obecných informací, pomoc při zajištění bydlení, hledání práce, poskytování informací k pobytu apod.), pomoc při prosazování práv a zájmů všech klientů při jednání s úřady, zaměstnavateli, návštěvy klientů v místě jejich bydliště (byty, integrační byty, integrační azylová střediska, případně jiný druh ubytování). (Suchánková, 2011: 34)

Poradna pro integraci se samozřejmě snaží i o interkulturní akce, při kterých se můžeme seznámit s cizími kulturami. PPI nabízí svým klientům celou řadu takovýchto aktivit, etnické večery, oslavy národních svátků, neformální volnočasové aktivity.

Obrázek 6 - Logo PPI



PORADNA PRO INTEGRACI

Zdroj: www.p-p-i.cz, (cit. 15. 5. 2016)

3.1.3.6 Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)

Tato organizace vznikla v roce 1991. Nejprve se zaměřovala na integraci uprchlíků a azylantů, v současné době patří mezi hlavní aktivity organizace rovněž pomoc při integraci imigrantů z tzv. třetích zemí. Tato změna činnosti je přirozeným odrazem měnící se struktury migrace. Sdružení se zabývá **právním a sociálním poradenstvím, psychologickou pomocí** cizinců, realizuje **vzdělávací aktivity** pro cizince a českou veřejnost, zahraniční pomoc a **dobrovolnické programy**. Mezi činnost organizace patří také snaha zlepšovat postavení cizinců na území ČR pomocí upozorňování a propagací tématu mezi laiky i odbornou veřejností. OPU je aktivní ve spolupráci s českými i zahraničními neziskovými organizacemi v dané oblasti, například je členem Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty v České republice, European Council on Refugees and Exiles (ECRE), České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS). Taktéž spolupracuje se státními institucemi například jako člen Komise pro práva cizinců pod Radou vlády pro lidská práva.

Sídlo Organizace pro pomoc uprchlíkům je v Praze, ale sdružení svou činnost rozšiřuje po celém území ČR. Pobočky bychom tedy našli i v Plzni, Brně a Českých Budějovicích, pracovníci OPU také pravidelně navštěvují azylová zařízení a zařízení pro zajištění cizinců v ČR, ve kterých poskytují klientům právní a sociální poradenství, volnočasové aktivity a další služby.

Obrázek 7 - Logo OPU



Zdroj: www.opu.cz, (cit. 15. 5. 2016)

3.1.3.7 Nová škola o.p.s.

Obecně prospěšná společnost Nová škola patří mezi NNO již od roku 1996. Snaží se pomáhat cizincům a sociálně nebo kulturně vyloučeným dětem, taktéž podporuje inkluzivní vzdělávání menšin. Působíštěm Nové školy o.p.s. je Praha, ale projekty realizují na území celé České republiky. Mezi hlavní cílové skupiny této organizace patří sociálně znevýhodněné děti a mládež, ale i pedagogové a široká veřejnost. Nová škola o.p.s. se snaží napomoci řešení situace a řešení otázek spojených s inkluzivním vzděláváním – jsou členem ČOSIV (České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání).

Činnost organizace sestává z:

podpory asistentů pedagoga a zavádění konceptu školních asistentů

podpory čtenářské gramotnosti

podpory romštiny jako živého jazyka

přímé podpory dětí

Posláním Nové školy o.p.s. je snaha o vytváření otevřeného, přátelského prostředí bez předsudků, utváření podmínek pro rovné příležitosti prostřednictvím projektů, školení, seminářů a konferencí, zlepšování komunikace mezi většinovou společností a menšinami.

(Nová škola o.p.s. – Kdo jsme, cit. 15. 5. 2016)

Obrázek 8 - Logo Nová škola o.p.s.



Zdroj: www.novaskolaops.cz, (cit. 15. 5. 2016)

3.1.3.8 Most pro o.p.s.

Most pro o.p.s. je poradna pro cizince registrovaná od roku 2007. Poradna pro cizince poskytuje odborné sociální poradenství pro cílovou skupinu cizinců ze třetích zemí včetně občanů Evropské unie. Veškeré služby tato organizace poskytuje bezplatně s možností anonymity. Most pro o.p.s. je stabilní a profesionální organizace, která se zaměřuje na poskytování kvalitních služeb pro cizince v Pardubickém kraji. Prostřednictvím poskytovaných služeb se organizace snaží o integraci cizinců do české společnosti. Mezi služby patří: **odborné sociální poradenství a vzdělávací aktivity, ambulantní poradenství, terénní poradenství, videoporadenství, asistence, tlumočení.** (MOST pro o.p.s. – O nás, cit. 15. 5. 1016)

Cíle MOST pro o.p.s.:

Pomáhat se zapojením cizinců do české společnosti.

Pomáhat sociálně znevýhodněným v uplatňování jejich práv.

Dostupnost služeb.

Odborné poskytování služeb.

Informovat cílové skupiny.

Ochrana cílových skupin před předsudky a negativním hodnocením.

„Během roku 2014 využilo služeb poradny pro cizince v Pardubicích a Ústí nad Orlicí 257 klientů a občanské poradny a poradny pro cizince v Hlinsku 93 klientů.

Asistence, tedy doprovody na úřady, k lékaři, do škol atd. byly poskytnuty 153 uživatelům služby.“ (Výroční zpráva Most o.p.s., cit. 16. 5 2016)

Obrázek 9 - Logo Most pro



Zdroj: www.mostlp.eu , (cit. 15. 5. 1016)

3.1.3.9 Centrum pro integraci cizinců (CIC)

Občanské sdružení CIC bylo založeno roku 2003. Centrum pro integraci cizinců nabízí pomoc imigrantům s různými druhy pobytu na území ČR, a to především občanům tzv. třetích zemí. Sdružení má těžiště své činnosti rozdělené do třech hlavních oblastí v rámci pomoci cizincům při jejich integraci. Do těchto oblastí patří: **sociální poradenství**, pod které spadá speciální oblast pracovního poradenství, oblast vzdělávání zejména **pořádání kurzů pro cizince** a **vzdělávání** lektorů do těchto kurzů a v neposlední řadě je to oblast **dobrovolnického programu**. Kromě výše zmíněných aktivit poskytuje CIC v rámci své činnosti také asistenční služby (doprovod klientů na úřady aj.), zprostředkování informací, ale také sociokulturní programy – rozvoj a poskytování výuky českého jazyka, uplatnění cizích státních příslušníků na trhu práce a využití a podpoře jejich předpokladů.

Centrum pro integraci cizinců vychází z představy toho, že by liberální stát neměl být založen na společnosti definované etnicky, nábožensky či rasově, ale měl by vnímat individualitu příslušníků společnosti. Měl by tudíž klást důraz na individuální zodpovědnost a svobodu člověka. Sdružení klade při práci s klienty důraz na individuální přístup ke klientům, respekt k osobním motivacím a rozhodnutím klienta, ale také zapojení imigranta do společnosti jako celku, snahu o zvýšení porozumění klienta majoritní společnosti, jazyku a místním zvykům.

Mezi hlavní cíle organizace patří pomoc imigrantům v procesu integrace do české společnosti skrze sociální služby, vzdělávací i další aktivity. Podpořit rozvoj těchto služeb v souladu s potřebami imigrantů. Zároveň se také snaží přispívat k informovanosti české společnosti proto, aby se stal proces integrace pro cizince spravedlivějším, snadnějším a reálnějším. Tento cíl se snaží CIC naplnit propagací dané tematiky mezi odbornou a laickou veřejností.

Obrázek 10 - Logo CIC



Zdroj: www.cic.cz, (cit. 15. 5. 2016)

V následující tabulce porovnávám služby z hlediska integrace, které NNO nabízejí. Umožní mi to lépe porovnat organizace mezi sebou a uvědomit si, v čem se podobají, která je výjimečná a čím, což se dá poté využít při interpretaci zjištění.

Tabulka 3 - Porovnání služeb, které NNO nabízejí

	Sociální a právní poradenství	Kurzy a vzdělávání (osvěta)	Kurzy a vzdělávání (kurzy ČJ)	Volnočasové aktivity (multikulturní)	Dobrovolnictví	Psychosociální poradenství	Tlumočení	Videoporadenství, terénní poradenství
META	+	+	+	-	+	-	+	-
Multikulturní centrum	-	+	-	+	+	-	-	-
Sdružení pro integraci a migraci (SIMI)	+	+	-	+	+	+	+	-
InBáze	+	+	-	+	+	+	+	-
Poradna pro integraci (PPI)	+	+	+	+	+	-	+	-
Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)	+	+	-	+	+	+	-	+
Nová škola	-	+	+	+	+	-	+	-
Most	+	+	+	+	+	-	+	+
Centrum pro integraci cizinců (CIC)	+	+	+	+	+	-	+	-

Zdroj: autorka

3.1.4 Techniky sběru dat

K získání potřebných informací v rámci kvalitativního výzkumu, jsem se rozhodla jako metodu sběru dat zvolit polostrukturovaný rozhovor (rozhovor s návodem). Rozhovor je jako technika sběru dat pro kvalitativní výzkum typický.

„Rozhovor pomocí návodu pomáhá udržet zaměření rozhovoru, ale dovoluje dotazovanému zároveň uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti.“ (Hendl, 2005: 174)

Dotazovací metody jsou hlavním zdrojem získávání dat, neboť v kvalitativním výzkumu se jedná hlavně o odhalení subjektivních významů výpovědí subjektů. Připravila jsem si tedy seznam otázek či témat (návod k rozhovoru), přičemž jejich pořadí nebylo striktně dodržováno. Tento seznam však zajistil, že jsem neopomenula žádné téma, které bylo pro mne důležité. Díky tomu, že struktura rozhovoru není pevně daná, může tazatel přizpůsobit otázky situaci. (Hendl, 2005: 174)

Rozhovory tak probíhali zcela otevřeně a dotazovaní mohli kdykoliv své výpovědi doplnit o další nevyřčené podstatné informace. Stejně tak já, jakožto badatel, jsem mohla své otázky doplňovat dle povahy a ubírajícího se směru rozhovoru, doptávat se, atd. To vše by mělo vést k osobitému a mnou nezkreslenému pohledu na danou problematiku. Avšak otázky musejí být kladeny správně, jinak by respondent nemusel správně pochopit, na co se ho vlastně ptáme. Tazatel by poté nezískal informačně hodnotné odpovědi. Podle Hendla (2005: 171) má být tazatel v průběhu rozhovoru neutrální, ale je nutné stále respondenta motivovat k dalším odpovědím. Aby proběhl rozhovor správně, tazatel musí při dotazování zachovat určitou etiku výzkumu. Před započítím rozhovoru je třeba respondenta o výzkumu a tématu řádně informovat. Respondent musí tazateli odsouhlasit záznam rozhovoru a následné zpracování informací v rámci výzkumu. Tazatel musí být shovívavý, trpělivý a měl by se přizpůsobit respondentovi. Diktafon by měl být umístěn na viditelném místě. Je třeba připravit se na situaci, kdy respondent/ka odmítne pořizování nahrávky. V tomto případě je třeba pořídit si důkladné poznámky, které je poté nutné přepsat. Po celou dobu výzkumu jsem se snažila, aby se respondenti necítili nikterak nepříjemně. Je třeba navodit příjemnou, přátelskou atmosféru, která respondentům nebrání se při odpovědích více otevřít. Rozhovory jsem se rozhodla k práci nepřiložit, neboť obsahují citlivé informace.

Někteří respondenti zdůrazňovali, že si nepřejí, aby k nahrávkám měli přístup jiní lidé. Proto jsou nahrávky uschovány na bezpečném místě, které je chráněné heslem.

3.1.5 Průběh rozhovoru

Rozhovory probíhaly v češtině. Na začátku jsem měla obavy z používání diktafonu. Konkrétně z toho, že s nahráváním nebudou respondenti souhlasit, neboť diktafon v respondentech vyvolával pocit, že bude rozhovor dlouhý, jelikož většina z mých respondentů neměla mnoho času nazbyt, velice ocenili informaci o přibližné délce rozhovoru předem. Avšak ani jeden z respondentů neměl s nahráváním problém. Všichni mi ochotně poskytli informovaný souhlas. Původní čas, stanovený pro rozhovor byl 30 – 40 minut. Ve skutečnosti rozhovory vždy zabraly o pár desítek minut více času. Průměrně však rozhovor zabral 30 minut.

Byla jsem velice mile překvapena z toho, že respondenti neodpovídali rychle a krátce, kvůli již výše zmíněné časové tísní, ba naopak, většinou se do rozhovoru ponořili a celé téma je s přibývajícím počtem otázek začalo zajímat čím dál tím víc. Po celou dobu jsem z nich cítila zájem a snahu co nejpřesněji odpovědět na kladené otázky. Poskytovali mi dostatek informací, aniž bych je musela nabádat nebo se snažit získat alespoň nějakou odpověď.

Rozhovor jsem sestavila na základě výzkumných otázek. Každá výzkumná otázka tak byla doplněna o další minimálně dvě podotázky, které jsem dále přiřadila ke konkrétnímu tématu podle výzkumné otázky, na kterou jsou zaměřeny. Témat je celkem pět:

1. Pointegrační činnosti, které NNO čínským klientům nabízejí
2. Cíle, které svým činnostem NNO sama přisuzuje
3. Rozšiřování portfolia pointegračních služeb NNO a problematické oblasti pointegračních činností
4. Čínští klienti NNO – konkrétní případy
5. Interakce a navazování kontaktů na základě činností NNO

3.1.6 Rozhovor s návodem - struktura

1VO – Téma 1: prointegrační činnosti, které NNO čínským klientům nabízejí

- Nabízíte čínským migrantům služby (kurzy, akce), které jim pomáhají s integrací v České republice? Jaké?
- Jakou službu považujete z hlediska integrace za nejúčinnější a proč, jakou nejméně účinnou a proč? Co to podle Vás migrantům dává?

1VO – Téma 2: cíle, které svým prointegračním činnostem NNO sama přisuzuje

- Jaké cíle přisuzujete Vaším prointegračním aktivitám?
- Můžete uvést nějaký konkrétní případ, kdy k naplnění těchto cílů došlo?
- Co dalšího se Vám na základě Vašich služeb podařilo, můžete uvést nějaký příklad?

1VO – Téma 3: rozšiřování portfolia prointegračních činností a problematické oblasti prointegračních činností

- Chtěli byste do budoucna rozšířit spektrum služeb, které by pomáhaly s integrací migrantů? Pokud ano...proč? Pokud ne...proč?
- Je něco, co tomuto rozšíření služeb brání (problematické oblasti doprovázející aktivity NNO)?

1VO – Téma 4: Čínští klienti NNO– konkrétní případy

- Pozorujete u čínských klientů spíše rychlejší/pomalejší pokrok v dané činnosti (řeč, atd.)
- Narazili jste při práci s čínskými migranty na nějaké problémy?
- Jaké, případně jak jste je řešili? Překvapilo Vás při této práci něco?
- Mohli byste uvést případ nějaké opravdu úspěšné akce (z hlediska integrace příslušníka čínské menšiny). A opačně, něčeho, co se nepodařilo?

- Pozorujete u nich pozitivní přístup k integraci, která se týká práva a institucí majoritní společnosti jazyka a kultury majoritní společnosti/začleňování se do primárních vztahů a sociálních sítí hostitelské společnosti?

Pokud ano, v čem?

Pokud ne, v čem?

2VO – Téma 5: Interakce a navazování kontaktů na základě činností NNO

- Dochází díky Vašim aktivitám ke vzniku přátelství mezi příslušníky české majority a migranty? (navázání přátelství, kontakty, atd.)
- Pořádáte nějaké interkulturní akce či vzdělávací semináře pro veřejnost?
- Pokud ano, jaké jsou odezvy ze strany české veřejnosti?
- Jak probíhají akce pro veřejnost (kdo je navštěvuje)?
- Mohl/a byste mi dát nějaký konkrétní příklad, kdy došlo ke vzniku neformálního vztahu mezi vašimi klienty, případně mezi vašimi klienty a někým z české majority?

3.1.7 Zpracování dat

Nahrany rozhovor jsem vždy co nejdříve po jeho provedení podrobila komentované transkripci. Hendl (2005, str. 208) uvádí, že komentovaná transkripce „zachycuje důležité informace mimo doslovný protokol“. Rozhovory jsem tedy přepsala doslovně a zdůraznila jsem pasáže, které oplývaly zvláštnostmi typu smích, zdůraznění, odmlka, atd. Rozhovory jsou identické s výpovědí respondentů, nikterak jsem je neupravovala. Kvůli velkému množství informací bylo třeba data přehledně organizovat a redukovat. Dále jsme provedla otevřené kódování, abych mohla rozkrýt jednotlivá témata. Tato analytická metoda je používána v zakotvené teorii. Zakotvenou teorii můžeme vysvětlit jako „neustále porovnávací metodu analýzy.“ (Strauss, Corbinova, 1999: 43)

Jedná se tedy o neustálou práci s empirickým materiálem, dochází k jeho porovnávání, kategorizaci, třídění. (Hendl, 2005)

Tudíž jsem úryvky v textu, které se jevíly jako podstatné a důležité, označila kódy. Ty jsem si vytvořila vlastní (dle výzkumného problému), dále jsem je rozdělila na jednotlivé kategorie, s kterými jsem následně pracovala.

Otevřené kódování je založeno na principu kategorizace dat, tedy spojení podobných jevů, témat, pojmů pod jednu společnou kategorii, následně se těmto kategoriím přiřazují různé vlastnosti a tak se vytváří ucelený, konkrétní text. (Švaříček, Šedřová, 2007)

Nedílnou součástí analýzy mého výzkumu byly i poznámky, ty mi byly zvláště nápomocny při konstruování závěrů. Podle Hendla (2005: 256) tvoří poznámky „fragments of theory and often comment on the codes“.

Samozřejmostí je, že jsem v rámci celého výzkumu (procesu analýzy a následné interpretace nasbíraného materiálu) využívala i další obecné analytické metody (například techniku konstantní komparace). Porovnával jsem a hledala vzniklé konvergence či naopak divergence mezi jednotlivými případy, jevy, a to z hlediska kódovaných fragmentů z rozhovorů či jednotlivých kategorií.

3.1.8 Hodnocení kvality výzkumu

Pro svůj výzkum jsem si vybrala kvalitativní výzkumnou strategii, proto je třeba věnovat zvýšenou pozornost některým významným faktorům. Aby se skutečnost vyjevila, tak jak je představená, je zcela nezbytné provést analýzu objektivně a nezáujatě.

Také je třeba dbát na důvěryhodnost (credibility) celého výzkumu. Jedná se o to, dokázat, že byl v rámci výzkumu předmět zkoumání dostatečně popsán a identifikován. Pro zvýšení důvěryhodnosti studie je podstatná délka výzkumu. Výzkumu by měl být věnován dostatek času. Aby si badatel získal důvěru respondentů atd. (Hendl, 2005:339)

Výzkumník může ovlivnit průběh i samotné výsledky výzkumu, tím, že do výzkumu může vnést subjektivní názory. Proto jsem se po celou dobu výzkumu snažila předejít vysoké reaktivitě. Požádala jsem vedoucí mé práce o kontrolu postupů, které jsem pro výzkum zvolila.

Slabá standardizace, vysoká validita a nízká reliabilita, jsou tři předpoklady kvalitativní výzkumné metody. Reliabilita je v případě kvalitativní strategie nízká, protože při opakování daného zkoumání bych pravděpodobně nedocházela vždy ke stejným výsledkům. A díky poměrně volné formě otázek a odpovědí se jedná o slabou standardizaci výzkumu. Aby byla zajištěna vysoká validita, nesmí dojít ke zkreslení žádné informace. Popis jednotlivých kroků výzkumu je samozřejmostí. (Švaříček, Šed'ová, 2007:39-43)

Další překážkou ve výzkumu může být podání nepravdivých informací ze strany respondentů či zatajování informací. V tomto případě záleží na výzkumníkovi a na jeho schopnosti vytvořit vhodnou atmosféru výzkumu. Výzkumník by se měl umět přizpůsobit situaci a také by se měl umět obrátit a tázat. Měl by v respondentech vzbuzovat pocit důvěryhodnosti. V rámci rozhovorů je také třeba zdůraznit zachování anonymity respondentů, což může vést k jejich větší otevřenosti a upřímnosti.

3.1.9 Etika výzkumu

Během výzkumu je samozřejmě nutné mít na mysli také etické otázky, jež jsou nedílnou součástí výzkumné praxe. Je třeba mít se na pozoru před řadou chyb. Nepovažovat myšlenky cizích za své a nedopustit se plagiátorství. Používat správné citační normy. Neopomenout žádného autora, kterého použiji, i když se jedná o sekundární citaci. Je nutné diferencovat vlastní myšlenky, formulace a údaje od těch převzatých. Vyvarovat se chyb nebo přehlédnutí v analýze dat. Každý respondent byl předem informován o záměrech výzkumu. Byly mu podány veškeré potřebné informace, aby věděl, o co se ve výzkumu jedná. Před započítím rozhovoru byl samozřejmě vyžadován informovaný souhlas respondenta (ústní). Ten byl zaznamenán na diktafon a pečlivě uschován.

Rozhovory se uskutečnily na klidném místě. Samozřejmě byly dobrovolné. Informátor měl možnost spolupráci kdykoli přerušit. Při zpracování informací jsem pracovala s pseudonymy respondentů. Je tak zaručena jejich anonymita. „Základním imperativem je, aby nedošlo k žádné újmě účastníků výzkumu.“ (Švaříček, Šed'ová, 2007:45)

Jak jsem již při popisu rozhovorů zmínila, rozhovory nejsou k práci přiloženy, neboť si to někteří respondenti nepřáli. Obsahují citlivé informace. Veškeré získané informace spolu s audio nahrávkami byly pečlivě uschovány na bezpečném místě. Rozhovory s informátory jsem uložila v zaheslované složce do mého osobního počítače. Ten je taktéž opatřen přístupovým heslem. S překlady a prepisy rozhovorů jsem přišla do kontaktu pouze já – výzkumník a vedoucí mé práce. Vše je tak chráněno proti neoprávněnému přístupu.

3.1.10 Ukázka procesu kódování a kategorizace nasbíraných dat

Pro větší představu a také pro určitou průhlednost procesu otevřeného kódování a následné kategorizace předkládám ukázky z provedených rozhovorů. Celý text je třeba rozdělit na části (jednotky), tyto části nemusejí být děleny identicky, tedy může se jednat o větu, celý odstavec. K takovýmto jednotkám je přiřazen kód. (Švaříček, Šed'ová, 2007: 212)

Kategorie pro tento výzkum byly apriori odvozeny od teorie integrace Essera a Etzingera, které popisují v teoretické části práce. Konkrétně jsem vycházela z oblastí integrace dle jmenovaných autorů. Tak mohlo dojít k propojení teorie a analýzy. Abych však neopomenula významy, které apriori kategorie vynechávaly, doplnila jsem je o induktivní kódy. Tím se také prohloubila analýza.

Jakási nálepka či štítek, symbol, který přidělíme k části dat tak, aby tento úsek klasifikoval. Kódovat lze různě, slovo od slova, po odstavcích atd. Kódy mohou představovat slovesa, podstatná jména apod. Nejpodstatnější při kódování však je „neztratit ze zřetele cíl kódování – tematické rozkrytí textu“. (Hendl, 2005:247)

Jak uvádí autoři Švaříček a Šed'ová (2007), otevřené kódování podporuje cirkulární povahu kvalitativního výzkumu, neboť se tak mohu ke kódům vracet a revidovat je, případně příliš široký kód mohu rozdělit a naopak detailní jednotlivosti sloučit pod obecnější kód.

Části jsou vybrané tak, aby představovaly informace ve vztahu ke zkoumaným otázkám výzkumu. Úryvky jsou zvýrazněny a doplněny o kódy, které jsou přiřazovány na základě významů vybraných fragmentů z rozhovorů. Poté jsou v tabulce č. 4 sepsány názvy kategorií, kterým odpovídají příslušné kódy.

Ukázka rozhovor č.1:

Dochází díky Vaším aktivitám ke vzniku přátelství i mezi příslušníky české majority a migranty?

*„K navazování přátelství dochází v rámci osvětových aktivit, **AKTIVITY PRO ČESKOU MAJORITU** určených pro českou majoritu. Tyto aktivity ale nejsou pro naši organizaci hlavní činností, jedná se o nadstavbu. Pilířem je **NEJČASTĚJŠÍ SLUŽBA** odborné sociální poradenství a kurzy českého jazyka pro cizince. „*

Ukázka rozhovor č. 2:

Pozorujete u nich pozitivní přístup k integraci, která se týká začleňování se do primárních vztahů a sociálních sítí hostitelské společnosti?

*„Většina čínských klientů **ČÍŇANÉ** nemá potíže a úspěšně podnikají **ZAPOJENÍ SE DO PRACOVNÍHO TRHU** v rámci pracovního trhu. Také se angažují v diskuzích na různých **ZAPOJENÍ SE DO SOC. SÍTÍ** sociálních sítích a se spolužáky a spolupracovníky podnikají společné aktivity.“ **PŘÁTELSTVÍ***

Ukázka rozhovor č.3:

Chtěli byste do budoucna rozšířit spektrum služeb, které by pomáhaly s integrací migrantů?

*„S rozšiřováním služeb **NOVÉ SLUŽBY** nepočítáme. Soustředíme se na osvědčené poradenství, které u nás klienti **NEJČASTĚJŠÍ POMOC** vyhledávají a které za více než dvacet let fungování organizace umíme.“*

Ukázka rozhovor č.4:

V čem podle Vás Vaše služby migrantům pomáhají?

*„Pomáhají minoritě se snadněji zapojit do **ZAPOJENÍ SE DO MÍSTNÍCH KOMUNIT** společnosti konkrétně do skupiny lidí, kteří se vykytují v určité oblasti. Zlepšují integraci. Dalším velmi účinným **NEJÚČINNĚJŠÍ POMOC** nástrojem, který pomáhá cizincům, je určitě kurz českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace **KULTURNÍ DIMENZE**, díky nimž klienti snadněji pochopí a porozumějí systému ČR a zdejším kulturním hodnotám. Zároveň také prostřednictvím těchto služeb dochází k setkávání zástupců majority a minority, což vede k navázání neformálních vztahů.“ **PŘÁTELSTVÍ***

Ukázka rozhovor č.5:

Narazili jste při práci s čínskými migranty na nějaké problémy?

*„Dalším problémem byla jejich relativní uzavřenost vůči ostatním dětem, a to, že odmítali **PROBLÉM** pro komunikaci na akcích používat češtinu (jedno z našich základních pravidel).“*

Ukázka rozhovor č.6:

Mohl/a byste mi dát nějaký konkrétní příklad, kdy došlo k interakci?

„Naši klienti – žáci z různých základních škol, mezi kterými jsou migranti (děti s odlišným mateřským jazykem), příslušníci menšin (Romové) i majoritní děti z nepodnětného domácího prostředí – se domlouvají na **SPOLEČNÉ AKCE** setkání i mimo Rozlety, udržují spolu čilý kontakt na soc. sítích **PŘÁTELSTVÍ/ ZAPOJENÍ SE DO SOC. SÍTÍ**. Po seznámení přestanou velmi rychle řešit, odkud kdo je, a kontakty tvoří na základě sympatií atd., stejně jako by to dělaly v homogenním kolektivu.“

Ukázka rozhovor č.7:

Mohli byste uvést případ nějaké opravdu úspěšné akce (z hlediska integrace)?

„Pro lepší orientaci v životě migrantů našim klientům nabízíme i pomoc našich tlumočnicků, což má pozitivní ohlasy. Za zdařilou akci pak považují také snahu našich pomocníků. Ti pomáhají s doučováním atd. „**DOBROVOLNÍCI**

Tabulka 4 - SEZNAM KATEGORIÍ A JEJICH KÓDŮ

Kategorie	Kódy
A1 – strukturální dimenze integrace	sociální poradenství, pracovní poradenství, právní poradenství,
A2 – nejvyužívanější prointegrační služby	nejčastější pomoc/služba, nejvíce potřebují, často chodí s...
B – kulturní dimenze integrace	kurzy českého jazyka, vzdělávací akce, semináře
C1 – interaktivní dimenze integrace	volnočasové aktivity, aktivity pro českou majoritu, přátelství, interkulturní akce, společné akce,

C2 – co přispívá k snazší integraci	spolupráce, nejúčinnější pomoc, dobrovolníci
D - zapojení se	zapojení se do pracovního trhu, zapojení se do místních komunit, zapojení se do sociálních sítí
E – vize do budoucna (z hlediska služeb)	rozšíření portfolia služeb, nové služby
F - cíle služeb NNO	naše cíle, výstupy, podařilo se
G- čínští migranti	čínští klienti, Číňané, problém, výpomoc, individuální přístup

Zdroj: autorka

3.2 Výsledky

V následující kapitole popisují provedenou analýzu a interpretaci zjištěných informací z datového materiálu. Výsledky zde prezentují dle jednotlivých výzkumných otázek. Součástí těchto výsledků jsou i uvedené ukázky rozhovorů, kvůli jasnější ilustraci konkrétních příkladů a získaných informací. Jelikož byly veškeré rozhovory anonymizovány (částečně, neboť je nám známa NNO, ve které respondenti pracují, s tím však respondenti souhlasili) na žádost respondentů, jsou i úryvky z těchto rozhovorů anonymní.

3.2.1 Analýza výzkumné otázky1: Jakými způsoby se snaží NNO integrovat příslušníky čínské menšiny, kteří žijí na území České republiky?

Tato otázka je zaměřená na konkrétní prointegrační činnosti a aktivity vybraných neziskových organizací.

3.2.1.1 Téma 1: Prointegrační činnosti, které NNO čínským klientům nabízejí

V následující zobrazené tabulce uvádím služby, které jsou vybranou NNO čínským klientům poskytované.

Tabulka 5 - SLUŽBY, KTERÉ VYBRANÉ NNO POSKYTUJÍ

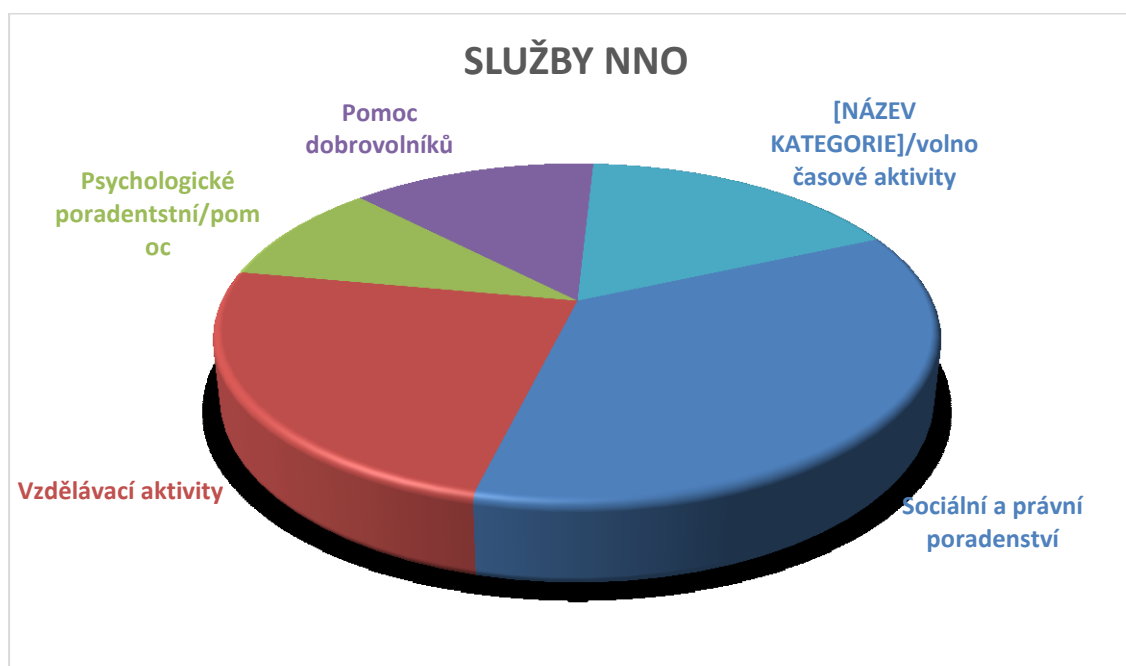
Název organizace	Právní forma	Výzkumný vzorek	Uvedené poskytované prointegrační služby
META	o.p.s.	Markéta	<ul style="list-style-type: none"> Odborné sociální poradenství (vzdělávání a uplatnění na trhu práce) vzdělávací aktivity: kurzy českého jazyka pro děti i dospělé
Multikulturní centrum	o.s.	Mirek	<ul style="list-style-type: none"> informují skrze semináře a projekty nejširší veřejnost i odborníky
Sdružení pro integraci a migraci (SIMI)	o.s.	Simona	<ul style="list-style-type: none"> bezplatné právní, sociální poradenství psychosociální poradenství semináře pro širokou veřejnost advokační činnost
InBáze	z.s.	Iva	<ul style="list-style-type: none"> Sociální poradenství, psychoterapeutické poradenství poradenství pro rodiny programy pro menší děti ClubIn – programy pro starší děti multikulturní skupiny KRUHY, akce pro veřejnost a také dobrovolnictví
Poradna pro integraci (PPI)	z.ú.	Petra	<ul style="list-style-type: none"> sociální poradenství, právní poradenství Sociálně aktivizační služba podpora komunitních aktivit
Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)	z.s.	Olina	<ul style="list-style-type: none"> právní a sociální poradenství psychologická pomoc cizincům vzdělávací aktivity pro cizince a českou veřejnost dobrovolnictví

Nová škola	o.p.s.	Tomáš	<ul style="list-style-type: none"> • podpora asistentů pedagoga a zavádění konceptu školních asistentů • podpora čtenářské gramotnosti • podpora romštiny jako živého jazyka • přímá podpora dětí
Most	o.p.s.	Monika	<ul style="list-style-type: none"> • odborné sociální poradenství • vzdělávací aktivity • ambulantní poradenství • terénní poradenství • videoporadenství • asistence, tlumočení
Centrum pro integraci cizinců (CIC)	o.s.	Cecílie	<ul style="list-style-type: none"> • sociální poradenství • pořádání kurzů pro cizince (vzdělávání) • dobrovolnický program • sociokulturní programy (výuka českého jazyka)

Zdroj: autorka

Všem zúčastněným respondentům jsem vždy pokládala na začátku rozhovoru stejnou otázku, kterou jsem se snažila zjistit, jaké aktivity a činnosti mají dané NNO ve svém portfoliu. Tyto informace jsem si samozřejmě nejprve zjistila na internetových stránkách vybraných NNO, avšak jejich aktuálnost jsem touto otázkou raději ještě jednou zkontrolovala. Všem respondentům nečinilo žádný problém tuto otázku hned zodpovědět, neboť jsou všichni obeznámení s činnostmi organizace, ve které pracují. Každý tedy uvedl ty nejvíce využívané služby NNO, případně i další méně časté služby, které ovšem taktéž spadají do portfolia služeb organizace.

Graf 1 - Nejčastěji poskytované služby



Zdroj: autorka

Z grafu je patrné, že mezi nejčastěji využívané služby, které NNO nabízejí, patří sociální a právní poradenství. Což pro mne v rámci výzkumu nebylo ani nijak zvlášť překvapující. Respondenti využití této služby uváděli většinou hned jako první ze všech služeb, které jejich NNO nabízí.

„Nejčastějšími příklady sociálních konzultací jsou asi konzultace na téma podpora při uplatnění na trhu práce, poskytování obecných informací a pomoc při zajišťování bydlení, integračních bytů, vybavení apod. Z právního poradenství jsou to konzultace týkající se pobytových záležitostí.“ (Simona)

Hned po službě sociálního a právního poradenství je také hojně využíváno služeb vzdělávacích. Nejčastěji se jedná o kurzy českého jazyka. NNO nabízejí i různé vzdělávací semináře a školení. Přesto kurzy českého jazyka považují respondenti za velice podstatnou službu z hlediska integrace migrantů.

„Nejúčinnější jsou služby, které pomáhají s orientací a navázáním kontaktu se zástupci majority, to jsou jazykové kurzy a další.“ (Tomáš)

Z výpovědí respondentů vyplývá, že nejčastějšími tématy konzultací bývá hledání nebo udržení zaměstnání, zvýšení kvalifikace, pomoc pro začínající podnikatele. Ale také pomoc týkající se nástupu na mateřskou dovolenou, vzdělání, školní záležitosti, dluhy a finanční poradenství.

Volnočasové aktivity a akce pořádané pro veřejnost jsou taktéž nedílnou součástí portfolia služeb většiny vybraných NNO. Jak sami respondenti uváděli, pomáhají tyto akce k navazování nových kontaktů, k šíření informací o neznámých kulturách a tím i k boření určitých mýtů a bariér, které se migrantů týkají.

„Za velice úspěšné považuji z hlediska našich služeb volnočasové aktivity. Při nich děti získávají zážitky, jaké mají jejich majoritní spolužáci a oni je jinak nemají moc šanci zažít. Dochází tak i k navazování neformálních vztahů. (Tomáš)

„Pořádáme řadu kurzů, kde se děti mohou seznamovat s ostatními. Do našeho ClubIn chodí starší děti různých národností a přáteli se mezi sebou hodně. Stýkají se vlastně i mimo organizaci.“ (Iva)

Pomoc dobrovolníků je službou, kterou nabízejí všechny vybrané NNO, tudíž alespoň nějaké dobrovolníky a interkulturní pracovníky mají. Čínští migranti tuto službu, kdy se převážně jedná o pomoc v rámci doučování, využívají rádi a často. Avšak v celkovém měřítku všech nabízených služeb NNO je její využívanost nižší, než je tomu například u sociálního poradenství.

„Máme teď docela dost dobrovolníků. Pomáhají dětem s přechodem na české školy, což je pro ně kvůli jazykové bariéře obtížné.“ (Markéta)

V neposlední řadě je využívána služba psychologického poradenství, avšak oproti ostatním službám, k jejímu využívání nedochází až tak často. Klienti mohou toto poradenství využívat pro snazší pochopení zdejších podmínek života, pomoc s přizpůsobením se místnímu prostředí, pochopení české společnosti. Avšak mohou jej též využívat pro pomoc v oblasti osobního života (např. partnerské problémy).

Shrnutí tématu 1: Prointegrační činnosti, které NNO čínským klientům nabízejí

Nejčastějším tématem, se kterým klienti do NNO chodí, je pomoc s podporou při uplatnění na trhu práce, poskytování obecných informací a rady ohledně zajišťování bydlení. Z hlediska právního poradenství se poté nejčastěji jedná o pomoc, která se týká pobytových záležitostí.

Další službou, která je cizinci taktéž hojně využívána, je služba vzdělávací, která zahrnuje různé vzdělávací semináře o zdejších zvyklostech a kultuře, kurzy českého jazyka atd. Tato služba je využívána skoro stejně často jako sociální a právní poradenství, avšak jelikož ji nenabízejí všechny vybrané NNO, umístila se na místě hned za sociálním a právním poradenstvím.

Z hlediska výzkumu je další nabízenou a zároveň využívanou službou, nabídka volnočasových aktivit. Mezi ně patří například mezikulturní akce pro veřejnost. Společné semináře, kde se jednotliví klienti prezentují a vyprávějí svůj příběh, kluby pro děti a dospělé, společné výlety a letní tábory, ale také osvětové akce pro širokou veřejnost, skrze které se NNO snaží šířit informace o cizích kulturách i mezi českou majoritní společností.

Pomoc dobrovolníků je taktéž zasazena do portfolia služeb, které NNO nabízejí. Záleží však na aktuálním počtu dobrovolníků a na využití těchto služeb. Nejčastěji dobrovolníci klientům pomáhají s doučováním a s přípravou do školy.

3.2.1.2 Téma 2: Cíle, které svým prointegračním činnostem NNO sama přisuzuje

Svých respondentů jsem se ptala na primární cíle, které svým prointegračním aktivitám a činnostem apriori přisuzují. Bylo to z toho důvodu, že jsem se snažila zjistit, zda z jejich činností nevyplývají ještě jiné, jimi nezmíněné a nezpozorované cíle, cíle sekundární.

Mezi nejčastěji zmiňované odpovědi patřilo to, že je hlavním cílem jejich NNO, aby co nejvíce pomohli migrantům z hlediska jejich integrace a prvotní orientace ve zdejších podmínkách.

„V konkrétních programech je to hlavně předcházení ztráty motivace ke vzdělávání a podpora v přechodu na střední školy. U dětí s odlišným mateřským jazykem nám jde o snižování handicapu, který pramení z nízké znalosti vyučujícího jazyka (češtiny) u dětí a jejich rodičů... a také z neznalosti školského systému.“ (Monika)

Většinou se tedy v rámci nestátních neziskových organizací zaměřených na prointegrační činnost snaží o to, aby pomohli migrantům být v České republice samostatní a fungovat jako normální občané.

„Snažíme se eliminovat jejich jazykové a kulturní znevýhodnění. Rádi bychom, aby se co nejlépe začlenili do české společnosti.“ (Markéta)

Aby k tomu všemu mohlo dojít, klade většina respondentů důraz na porozumění jazyku, na formální věci, týkající se práva aj. Pouze jeden respondent (Tomáš) uvedl, že za cíl klade i navýšení navazování neformálních vztahů v rámci aktivit organizace. U ostatních respondentů je tedy tato podstatná část z hlediska integrace do společnosti cílem taktéž, avšak až na druhém místě. Neboť shledávají většinu základu a správných počinů k začlenění migrantů do české majoritní společnosti ve formálních a především kulturních rovinách.

„U prointegračních programů se dle mého mínění dlouho podceňoval důležitý prvek navazování neformálních vztahů. Většina programů je zaměřena pouze na jednu skupinu, tj., nemůže zde docházet k navazování vazeb mezi danou skupinou a majoritou. To bylo z větší části dané striktními pravidly dotačních titulů, které nepovolovaly podporu jiné cílovky než cizinců, což se teď naštěstí mění.“ (Tomáš)

„Nejvíce prospěšné jsou kurzy českého jazyka a pracovní poradenství, ty totiž zvyšují šanci migrantů při hledání vhodné práce a šanci na začlenění se do české společnosti.“ (Olina)

„Za zcela primární pro úspěšnou integraci považujeme znalost českého jazyka, práv, které cizinci mají atd.“ (Monika)

Shrnutí Tématu 2: Cíle, které svým prointegračním činnostem NNO sama přisuzuje

Cíle primární a sekundární

Z hlediska tohoto tématu jsem se snažila zjistit, jaké primární cíle svým prointegračním činnostem vybrané NNO přisuzují. Většinou se výpovědi respondentů shodovaly s prezentací cílů, které mají NNO na svých webových stránkách či ve výročních zprávách. Proto pro mne nebylo velikým překvapením, že mezi nejčastěji zmiňované cíle patřilo pomáhání s orientací v českém prostředí, pomoc při jazykové bariéře, snaha o možnost být soběstačným v rámci České republiky, snadnější zapojení cizinců do života v České republice, atd.

Hlavním důvodem, proč jsem se na tyto cíle ptala, však bylo zjistit, zda z činností vybraných NNO nevyplývají ještě sekundární cíle, které oni sami neuvádějí a ani je za cíle nepovažují. Jelikož jejich aktivity skutečně pokrývají celé spektrum cílů, jenž respondenti zmiňovali, mnoho sekundárních cílů se mi zjistit nepodařilo. Dalo by se totiž říci, že prezentovaný přehled cílů vybraných NNO přesahuje rámec nabízených služeb, tudíž pokrývá i ty části cílů, které primárně ze samotných nabízených služeb nevyplývají. Za jakýsi sekundární cíl, který může nastat až po využití služeb NNO, by se tedy dalo pokládat získání pocitu sounáležitosti s majoritní společností a identifikace se sociálními, etnickými, lokálními skupinami. Do sekundárních cílů jej řadím proto, že NNO přímo v rámci svých aktivit neovlivní naplnění tohoto cíle. Může však k jeho dosažení pomoci.

3.2.1.3 Téma 3: Rozšiřování portfolia prointegračních činností a problematické oblasti prointegračních činností

Otázka cílená na zjišťování možnosti rozšiřování nabídky služeb vybraných NNO některé respondenty zaskočila., neboť měli pocit, že už samotné stávající portfolium služeb je dostačující. Pouze pár respondentů uvedlo, že by služby do budoucna určitě rádi rozšířili.

„Ano, plánujeme rozšíření programu...hlavním důvodem je podchycení dětí – migrantů, které nepotřebují natolik intenzivní pomoc, aby vyhledali klasické doučovací služby NNO.“ (Tomáš)

Tato reakce je vzhledem ke stále se vyvíjejícím trendům v oblasti integrace velice příhodná a reflektující potřebu klientů dané organizace. Ostatní naopak sázejí na jistotu a necítí potřebu zavádět služby nové.

„S rozšiřováním služeb nepočítáme. Soustředíme se na osvědčené poradenství, které u nás klienti vyhledávají a které za více než 20 let fungování organizace umíme.“ (Simona)

Ti, kteří nad novými službami přemýšlejí, ale neodhodlávají se k této aktivitě, uvádějí jako nejčastější příčinu nedostatek financí. To je nejvíce zmiňovaná komplikace v rámci otázky týkající se rozšiřování nabídky služeb NNO.

„Rozšíření služeb samozřejmě brání finance. Jsme neziskovka závislá na grantech.“ (Monika)

Tudíž nám z otázky položené proto, abych zjistila, zda jsou nějaké komplikace, které brání rozšiřování služeb NNO, vyplynulo daleko více skutečností, ano, sice mezi nejvíce zmiňované problematické okruhy patří podle respondentů financování NNO, ale zmiňovali taktéž problematiku samotného pojmu integrace, jehož charakteristika je někdy nejednoznačná až zavádějící. Další komplikací je také nedostatečné povědomí migrantů o službách, které tyto organizace nabízejí. Jak uváděli respondenti, nejvíce informací mají cizinci od svých známých a přátel.

Z rozhovoru s respondenty ohledně portfolia služeb taktéž vyplynulo, že většina z nich nemá zájem o rozšiřování vlastních řad z hlediska služeb. A to proto, že jsou ve spojení s jinými neziskovými organizacemi, které služby poskytují. Toto členství v různých tematických sítích jim dle jejich slov značně pomáhá k pokrytí většího spektra pomoci cizincům a přispívá k profesionalizaci těchto organizací.

„Určitě spolupracujeme s ostatními neziskovkami, nejsme totiž schopni pokrýt celou škálu problémů, které migranti po příchodu sem, do ČR, mají.“ (Markéta)

Shrnutí tématu 3: Rozšiřování portfolia prointegračních činností a problematické oblasti prointegračních činností

Většina z respondentů ohledně tohoto tématu vypovídalo, že služby se rozšiřovat nechystají, neboť už tak pokrývají dostatečné množství oblastí, kde by mohli pomáhat. Spíše byli pro rozšíření řad svých zaměstnanců a dobrovolníků, neboť, jak sami zmiňovali, mají práce skutečně hodně.

Přesto se pár respondentů vyjádřilo kladně, že by skutečně chtěli své nabídky služeb rozšířit, ale hlavní překážkou, která jim v tomto úkonu brání, je nedostatek financí. Nedostatek financí a problémy s tím spojené zmiňovala opět většina respondentů.

Problematické oblasti z hlediska poskytování prointegračních služeb

Z výpovědí respondentů se zdá, že za poměrně rozsáhlý problém, z hlediska nabízení prointegračních činností i čínským klientům, považují nedostatečné povědomí cizinců o svých právech a o pomoci, kterou jim NNO nabízejí. Jedná se především o to, že o službách poskytovaných NNO cizinci nic nevědí, proto bývají často závislí na personálních agenturách. Z této neznalosti různých možností nabízené pomoci, obzvláště o službách komunitních organizací, dle výpovědí respondentů vyplývá, že nejčastěji využívanými zdroji informací migrantů, bývají příbuzní a blízcí přátelé cizinců, internet a sociální sítě a až poté neziskové organizace.

„Podle mě k nám moc Číňani nechodí, protože nevědí, že něco takového jako nestátní neziskovky existuje. Když přijdou do ČR, tak mají komunitu nebo přátele, příbuzné a ti jim vlastně dají základní informace, které potřebují.“ (Cecílie)

„Já tedy nevím, jak vlastně k NNO přistupují Číňané a jak to v Číně mají, ale myslím si, že rozhodně ne tak jako my v České republice, protože moc se na NNO nespolehají a ani o nich nemají informace, což je docela problém.“ (Simona)

Dalším problémem často bývá nedostatečná znalost českého jazyka. Proto jsou nabízené jazykové kurzy českého jazyka, případně je cizincům doporučena jiná nestátní nezisková organizace, která tyto kurzy českého jazyka pořádá.

„Problémem bylo se s nimi domluvit, protože mezi zaměstnanci nemáme čínského tlumočnicka.“ (Monika)

Respondenti považují za jeden z dalších problémů, který se při poskytování jejich služeb cizincům objevuje, problém financování. Ten spatřují především v určité míře závislosti na financích, které potřebují k rozvíjení aktivit v rámci služeb.

Někteří respondenti také jako problém uváděli skutečnost, že je pojem integrace špatně vymezený a s tím se pojí další mylně chápané a českou majoritou vnímané skutečnosti. Vznikají tak zcestné představy o celé problematice integrace migrantů, které někdy vrcholí směsicí negativních reakcí ze strany české majority, které jsou mířené přímo na NNO.

Sít'ování NNO

V práci jsem již zmiňovala, že některé nestátní neziskové organizace spolupracují pod záštitou Konsorcia NNO. Také jsem uváděla, že z výpovědí respondentů bylo zřejmé, že v případě nepokrytí problému jimi nabízenými službami, odkazují klienty na jiné NNO, které tuto službu nabízejí. Tuto formu spolupráce potvrdili všichni dotazovaní respondenti.

3.2.1.4 Téma 4: Čínští klienti NNO – konkrétní případy

Z předchozího textu jsme se dozvěděli o službách, které NNO čínským klientům nabízejí. Jaké jsou nejčastější témata pomoci čínským klientům a mnoho dalších informací. V této kapitole se dostáváme k samotnému jádru problematiky poskytování prointegračních služeb čínským migrantům. Abych se mohla respondentů na čínské migranty ptát a nějaké informace vůbec získat, bylo nutné začít rozhovor vždy nejdříve obecnějšími věcmi, viz výše.

Když jsem totiž v rámci výzkumu zmínila pojem čínští migranti, objevil se na tvářích respondentů zmatený výraz. Když jsem však v rámci výzkumu plynule na toto téma přešla, nezaznamenala jsem žádné známky odmítavého přístupu. Čemu se vlastně respondenti tak bránili? Především byli zaskočeni otázkou na tuto menšinu, neboť podle nich čínských klientů v rámci neziskových organizací v České republice není mnoho. Alespoň si to respondenti myslí. Avšak je to také dáno tím, že v rámci prointegračních aktivit se často stává, že si až tak moc neuvědomují rozdílnost asijských migrantů. Tím samozřejmě nechci nikterak hanobit praktiky NNO, které se zaměřují na integraci migrantů, taktéž se tomuto úsudky vyvarují organizace v rámci jazykových kurzů, kde je třeba vědět, z jaké země onen migrant je. Avšak prvotní reakce byla vždy stejná. Nejdříve mi byla dána informace, že čínských klientů moc neměli, ale postupně si začali v rámci rozhovoru vzpomínat na různé případy. Ve finále čínských klientů zase tak málo nebylo.

„Ano, s čínskými klienty pracujeme, ale poměrně velmi zřídka. Nevyhledávají příliš často naše služby.“ (Simona)

V posledních letech bylo mezi našimi klienty i několik čínským, ale byli to v minulém roce jenom tři čínští klienti, což oproti klientům jiných národností není mnoho tedy.“ (Monika)

„Vzpomínám si na případ, kdy jsme řešili, že rodiče jedné čínské holčičky nereagovali dostatečně na pokyny ze školy, kam holčička chodila. Poprosili nás tak o pomoc, nakonec jsme přišli na to, že chápali úplně jinak náš koncept ve školách a naše české školství a spolupráci s třídními učiteli, než jak to mají v Číně. Mysleli, že ve škole za ně vše vyřeší učitel jako hlavní autorita a oni že se o věci se školou nemusejí vůbec starat. ...Také moje kolegyně řešila několik případů týkajících se čínských klientů, bylo to něco v rámci pracovního povolení a tak.“ (Simona)

Když už jsme se tedy ke konkrétním příkladům spolupráce s čínskými klienty dostali v rámci rozhovoru, často respondenti zmiňovali velice individuální přístup k věcem, které se týkají integrace.

„Ano, v rámci aktivit jsme se setkali s určitými problémy, ale nechci, aby odpověď na následující otázku vyzněla paušálně. Popsané problémy se u čínských klientů vyskytly relativně častěji než u jiných.“ (Tomáš)

Uváděli také často podobné problémy, se kterými se v rámci služeb poskytovaným čínským migrantům setkali. Problémy týkající se autority:

„Byla to jistá míra absence autority a dodržování pravidel. Děti nebyly např. Zvyklé a ani ochotné si po sobě v učebně uklidit, umýt použité nádobí (což je jinak u nás norma), na volnočasových akcích respektovat pokyny.“ (Tomáš)

Problémy se školní docházkou a konceptem českého školství:

„Jiný přístup ke školní docházce dětí a k roli školy a rodiče ve vzdělávání dětí. Dle mých dvou zkušeností čínští rodiče se věnují práci, nepočítají příliš se svou aktivní účastí v přípravě dětí do školy, případně ji maximálně zajistí soukromým doučováním.“ (Simona)

Taktéž určitou odloučenost a uzavřenost od ostatních. Tato odloučenost je často způsobena jazykovou bariérou, kterou migranti mají.

„Dalším problémem byla jejich relativní uzavřenost vůči ostatním dětem a to, že odmítali pro komunikaci na akcích používat češtinu (jedno z našich základních pravidel). Řešili jsme to individuálními i skupinovými pohovory s dětmi, u dvou pak rozhovorem s rodiči.“ (Tomáš)

„Problémem bylo se s nimi domluvit, protože mezi zaměstnanci nemáme čínského tlumočnicka. Oslovili jsme naši čínskou klientku, která mluví perfektně anglicky a ta nám s tlumočením vypomohla.“ (Monika)

Pozitivní přístup k různým dimenzím integrace se ve výsledku smrštil na jeden hlavní. A tím je pozitivní přístup k ovládnutí komunikačního prostředí ČR. Celkově se nejvíce čínští migranti v rámci vybraných organizací soustředí na sociální poradenství, kurzy českého jazyka, případně na vzdělávací semináře, které se týkají české kultury. Avšak to dosti záleží

na rodinném zázemí migrantů. Zda vůbec považují kulturní zvyklosti dané země za podstatné.

„Spoustu čínských dětí navštěvují kurzy češtiny, potřebují to kvůli škole. Rodiče je totiž dávají spíš na českou školu, než na čínskou, aby se naučili jazyk a vše kolem.“ (Markéta)

Číňané jsou obecně považováni za rezervované jedince, kteří mají tendenci odpovídat na otázky poněkud uniformním způsobem. Jak vyplývá z různých výzkumů, které byly s Číňany provedeny, jejich obava a dost možná i jistá zdrženlivost při výpovědi o své osobě, která má být dále zpracována a použita - byť i jen k vědeckým účelům je způsobena negativními zkušenostmi, které s příslušníky majoritní společnosti mají. Proto raději poskytují základní/univerzální nerozvinuté informace. Avšak výzkum, který jsem prováděla v rámci své bakalářské práce, mne přesvědčil o pravém opaku. Většina mých tehdejších respondentů odpovídala zcela otevřeně. Bylo to dáno tím, že věděli, o čem budeme hovořit a na co se jich budu ptát. Tudíž nepocíťovali jakékoliv ohrožení skrze otázky.

Číňané působí často uzavřeně také proto, že je u nich jejich rodina komunita na prvním místě, tudíž ani nemají potřebu (rozhodně ne ze začátku) tuto situaci měnit. Největší důraz kladou tedy na rodinu a její pospolitost. Rodina je v Číně základní společenskou jednotkou. Číňané si rodiny nesmírně váží a mají k ní úctu.

Shrnutí tématu 4: Čínští klienti – konkrétní případy

Čínští klienti vybraných NNO

NNO spolupracují s čínskými migranti méně často, než je tomu u minorit jiných národností. Avšak není to až tak zanedbatelný počet klientů, jak by se mohlo na prvním pohled zdát. Samotní respondenti se o tom přesvědčili, když si v průběhu rozhovoru ve většině případů uvědomili, že zase tak málo čínských klientů neměli. Na začátku jsem z nich vždy cítila obavy, zda mi budou moci vůbec nějaké informace o spolupráci s čínskými klienty poskytnout. Někteří se i kvůli tomuto tématu obávali na rozhovor přistoupit a pokládali za zbytečné se do rozhovoru na toto téma vůbec pouštět. Pár oslovených NNO dokonce spolupráci na základě informace, že se výzkum týká spolupráce s příslušníky čínské menšiny, odmítlo. Avšak ti, kteří na rozhovor přistoupili se skutečně sami předem nebo v průběhu rozhovoru přesvědčili o tom, že čínských klientů neměli vůbec málo. Poskytli mi tak dostatečné množství informací potřebných k analýze a k objasnění skutečností, které s touto problematikou souvisejí.

Výskyt čínským klientů v NNO

V současné době dochází k nárůstu návštěv čínských migrantů v rámci NNO specializujících se na prointegrační činnosti. Dle výpovědí respondentů nejčastěji využívají sociální poradenství a jazykové kurzy. Kurzy českého jazyka navštěvují děti čínských migrantů, neboť český jazyk potřebují pro svůj osobní růst v českém prostředí a společnosti a také ve škole, kterou navštěvují. Dle respondentů se na kurzech českého jazyka český jazyk, i přes všechna jeho úskalí a obtížnost, učí poměrně bez problémů. Respondenti také zdůrazňovali, že jsou z hlediska přístupu k učení jazyku na kurzech za tuto možnost vděční.

„Čeština jim jde opravdu dobře, přitom si kolikrát říkám, že to pro ně musí být těžké, ale co mě překvapuje je jejich vstřícnost a vděčnost na těchto kurzech.“ (Monika)

Problémy při poskytování služeb čínským klientům

Mezi nejčastější problémy, se kterými se respondenti setkali v rámci poskytování služeb čínským klientům, patří již několikrát zmíněná jazyková bariéra. S tou se nejvíce respondenti setkávají na začátku spolupráce s čínskými migranty. Ti totiž často nemají až

do určité chvíle potřebu se českému jazyku intenzivně učit. Většinu se učí tzv. za běhu, co odposlouchají atd. Jsou také velmi často obklopeni čínskou komunitou, tudíž mluví převážně jazykem mateřským. Avšak když už pro pomoc do NNO přijdou, je jim nabídnut kurz českého jazyka, který často využívají.

Z hlediska čínských rodin s dětmi, je netypičtějším problémem, který v NNO řeší, pomoc při školní docházce a povinnostech. Většina rodičů děti do školy dá, aby se tak naučily jazyk a lépe se zapojily do české společnosti skrze školu. Avšak pojetí konceptu vzdělávání se v Číně liší. V Číně je učitel autorita sama o sobě, vše řeší on a děti jej následují, rodina je poté oddělena od školy, jedná se o jinou oblast života, rodiče tak do škol nedocházejí, s učiteli nekonzultují, maximálně dětem pomohou s domácími úkoly. To se od našeho českého školství liší, proto když nastane jakýkoliv problém a učitelé se jej snaží s rodiči čínských dětí řešit, rodiče k této spolupráci často nepřistupují s takovou zodpovědností, jak by měli. V některých případech ani na rodičovské schůzky nedocházejí a komunikace je tak s učiteli minimální. V tomto případě nastupuje pomoc z řad NNO, které fungují jako mediátoři mezi školou a rodinou a pomáhají tak celou situaci vyřešit a zvládnout.

Respondenti ale vesměs zdůrazňovali to, že přístup čínských migrantů k integračním činnostem a aktivitám je pozitivní. Přistupují k nim s nadšením, vstřícností a s vděčností.

Přístup NNO k procesu integrace na základě poskytovaných činností čínským klientům - z pohledu aktérů NNO (Model procesu integrace)

K procesu integrace, kterou jsem uváděla v teoretické části práce a při jejímž posuzování vycházím z autora H. Essera a Etzingera, přistupují dle výpovědí respondentů NNO na základě aktivit, které svým klientům poskytují hned z několika různých úhlů pohledu. Pro objasnění a úplnost si v krátkosti připomeňme, z čeho při posuzování v rámci výzkumu vycházím.

H. Esser (2000:25) rozdělil integraci do čtyř různých dimenzí, neboť nepovažoval tento proces za jednotvárný. Mezi tyto základní dimenze patří:

- a) *strukturální*: obsahuje práva a přístup k institucím majoritní společnosti,
- b) *kulturní*: obsahuje znalosti a kompetence majoritní společnosti, přičemž si přistěhovalci mohou ponechat ty své
- c) *interaktivní*: týká se začlenění emigrantů do primárních vztahů a sociálních sítí hostitelské společnosti
- d) *identifikační*: pocit sounáležitosti s majoritní společností a identifikace se sociálními, etnickými, lokálními skupinami.

Dalším zajímavým modelem přístupu k integraci, ze kterého budu v práci taktéž vycházet, neboť mi umožní rozkrýt a doplnit informace, je dělení integrace podle Entzingera (2003). Dle jeho slov „lze integraci dělit dle oblastí, do níž se člověk integruje – *integrace sociální a ekonomická* znamená zapojení do majoritní společnosti a pracovního trhu; *občanská a politická* integrace obsahuje zapojení imigrantů do politického rozhodování; a posledním druhem je integrace *kulturní*.“ V současnosti je za jednu z nejdůležitějších považována integrace ekonomická a sociální, stejně tak i politická.

Oba autoři se tak ve svých konceptech prolínají a zároveň doplňují, což je pro tento výzkum a jeho výsledky ohledně modelu procesu integrace velice přínosné.

Z hlediska tohoto výzkumu jsem nepracovala s Esserovou dimenzí identifikační, neboť se nevázala k mým výzkumným otázkám. Tudíž nemám k této dimenzi ani potřebná data. Stejně tak je tomu v případě politické integrace autora Etzingera.

Dle těchto dimenzí integrace, lze na základě analyzovaných rozhovorů s respondenty z vybraných NNO usuzovat, že spektrem nabízených služeb pokrývají hned několik dimenzí integrace.

Model přístupu NNO k procesu integrace na základě poskytovaných činností čínským klientům vypadá následně:

Strukturální dimenze zastupuje v rámci modelu nejvýraznější část, neboť ze zmíněných nabízených služeb a rozhovorů s respondenty jasně vyplývá, že sociální a právní poradenství, které se týká především pomoci z hlediska pracovního trhu, pobytu na území České republiky aj., je nejvíce nabízenou a nejvíce využívanou službou z celého portfolia služeb NNO. S doplněním autora Etzingera se tedy tato dimenze týká *integrace sociální a ekonomické*.

Kulturní dimenze (kulturní integrace u autora Etzingera) je hned v těsném závěsu za dimenzí strukturální, neboť využívání jazykových kurzů a vzdělávacích seminářů o České republice, kulturních zvyklostech atd., je skoro stejně hojné, jako je tomu u sociálního a právního poradenství.

Kultura je velice podstatnou částí života každého z nás, protože je to kultura, která v sobě snoubí nejen hmotnou kulturu, ale i jazyk, zvyklosti, morálku, tradice a hodnoty. Je stěžejním kamenem socializace jedince do společnosti. (Gazzola, Malloy, 2006)

Je zcela zřejmé, že aktivita NNO může zasahovat do více dimenzí integrace. Do kulturní dimenze tak spadá dle výzkumu i celé spektrum volnočasových aktivit, které vybrané NNO pořádají, protože během nich dochází taktéž k získávání informací a učení se novým kulturním zvyklostem.

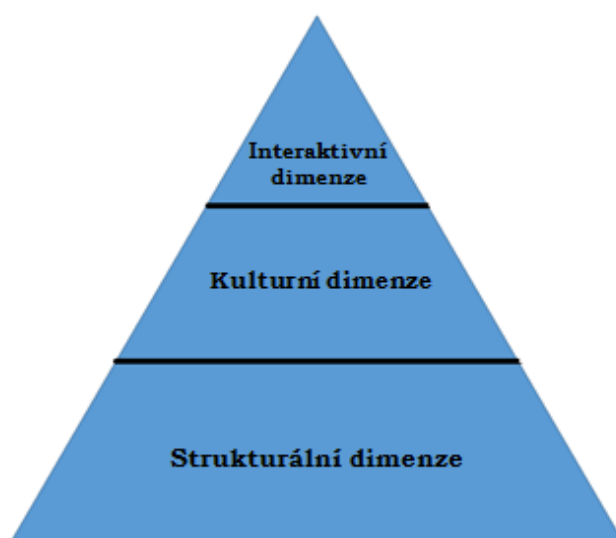
Stejně tak je tomu u *dimenze interaktivní*, neboť mezikulturní akce, šíření informací mezi českou majoritou a aktivity typu společných výletů, seminářů, tematických večerů a dalších, jsou z hlediska interakce a navazování kontaktů velice záslužné a účinné a klienty NNO velmi oblíbené. Spadají sem rovněž kurzy českého jazyka, protože při nich dochází k navazování neformálních vztahů a nových přátelství.

Identifikační dimenzi nezařazují do primárního modelu procesu integrace proto, neboť by se mohl výstup z prointegračních činností NNO považovat za jakýsi sekundární cíl,

ke kterému dochází mimo činnost NNO. Tudiž jej úplně nevyučují, avšak do primárního modelu jej na základě dosavadního zjištění nezařazují.

Politická integrace H. Etzingera není zcela přímo nabízenými prointegračními činnostmi NNO zasažena a pokryta. Mohla by se z části řadit k dimenzi strukturální, avšak tato skutečnost primárně z výzkumu nevyplývá, proto ji řadím mimo model procesu integrace taktéž.

Obrázek 11 - Model procesu integrace



Zdroj: autorka

Tento model procesu integrace nám ukazuje přístup NNO k procesu integrace na základě poskytovaných činností čínským klientům. Zdůrazňuje zastoupení a velikost jednotlivých dimenzí v rámci modelu procesu integrace.

3.2.2 Analýza výzkumné otázky 2: Jakým způsobem se vybrané NNO zaměřují na českou majoritní společnost?

3.2.2.1 Téma 5: Interakce a navazování kontaktů na základě činnosti NNO

Většina vybraných NNO pořádají v rámci svých aktivit nejrůznější osvětové akce, semináře a interkulturní události. Právě v rámci těchto aktivit dochází k interakcím mezi příslušníky české majority a čínské minority (i mezi příslušníky jiných národností) nejčastěji. Pořádání besed, vyprávění vlastního osobního příběhu cizinců, mezinárodní oslavy, atd. to vše spadá pod prointegrační činnost NNO.

„Díky našim multikulturním akcím, dochází k mezikulturní interakci. Pro lepší orientaci v životě migrantů, našich klientům využíváme také naše komunitní tlumočníky, kterými jsou zejména mladí cizinci studující v ČR.“ (Cecilie)

„Migranti si taky chtějí někdy odpočinout a sejit se s přáteli, nebo s lidmi v přátelském prostředí, Kruhy děláme právě proto, aby se mohli migranti seznámit s jinými cizinci a taky s českými návštěvníky Kruhů.“ (Iva)

Navazování přátelství je pro zlepšení průběhu integrace pro cizince velice důležité. Čeští kamarádi jim mohou pomoci lépe pochopit českou společnost a její zvyklosti a cítit se tak v tomto pro ně ne příliš známém prostředí lépe. Přátelé, kteří jsou také cizinci, ale z jiných zemí jim zase mohou pomoci ve sdílení pocitů z neznámého a předcházet tak společně frustraci. K přátelstvím tohoto typu dochází zejména na základě společných kurzů, které neziskové organizace pořádají. Například kurz českého jazyka navštěvují velké množství dětí různé národnosti.

„Kurzy mezinárodního vaření jsou střetem různých kultur, kde vznikají také neformální vztahy. Lidé jsou zvědaví, co za jídlo mají tam a tam a při všem tom ochutnávání se mnohdy dozví informace, které potom mohou vést až k navázání přátelství. Hlavně děti jsou takové bezprostřední. (Iva)

Někdy si migranti najdou přátele i z řad dobrovolníků, kteří je učí. Jelikož dochází k celkem pravidelnému setkávání, je zde veliký prostor pro vznik neformálního vztahu.

„Některým klientům našich služeb nabízíme spolupráci s dobrovolníky. Nejčastěji se jedná o výuku češtiny, pomoc s přípravou na zkoušky, trávení volného času. Jejich kontakt je neformální povahy, nicméně má určitá pravidla a občas se o průběh spolupráce zajímá koordinátorka dobrovolníků a/nebo sociální pracovník SIMI.“ (Simona)

Někteří respondenti uváděli, že k interakci může vlastně docházet v rámci všech možných služeb, které nabízejí.

„K interakci dochází hlavně v rámci festivalu Barevná devítka v Ústí nad Labem, při multikulturních akcích a jazykových kurzech, které jsou otevřené i veřejnosti a při získání uplatnění na trhu práce...“ (Petra)

„Interakce je pro nás jeden z hlavních přínosů všech programů. K interakci dochází a my se ji snažíme podporovat.“ (Tomáš)

Interakci mladších jedinců zejména v dnešní době napomáhá i existence sociálních sítí, které jsou známé po celém světě. Kolikrát jim ono zaslání žádosti o přátelství působí daleko méně překážek než konkrétní oslovení osoby. Na základě proběhlých kurzů a interkulturních setkání tak mohou migranti navázat spoustu neformálních vztahů skrze sociální sítě.

„Jo sociální sítě používají, hlavně při osvětových přednáškách na ZŠ. Prezentace o Číně pro ZŠ měla velmi pozitivní ohlas a přednášející paní z Číny uzavřela s dětmi několik přátelství na sociální síti.“ (Monika)

Z volnočasových a vzdělávacích aktivit vybraných NNO je zřejmé i to, že se snaží převážná část těchto NNO zaměřovat svoji pozornost i na českou majoritní společnost. Pořádají proto různé speciální semináře, osvětové akce a události, které by tak pomohly šířit pozitivní a objektivní informace o cizincích mezi lidmi dál.

„Ano, my se snažíme informovat co nejvíce i českou veřejnost. Například v rámci projektů Dejme šanci (i)migrantům jsme uspořádali různá setkání a multikulturních večerů, kde se podávaly informace o různých zemích, kde cizinci povídali o tom, odkud jsou, jak to u nich doma vypadá, jak se sem dostali. Účastníci mohli i ochutnat různé speciality z cizích zemí...“ (Simona)

„Pořádáme i různé workshopy v rámci projektů, například pro děti na základních školách, aby už v raném věku nevnímaly migranty negativně a neměly vůči nim předsudky.“
(Markéta)

Nejpodstatnější posláním této činnosti, kterým informování majority bezpochyby je, spatřují respondenti v možnosti odstranění bariér, zboření zažitých stereotypů a ve zlepšení vnímání minorit majoritou.

„Snažíme se prostě zrušit takové ty zažité představy o migrantech, aby v nich neviděli Češi jen uprchlíky, kteří se chtějí jen přizívat nebo nelegálně zde pobývat. Samozřejmě se setkáváme i s negativními reakcemi, ale to k tomu patří...“ (Cecilie)

S negativními reakcemi se setkávají i ostatní respondenti z jiných vybraných NNO. Největší boom těchto negativních reakcí zažívali tento rok v rámci uprchlické krize, kdy česká veřejnost reagovala na některé multikulturní aktivity ne příliš kladně.

„Teď toho bylo samozřejmě víc, těch nehezkych reakcí a otázek, které nebyly zrovna příjemné, ale to je vždycky takové období, teď už se to trochu uklidnilo.“ (Simona)

Shrnutí tématu 5: Interakce a navazování kontaktů na základě činností NNO

Aktivita NNO podporující integraci a osvětu

Z výzkumu na základě výpovědí respondentů jasně vyplynulo, že k navazování kontaktů skrze činnost vybraných NNO skutečně dochází. Primárně se tomu tak děje skrze volnočasové aktivity a společné akce, které jsou na interakci přímo zacílené. Avšak i díky pořádání vzdělávacích kurzů a seminářů, díky besedám se zajímavými osobami a skrze kurzy českého jazyka, taktéž dochází k navazování nových přátelství a vzniku neformálních vztahů. I v rámci pomoci dobrovolníků se, jak uvedli respondenti, často stává, že se dobrovolník a klient spřátelí a poté se vidají i mimo služby poskytované NNO.

Aktivity zaměřené na českou majoritu

Aktivít, které mají za cíl šířit mezi českou majoritou informovanost a předcházet tak vzniku mylných představ a předsudků vůči migrantům, pořádají NNO hojně. Některé organizace více, než ostatní, ale stejně považují tuto osvětovou činnost za velice podstatnou. Příslušníci české majority se staví k těmto aktivitám vesměs pozitivně, což potvrdili i respondenti. Čas od času se samozřejmě stane, že někdo reaguje negativně a vyjadřuje se tak ohledně pořádaných aktivit pejorativně a zaujatě. V tomto období, kvůli přistěhovalecké krizi, se vykytovaly tyto negativní reakce častěji, než jindy, avšak respondenti tuto skutečnost hodnotí jako součást celé této oblasti činností. Spíše se tedy NNO setkávají s pozitivními ohlasy. Návštěvníci jsou převážně nadšení a vždy se rádi vracejí na další akce, které NNO pořádají. I samotní migranti tyto akce shledávají, dle slov respondentů, za velice přínosné, neboť mohou hovořit o svých příbězích, dozvědět se spoustu nových informací a zároveň navázat kontakty s jinými migranty i s příslušníky české majority.

4 Závěr

Již v roce 1993 předpovídali S. Castles a M. Miller, že bude 20. a 21. století věkem migrace. Jejich předzvěst, zdá se, byla dosti pravdivá. Počet migrantů na celém světě stále roste. Z obrazu aktuálních událostí v Evropě lze usuzovat, že se tento nárůst jen tak nezastaví. Prioritou v této době zůstává úspěšná integrace migrantů do hostitelských zemí. Ve své diplomové práci jsem se tedy zabývala aktuálním tématem integrace v České republice. Svoji práci jsem konkrétně orientovala na prointegrační činnost nestátních neziskových organizací, které se zaměřují v rámci integrace i na čínskou menšinu na území České republiky. Tyto nestátní neziskové organizace hrají v procesu integrace cizinců do české společnosti nezastupitelnou roli a bez jejich pomoci by byla situace migrantů po příchodu do České republiky ještě složitější.

Cílem mé diplomové práce byl popis prointegrační činnosti vybraných nestátních neziskových organizací, které tyto organizace využívají při integraci čínské menšiny na území České republiky. Cíl práce byl tedy charakteru popisného. Zajímalo mne, zda je toto portfolium činností z pohledu vybraných aktérů dostačující, jaké cíle svým činnostem přisuzují samy organizace a zda podle respondentů skutečně tyto cíle aktivity naplňují a přispívají tak k integraci i čínské menšiny na území České republiky. Zda se vykytují nějaké problematické oblasti z hlediska poskytování nabízených služeb NNO. Zda neexistují jiné, sekundární cíle, které z poskytovaných prointegračních činností NNO vyplývají, avšak NNO je mezi primární cíle neřadí. Dále mne zajímalo, zda dochází k nějaké spolupráci mezi jednotlivými NNO v rámci nabízení služeb, tedy dochází-li k síťování těchto NNO.

Mým cílem bylo zjistit, jestli při všech těch činnostech a aktivitách NNO, dochází k setkávání a navazování kontaktů mezi českou majoritou a čínskou minoritou. Jak tato interakce vypadá, jaké má rysy. Cílem byl tedy také popis interakce mezi českou majoritní společností a čínskou minoritní společností na základě aktivit a činností pořádaných vybranými NNO. V neposlední řadě bylo mým cílem popsat to, jakému modelu se nejvíce prointegrační aktivity NNO blíží.

Ohledně popisu prointegračních činností NNO, které organizace nabízejí i čínským klientům, jsem zjistila, že se nejčastěji jedná o služby sociální a právní poradenství, kurzy vzdělávací, volnočasové aktivity, dobrovolnická pomoc. Sociální a právní poradenství se pak nejčastěji týká věcí ohledně pracovního trhu, bydlení, pobytu v České republice atd. Pod kurzy vzdělávací spadají kurzy českého jazyka, vzdělávací semináře o kulturních zvyklostech a českém prostředí, o věcech týkajících se běžného života. Volnočasové aktivity jsou velice důležité, neboť díky nim dochází k navazování neformálních vztahů. Cizinci tak poznávají i jiné kulturní zvyklosti a získávají přátele mezi příslušníky jiných menšin, ale i mezi příslušníky české majoritní společnosti. Mezi tyto aktivity patří mezikulturní akce, besedy a společná setkání, kde si cizinci vyprávějí své životní příběhy a podávají informace o zemi svého původu, společné výlety a letní tábory, a mnoho dalších podobných aktivit. Pomoc dobrovolníků nejvíce migranti využívají při doučování a při pomoci s přípravou do školy.

V rámci výzkumu jsem zjistila, že většina NNO svými službami, které klientům nabízejí, pokrývá celé spektrum cílů. Pokrývají cíle, které si samy organizace v rámci svých činností vymezily. Mnoho sekundárních cílů, které by vyplývaly z činností NNO a NNO by je samy za své primární cíle nevydávaly, zjištěno nebylo. Avšak za sekundární cíl v rámci této práce považuji na základě výzkumu získání pocitu sounáležitosti s majoritní společností a identifikace se sociálními, etnickými, lokálními skupinami. Mezi sekundární cíle jej řadím proto, že NNO přímo v rámci svých aktivit neovlivní naplnění tohoto cíle a ani jej v rámci svých cílů přímo neuvádějí. Mohou však k jeho dosažení pomoci. Mezi nejčastěji zmiňované odpovědi patřilo to, že je hlavním cílem jejich NNO, aby co nejvíce pomohli migrantům z hlediska jejich integrace a prvotní orientace ve zdejších podmínkách.

Vybrané NNO, které byly součástí výzkumu, nabízejí značné množství prointegračních služeb, avšak může se stát, že nepokrývají všechny oblasti pomoci migrantům. V případě, že například některou službu, kterou by jejich klienti potřebovali, ale oni sami ji ve svém portfoliu nemají, odkazují své klienty na jiné NNO, které činnosti nabízejí. To se stává často například v rámci poskytování kurzů českého jazyka, ten nenabízejí všechny NNO, proto spolupracují s ostatními NNO, které tuto službu provozují. Dochází tedy k síťování NNO

v rámci nabízených prointegračních služeb. Tato spolupráce a členství v různých tematických sítích jim dle jejich slov značně pomáhá k pokrytí většího spektra pomoci cizinců a přispívá k profesionalizaci těchto organizací.

Co se týče čínských rodin s dětmi, je netypičtějším problémem, který v NNO řeší, pomoc při školní docházce a povinnostech. Respondenti ale vesměs zdůrazňovali to, že přístup čínských migrantů k nabízeným integračním činnostem a aktivitám je pozitivní. Přístupují k nim s nadšením, vstřícností a s vděčností.

Z hlediska spolupráce s čínskými klienty v rámci vybraných NNO z výpovědí respondentů vyplynulo, že s čínskými klienty spolupracují málo. Všichni respondenti se shodli na tom, že mají málo zkušeností se spoluprací s čínskými klienty, oproti spolupráce s klienty jiné národnosti. Z veřejné databáze Českého statistického úřadu lze vyčíst, že na území České republiky k 31. 12. 2015 pobývalo 5734 Číňanů. Z toho 4124 Číňanů s povolením k trvalému pobytu. (ČSÚ, cit. 20. 6. 2016)

Tudíž je zřejmé, že v ČR oproti jiným menšinám není Číňanů mnoho. Otázkou přesto zůstává, proč dochází ke spolupráci NNO s čínskými klienty tak zřídka. Dle výpovědí respondentů je to do značné míry zapříčiněno problémem jazykové bariéry cizinců. Konkrétně čínští klienti nemají až do určité chvíle potřebu se českému jazyku intenzivně učit. Většinu se učí tzv. za běhu, co odposlouchají atd. Hodně času tráví s čínskou komunitou, tudíž mluví převážně jazykem mateřským. Avšak když už pro pomoc do NNO přijdou, je jim nabídnut kurz českého jazyka, který často využívají.

Značným problémem je nedostatečné povědomí cizinců o množství využití nabízených služeb. Za nejčastější zdroj informací mají poté příbuzné a blízké přátele, internet. Migranti mají překvapivě málo informací o možných formách pomoci ze strany NNO a o existenci NNO taktéž často nevědí, což se může jevit jako paradox, protože právě NNO orientované na pomoc migrantům by měli být těmto cizincům nejbližší.

Na základě zjištěných skutečností za doporučení a možné řešení shledávám, že je zapotřebí zefektivnit systém poskytování informací přicházejícím migrantům především ze strany NNO. Investovat do reklamy a do komunikace s potenciálními klienty NNO.

Díky prointegračním činnostem, které se týkají volnočasových aktivit, dochází k mezikulturní interakci. V rámci pořádaných interkulturních akcí, společných besed a seminářů, výletů aj. se mohou migranti spřátelit a lépe tak poznat i jiné kultury. Navazují přátelství s příslušníky jiných minorit. Většina NNO také pořádají osvětové aktivity pro veřejnost, kterých se účastní nejen jejich klienti, ale také příslušníci české majoritní společnosti. Tyto akce mají vesměs pozitivní ohlasy. Během těchto akcí se lidé dovídají více informací o migrantech, o zemích jejich původu, o jejich osobních příbězích, poznávají odlišné kulturní zvyklosti atd. Díky těmto aktivitám, které jsou zaměřené na českou majoritu, dochází k interakci i mezi příslušníky čínské minority a české majority. Nestátní neziskové organizace tyto aktivity považují za velice podstatné, protože díky nim mohou šířit informace o migrantech mezi českou společnost a pomáhat tak bořit určité mýty, bariéry a mylné představy o spolupráci s migranty.

V teoretickém rámci práce jsem uváděla několik teorií integrace, avšak za pro můj výzkum nejdůležitější teorii, jsem si zvolila koncept H. Essera, který integraci nepovažuje za nárazový a jednotvárný úkon. Integraci považuje za proces, který má hned několik dimenzí, přičemž není podmínkou přijmout a identifikovat se se všemi dimenzemi procesu integrace, abychom mohli jasně říci, že se jedinec integroval do společnosti. Abych mohla zjistit hlubší souvislosti a rozkrýt jevy pro celý tento výzkum podstatné, využila jsem ještě konceptu H. Etzingera, který studoval proces integrace rovněž z několika různých oblastí integrace.

Na základě zjištění jsem dospěla k modelu procesu integrace, který odpovídá procesu integrace na základě nabízených a využívaných služeb NNO z hlediska čínské menšiny. Jinými slovy, jakému modelu se prointegrační činnosti NNO blíží nejvíce.

Nejvlivnější část modelu zabírá *strukturální dimenze*. Hned poté je to *dimenze kulturní* a nakonec *dimenze interaktivní*. V souhrnu výsledků jsem podrobněji popsala, proč tomu tak je. Je zřejmé, že jedna prointegrační činnosti může zasahovat do více dimenzí. Naopak některé dimenze nebyly skrze prointegrační činnosti zasaženy vůbec. Díky prointegračním činnostem, které nestátní neziskové organizace nabízejí, se příslušníci čínské menšiny na území České republiky integrují především v rovinách uvedených dimenzí procesu integrace (viz model procesu integrace).

Zaměříme-li pozornost na samotný proces integrace migrantů do české majoritní společnosti, zjistíme, že pro zdařilý průběh tohoto začleňování by měly být splněny následující předpoklady: znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace v nové společnosti a vzájemné dobré vztahy mezi cizinci a českou majoritou. (Koncepte integrace cizinců, cit. 2. 6. 2016).

Stále je však třeba dbát na šíření informací mezi veřejnost a především cizince, jak vyplynulo z výzkumu. Povědomí cizinců o možnostech využití nabízených služeb NNO je stále poměrně malé. Prointegrační činnosti, které NNO svým klientům nabízejí tak podporují tento proces. Jejich práce je tudíž velice smysluplná.

Na závěr bych ráda ještě zmínila přínos této práce, který spočívá v tom, že jsem svým výzkumem aktualizovala informace o integraci čínské menšiny v ČR. Zároveň jsem rozkryla i určité problematické oblasti, které se při poskytování prointegračních služeb NNO vyskytují. To vše může napomoci ke zlepšení aktivit nestátních neziskových organizací. Jedná se tedy o jakési doporučení, které může sloužit jako inspirace pro NNO, které se zaměřují na integraci migrantů na území České republiky. Tento výzkum mi objasnil důležitost role NNO z hlediska procesu integrace v rámci celé společnosti. Utvrdil mne v závěru, že prointegrační činnosti, které NNO svým klientům nabízejí tak podporují a přispívají značnou měrou k procesu integrace migrantů na území České republiky. Jejich práce je tudíž velice záslužná, potřebná a obdivuhodná.

5 Příloha diplomové práce

5.1 Příloha 1 – obrázky

Seznam obrázků v přílohové části

Obrázek 12- InBáze - Ateliér.....	91
Obrázek 13 - Meta o.p.s. – Kurzy češtiny pro děti	92
Obrázek 14 - Most o.p.s.....	92
Obrázek 15 - SIMI – Taiwan – dejme šanci imigrantům.....	93
Obrázek 16 - SIMI – Taiwan – dejme šanci imigrantům.....	93

Obrázek 12 - InBáze - Ateliér



Zdroj: <http://www.inbaze.cz/atelier-inbaze/>, (cit. 15. 6. 2016)

Obrázek 13 - Meta o.p.s. – Kurzy češtiny pro děti



Zdroj: <http://www.meta-ops.cz/kurzy-cestiny-pro-deti>, (cit. 15. 6. 2016)

Obrázek 14 - Most o.p.s.



Zdroj: <http://www.mostlp.eu/multiklub-pod-mostem/vzdelavaci-klub/>, (cit. 15. 6. 1016)

Obrázek 15 - SIMI – Taiwan – dejme šanci imigrantům



Zdroj: http://www.migrace.com/cs/podpora/media/fotogalerie/16_taiwan-dejme-sanci-imigrantum-setkani-s-choyou-wu-na-vinohradech , (cit. 15. 6. 2016)

Obrázek 16 - SIMI – Taiwan – dejme šanci imigrantům



Zdroj: http://www.migrace.com/cs/podpora/media/fotogalerie/16_taiwan-dejme-sanci-imigrantum-setkani-s-choyou-wu-na-vinohradech , (cit. 15. 6. 2016)

5.2 Příloha 2 - Návod na rozhovor

Otázky pro výzkum a diplomovou práci: Činnost NNO zaměřená na integraci čínské menšiny na území České republiky

Bc. Denisa Pražáková

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovi v Praze

Katedra studií občanské společnosti

první část: aktivity a cíle

- Nabízíte migrantům služby (kurzy, akce), které jim pomáhají s integrací v České republice? Jaké?
- Jaké cíle přisuzujete Vaším prointegračním aktivitám?
- Co dalšího se Vám na základě Vašich služeb podařilo, můžete uvést nějaký příklad?
- Jakou službu považujete z hlediska integrace za nejúčinnější a proč, jakou nejméně účinnou a proč? Co to podle Vás migrantům dává?
- Dochází díky Vaším aktivitám ke vzniku přátelství mezi příslušníky české majority a migranty?
- Mohl/a byste mi dát nějaký konkrétní příklad, kdy došlo ke vzniku přátelství mezi vašimi klienty, případně mezi vašimi klienty a někým z české majority?
- Pořádáte nějaké interkulturní akce či vzdělávací semináře pro veřejnost?
- Pokud ano, jaké jsou odezvy ze strany české veřejnosti?
- Jak tyto akce probíhají, kdo na ně chodí?

druhá část: klienti

- Pracujete i s čínskými imigranty?
- Pozorujete u nich spíše rychlejší/pomalejší pokrok v dané činnosti (řeč, atd.)
- Narazili jste při práci s čínskými migranty na nějaké problémy?
- Jaké, případně jak jste je řešili? Překvapilo Vás při této práci něco?

- Mohli byste uvést případ nějaké opravdu úspěšné akce (z hlediska pomoci čínskému klientovi).
A opačně, něčeho, co se nepodařilo?
- Pomáhají jim tyto jazykové kurzy i jinak (přátelení se s ostatními, rozvíjejí se v něčem více atd.)
- Pozorujete u nich pozitivní přístup k integraci, která se týká práva a institucí majoritní společnosti?
Pokud ano, v čem?
Pokud ne, v čem?
- Pozorujete u nich pozitivní přístup k integraci, která se týká jazyka, znalostí a kultury majoritní společnosti?
Pokud ano, v čem?
Pokud ne, v čem?
- Pozorujete u nich pozitivní přístup k integraci, která se týká začleňování se do primárních vztahů a sociálních sítí hostitelské společnosti? Jak k tomuto procesu začleňování dochází, skrze jaké aktivity...?
- Pozorujete u nich pozitivní přístup k integraci, která se týká zapojení se do pracovního trhu majoritní společnosti? Pokud ano, jak k tomuto aktu dochází? (konkrétní příklad?)

třetí část: rozšiřování služeb a doplňkové otázky

- Chtěli byste do budoucna rozšířit spektrum služeb, které by pomáhaly s integrací migrantů? Pokud ano...proč? Pokud ne...proč?
- Je něco, co tomuto rozšíření služeb brání?
- Mají imigranti dostatečné povědomí o službách, které jim NNO zprostředkovávají?
- Kde je hlavní těžiště činnosti vašeho spolku – je to spíš pomoc a servis členům nebo se orientujete spíš na veřejnost?
- Je něco, co zatím ještě nezaznělo a chtěl/a byste to doplnit?
- Něco důležitého, co zatím nebylo řečeno?

5.3 Příloha 3 – Čínští migranti

Nejprve se v krátkosti zmíním o základních informacích, které se čínského obyvatelstva týkají. Poté se budu věnovat čínské emigraci do zahraničí a především emigraci Číňanů do České republiky.

5.3.1 Čína a její obyvatelé

Čína je velmi rozporuplná a zajímavá země. Je plná protikladů, a to z hlediska povrchu, klimatu, obyvatelstva, hospodářství, kultury atd.

Čína čítá 1,347 miliard obyvatel, což tvoří 19,23% obyvatelstva země. Hustota obyvatel činí 140 obyvatel na jeden km². (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2016)

Na území Číny žije 91,5 % Chanů (Han, etničtí Číňané), zbylých 8,5 % tvoří dalších 55 etnických skupin. Mezi národnostní menšiny patří například Mandžuvé, Mongolové, Tibetané, Kazaši, Korejci atd. I územní rozrůzněnost a tedy i rozmanitost zvyků se prokázala u výpovědí respondentů, kteří pocházeli z různých oblastí Číny.

Co se týče jazyku Číňanů, mezi úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky patří čínština (mandarínština, standardní mluvená čínština „*pchu-tchung-chua*“), kantonština a různé dialekty. Mongolština je vedle čínštiny oficiálním jazykem v AO Vnitřní Mongolsko, ujgurština v AO Xinjianga tibetština v AO Xizang (Tibet). (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2016)

Čínština je jazykem tonálním, přičemž změnou tónu se mění i význam slova. Čínské písmo vděčí za svůj původ dynastii Šang (1765 – 1122 př. n. l.). Za dob této dynastie bylo písmo využíváno k zaznamenávání věštby, prvotním záměrem tedy rozhodně nebyla mluvená řeč. (Kamenarovič, 2001, str. 151)

Kdybychom se bavili o povahových rysech Číňanů, určitě by se každému z nás vybavilo pár typických charakteristik. Adaptabilita, trpělivost, silná vůle, uznávání autorit, schopnost vzájemné pomoci, soudržnost co se společnosti a především rodiny týče a mnoho dalších rysů čínské povahy, které bychom mohli vyjmenovávat. Většina z nich je skutečně obdivuhodná a zbytkem světa nedocenená. Pocit národní soudržnosti je znatelný mezi Číňany v zahraničí. Komunitám čínských migrantů nedělá přesprátiš veliký problém

adaptovat se v cizí společnosti, avšak zároveň si stále udržují svoje lidové tradice. (Obuchová, 1999, str. 21)

Během rozhovorů s čínskými respondenty, které jsem prováděla v rámci své bakalářské práce, jsem ohledně povahových rysů došla ke stejným závěrům.

5.3.2 Číňané mimo svou vlast (migrační vlny)

Migrační vlny, lze rozdělit do tří stádií. První migrační vlna se vyznačovala přesunem chanského obyvatelstva, které obývalo vnitrozemí, směrem k pobřeží, kde přebývaly kmeny nechanské. Druhá migrační vlna směřovala na jih a jihovýchod, a to především za účelem práce. Po 2. světové válce nastala vlna třetí. Ta vedla již na všechny kontinenty světa. Dle tchajwanských údajů se dnes čínští migranti vyskytují na území 136 států světa. Avšak své tradice a svátky si zachovávají stále. Oslavy Svátků jara tak můžeme spatřit i kdekoliv ve světě. (Obuchová, 1999:98)

Cesty čínských emigrantů vedly samozřejmě i na americký kontinent, kam připluli v roce 1820. To se ovšem netýkalo prvních dělníků-kuliů, ti se do USA dostali až v roce 1848, konkrétně do města San Franciska. San francisko se čínsky nazývá *Ťiou-ťin-šan* (Stará zlatá hora). Co se týče již zmiňovaných Chinatownů, těch bychom v severoamerických městech napočítali hned dvacet dva. (Obuchová, 1999:102)

Ve Francii se nacházejí Chinatowny tři, konkrétně v Paříži. (Obuchová, 1999:104) USA a Kanada se rozhodně řadí k nejčastějším a nejžádanějším zemím čínské emigrace. Ve městě New Yorku za pouhý rok přibude 30 tisíc čínských migrantů, nutno podotknout, že legálně. Celých pět tisíc čínských migrantů nelegálně. 1 645 472 amerických občanů čínského původu žilo v Americe v roce 1990. Občané čínského původu tvoří celou čtvrtinu obyvatel Vancouveru. Mezi dalšími cílovými zeměmi bychom našli Nový Zéland a Austrálii. Co se Evropy týče, je preferována její střední část. (Obuchová, 1999:104)

Tchajwanské a americké zdroje uvádějí, že se ve světě vyskytuje zhruba 35–40 milionů zahraničních Číňanů. (Obuchová, 1999:106)

Čínská emigrace se skládala z několika skupin. Obchodníci, dělníci, vzdělanci a intelektuálové, pedagogové, jejichž posláním bylo učit v cizí zemi děti čínských migrantů. Tak by se dala charakterizovat celá škála migrantů do roku 1950. Avšak Číňané dalších generací jsou již často tímto způsobem nevystižitelní. (Obuchová, 1999:106)

Důvodů, proč se pro čínské migranty (především obchodníky) stala Česká republika další cílovou zemí, bylo jistě několik. Jedním z nich byl zdejší trh, doposud čínskou nabídkou nedotčený (na rozdíl od ostatních evropských zemí, především Itálie, Španělska a Německa, kde byli obyvatelé nabídkou čínských výrobků již přesyceni). Pro tyto obchodníky skýtal stav českého trhu příležitost k rozvoji dalších služeb. Stačilo mít z domova domluvené dodávky zboží. Tyto skulinky na trhu využívali především rodinné klany, které často vlastnily i další pobočky v jiných zemích. Tyto klany již pocítovaly jistou stabilitu a mohly se tak stát jakousi „bránou“ pro další čínské migranty. Čínští dělníci naopak finanční stabilitu nepocítovali vůbec, často se snažili část vydělaných peněz posílat domů své rodině, ze zbytku se snažili vyžít, což pro ně nebylo vůbec jednoduché. (Obuchová, 1999:119)

Někteří jedinci jsou dokonce vysláni nějakou velkou čínskou firmou, ti jsou pak pokládáni za společensky vyšší zástupce Číny. Mají mnohem větší možnosti a kompetence. Podobně jsou na tom i studenti, kterým peníze na školné a výdaje posílají rodiče z Číny. Ti si zde užívají života a volnosti. Neomezují je žádné veliké závazky, na rozdíl od čínských dělníků a drobných obchodníků, stánkařů. Ty známe především z tržnic, kde se snaží prodávat, jak jen je to možné. Mají totiž nemalé finanční povinnosti, někteří si museli na zdejší pobyt i vypůjčit. Dalším tradičním místem, kde bychom našli čínské migranty, jsou restaurace. Restaurace jsou pro čínské migranty často základnou pro rozvoj dalšího podnikání. (Obuchová, 1999:120)

Čínské migranty bychom v České republice už nenašli pouze v hlavním městě Praze, ale i v Plzni, Brně atd. Svě rodinné podniky předávají dalším generacím, což se dá považovat za projev plánovaného dlouhodobějšího usídlení na našem území. (Obuchová, 1999:122)

Češi se cítí být ohroženi především přívalem čínské pracovní síly, která je zvyklá na horší podmínky a je také schopna daleko většího pracovního nasazení, nežli pracovníci čeští. Je to obava, kterou mají Češi i z jiných menšin z Východu, opět však nebývá běžně vzato v úvahu, jaké práce jsou Češi ochotni vykonávat, zda (v některých krajních případech) jsou vůbec dostatečně ochotni pracovat. Mnozí mají strach z této velké neznámé, na druhou stranu, o Číňany se zajímá málo který Čech. Jediné, co z čínské kultury většina Čechů zná je možná tak čínský horoskop, čínská kuchyně. (Obuchová, 1999:124)

5.3.3 Zahraniční Číňané – Organizace a kontakt s vlastní předků

Zahraniční Číňané jsou s místem svého původu stále provázáni. Odchod z vlasti pro ně neznamená zpretrhání vazeb s rodným místem. Jejich *ku-siang* (v překladu „stará ves“ tudíž domov) v nich přetrvává navěky. (Obuchová, 1999:108)

Zahraniční Číňané mohou být snadno považováni za problematické, jsou označováni za politicky dominantní, avšak ekonomicky nekvalifikovanou minoritu. Zvláště pak podnikatelská činnost těchto menšin není v cizích zemích často vítána kvůli narušování hostitelské společnosti. (Tjon Sie Fat, 2009:181)

Čínští pracovníci jsou velmi často označováni jako hrozba místních pracovníků. Na pracovištích působí jako ucelený masivní tým pracovníků, kteří pracují velice tvrdě, téměř neodpočívají. Tudíž jsou mnohem výhodnější a levnější pracovní silou, než pracovníci ostatní. (Tjon Sie Fat, 2009:185)

V Číně jsou tři hlavní náboženské proudy, buddhismus taoismus a konfucianismus. S příchodem do nové země vyvstává pro Číňany otázka, zda se vzdát svého etnického náboženství a přejít na náboženství „místní“, což by jim jistě poskytlo možnost snáze se začlenit do tamní společnosti. Vzdát se svého náboženství však ve většině případů neznamená vzdát se své etnické skupiny, právě naopak, tyto komunity mají poté podobu jakési „etnické církve“. Číňané konvertují ke katolicismu, protestantismu a k mnohým dalším, možnost shromažďovat se v okolí svého chrámu a vzájemná podpora je pro ně velmi důležitá. Náboženská komunita nabízí čínským imigrantům pocit zázemí a jistoty, který je pro ně, v období tolika překážek, nesmírně podstatný. (Obuchová, 1999:112)

5.3.4 Čínská menšina v České republice dnes

Číňané žijící v České republice stále ještě pociťují ze strany Čechů jistou nepřívětivost. Tento pocit v Číňanech vyvolává řada skutečností, mezi které patří i obecný nezájem majoritní společnosti o kulturu menšin. Většina příslušníků české společnosti si na základě informací, které tu a tam od někoho/odněkud slyší či si je někde přečtou, vytvoří na čínskou menšinu názor, který nehodlají změnit.

„Z postojů příslušníků čínské komunity je zřejmé, že otevřeně nevyjadřují nesnášenlivost vůči příslušníkům majoritní společnosti nebo příslušníkům jiných etnických menšin a skupin.“ (Jeřábková, 2005:300)

Číňané se nikterak nebrání přátelství s Čechy. Otázkou ale zůstává, zda jsou Češi schopni projevit alespoň náznak otevřenosti vůči cizincům, nemít zbytečné a často neopodstatněné předsudky, chovat se k příslušníkům čínské menšiny přátelsky a tolerantně. „Číňané považují Čechy za poněkud chladné a nepřipravené navazovat osobní vztahy s cizinci.“ (Jeřábková, 2005:300)

Příslušníci čínské menšiny v České republice také často uvádějí, že pokud se jim podaří navázat přátelství s Čechem, jsou poté majoritní společností mnohem snáze přijímáni.

V současné době v České republice existují různá sdružení a společnosti, které Číňanům umožňují scházet se a udržovat kontakt se svými krajany. Jednou z těchto organizací je i Krajské sdružení Číňanů žijících v České republice. Toto sdružení založila v roce 1998 paní Tchang Jün-ling Rusková, česká občanka čínského původu. Paní Rusková žije v České republice 53 let. Svého manžela Jaroslava Ruska, který má český původ, potkala v Číně, když jí bylo 17 let. Odjeli společně do ČR. Zde se také vzali a založili rodinu. Krajské sdružení Číňanů žijících v České republice se rozhodla založit proto, „že se už nemohla dívat na to, jakou jí její krajané dělají v ČR ostudu. Pomohla lidem, kterým bylo ublíženo, spolupracovala s policií a přispěla tak k přerušování různých zločinů.“ (Závodská, 2011:44)

Krajské sdružení Číňanů žijících v České republice si klade za cíl: „pomoc při integrování Číňanů do české společnosti a při vytváření vhodných podmínek pro jejich studium či práci. Dlouhodobě hodlá přispívat k rozvoji vzájemných kulturních, ekonomických, vědeckopedagogických či tělovýchovných kontaktů, napomáhat vzniku různých organizací a spolků sloužících cílům Sdružení.“ (Obuchová, 2002:30-31)

Od roku 1999 poskytuje toto Sdružení svým členům občasník. Dnes se jedná o „dvojtýdeník *Ťie Chua tung-sün* (Česko-čínský zpravodaj). Informuje v něm čtenáře nejen o své činnosti, ale ve stručném přehledu přináší i nejdůležitější události z dění v České republice, informace o české ekonomice, přehled hlavních zpráv z českého tisku, atd. Přetiskuje též důležité zprávy z Číny a ze světa a reklamy čínských podnikatelů působících v ČR.“ (Obuchová, 2002:30-31)

5.3.5 Občanská společnost a čínští migranti

Celá tato zkoumaná problematika zcela jistě souvisí s tématem občanské společnosti, neboť každé minority, která se ocitne v nějakém vztahu k integraci a začleňování se do majoritní společnosti, se občanská společnost týká. Proto se budu v následující kapitole

zabývat podrobněji pojmem občanská společnost. Zde je třeba zmínit něco málo o pojmu občanské společnosti z našeho západního evropského pohledu, ale i naopak z pohledu mimoevropského. To vše je zcela nezbytné pro pochopení toho, jak čínští migranti občanskou společnost vnímají a jakou s ní mají zkušenost.

5.3.6 Občanská společnost v evropském kontextu

Tento pojem je z hlediska definice dosti komplikovaný. John W. Tai (2012: 335) ve své knize uvádí, hned několik možných pojetí občanské společnosti. Jako znak, který všechna tato pojetí spojuje, uvádí „*schopnost autonomního jednání občanské společnosti a nezávislost na státu*“. (Tai, 2012: 335)

Za jakousi základní definici pojmu občanská společnost je možné považovat definici M. Skovajsi, který uvádí, že občanská společnost je „*prostor svobodného jednání a sebeorganizace občanů mezi rodinou, trhem a státem*“. (M. Skovajsa, 2010)

Avšak ani tato základní definice nevystihuje podstatný historický vývoj pojmu občanská společnost. Historický vývoj pojmu bychom mohli spatřit v pojetí M. Kaldorové, která jej popisuje z hlediska „*euroatlantického civilizačního okruhu*“.

Snaží se představit různá pojetí a přístupy k občanské společnosti, která se doplňují či se v různých otázkách názorově rozcházejí. Jako první přístup popisuje M. Kaldorová „*Societas civilis*“ jakožto stěžejní kámen pojmu občanská společnost, která je „*vnímána jako vláda práva (rule of law) a politická komunita, je to pokojný řád (peaceful order) založený na implicitním či explicitním souhlasu jednotlivců, je to zóna "slušnosti" (civility)*“.

Dalším popisem je „*Bürgerliche Gesellschaft*“ neboli městská buržoazní společnost. Ta je dle Kalderové „*prostorem etického života mezi státem a rodinou, tak jak je interpretována zejména v pracích Hegela a Marxe (v návaznosti na skotské osvícence A. Smithe a A. Fergusona), a vytváří se v souvislosti se vznikem kapitalismu. Zahrnuje trh, sociální třídy, občanské právo a sociálně prospěšné (welfare) organizace. Občanská společnost je postavena (contrasted with) proti státu.*“ Následuje vysvětlení přístupu aktivistického. Ten autorka popisuje jako přístup, kde společnost, která podporuje aktivní občanství a „*předpokládá stát nebo vládu práva, ale trvá nejen na omezení vládní moci, ale také na přerozdělení moci. Je to radikalizace demokracie a rozšíření participace a autonomie.*“ Neoliberální přístup přichází ke slovu nejvíce po roce 1989. Jedná se zde o politiku „*laissez-faire*“. Neziskový sektor zde zastává mnoho funkcí státu a „*občanská společnost spočívá ve sdružování (associational life).*“ Občanskou společnost

jako oblast plurality a sporu nahlíží přístup postmoderní. „*Předpokladem pro vytvoření občanské společnosti jsou nejruznější národní a náboženské identity.*“ (Kaldorová, 2003:7-10)

K. Goungová (2004:8) ve své studii o občanské společnosti zdůrazňuje odlišné chápání občanské společnosti v kontextu dané země. Některé formy organizací mohou být pro různé země společné. Občanská společnost tak obsahuje formální i neformální skupiny, které se mohou, ale nemusí lišit svým typem, zájmem, ambicemi. Jednají ve svém zájmu nebo podporují zájmy širší skupiny lidí. Občanská společnost se však v našem západním světě na rozdíl od dálného východu vyvíjela zcela odlišně. Proto se nyní podíváme na základní myšlenky, které jsou z hlediska čínského pojetí společnosti velice podstatné.

5.3.7 Občanská společnost v Číně

Jedinec v čínské společnosti musí denně zastávat celou řadu rolí. Je především člen rodiny, ta je u Číňanů vždy na prvním místě. S touto rolí se pojí celá řada povinností, které jsou nám mnohdy již dávno cizí. Dále je jedinec součástí společnosti, která je však naprosto hierarchicky utříděná. Bylo tomu už dávno, za dob císařů. Hlavní úlohou je pro jedince – Číňana to, aby zaopatřil svoji rodinu (děti, rodiče i prarodiče). Od tohoto konceptu se odráží celá škála preferencí, které jsou pro tyto jedince mnohdy daleko důležitější, než přemýšlení o jakési společenské participaci a řešení politických záležitostí. Obsah činností se tedy ve většině případů podřizuje efektivitě a formě. Ale i tyto preference se s průnikem kapitalismu začaly postupně přetvářet. Je tedy nezbytné pochopit a přijmout tyto tradiční čínské hodnoty. Brát je v potaz i při posuzování rozvoje občanské společnosti v Číně, neboť jsou základem všeho. Neporozumíme-li těmto hodnotám, neporozumíme Číně. Toto téma již souvisí s historickým vývojem občanské společnosti v Číně, kterému se budeme věnovat v následující části textu.

Jak ve své studii uvádí Zhenglai Deng (2010:60) do občanské společnosti v Číně se z hlediska historického vývoje řadí soukromý prostor, jehož účastníci se řídí smluvními normami dobrovolně a nezávisle na svém sociálním a hospodářském podnikání, ale i neoficiální veřejný prostor, kde se masy lidí podílejí na řízení veřejného mínění.

Z hlediska historie je podle Zhenglai Denga (2010:395) zřejmé, že politika „otevření se světu“ v roce 1978 započala celou řadou transformací vztahu mezi společností a státem. Čínská společnost je na rozdíl od společnosti západní konstruována směrem shora

dolů. Pojmu občanská společnost se větší pozornosti začalo v Číně dostávat přibližně kolem roku 1991. Tehdy Zhenglai Deng a Yuejing Jing společně představili *"teorii pozitivní interakce"*. Tato teorie se snažila poukázat na možnost tzv. třetí cesty, kterou se mohla občanská společnost vydat. Chtěli překlenout rozdíl mezi etatismem a liberalismem. (Deng, 2010: 395)

Pokoušeli se tak přijít na způsob, jak by se daly západní teorie o občanské společnosti aplikovat na čínskou společnost. Podle nich byla občanské společnosti v Číně *„soukromou sférou, kde se členové společnosti zapojují do hospodářských a sociálních činností dobrovolně a samostatně, za předpokladu dodržení právní úmluvy“*. (Deng, 1996)

Tato definice však rozpoutala celou řadu diskusí o čínské občanské společnosti. Především o přístupu k občanské společnosti z hlediska sociologie. Termín, který čínští sociologové pro pojmenování občanské společnosti používají je *minjian shehui* (populární společnost). Definice tohoto pojmu se podobá definicím západním. Jedná se o *„asociační oblast, která oplývá množstvím organizací. Tyto organizace jsou samostatné, dobrovolné, jsou do určité míry nezávislé na státu, hájí své zájmy a hodnoty“*. (White, 1996:66)

Z hlediska politické teorie se v rámci čínské společnosti používá spíše termín *gongmin shehui* (občanská společnost). Političtí teoretici pak tento termín definují jako *„soubor institucionalizovaných vztahů mezi státem a společností, založených na principech občanství a občanských právech“*. (White, 1996:65)

Jak již bylo řečeno, po tomto teoretickém boomu, se začala čínská společnost více zaměřovat na různé úhly pohledu na pojem občanské společnosti a na souvislosti, které se s tímto pojmem pojí. Popularitě se těšila teorie občanské společnosti myslitele Johna Graye, ale i Habermasova teorie. Později se však začala většina myslitelů orientovat na veřejnou sféru. Jak Zhenglai Deng podotýká, organizace občanské společnosti se začaly postupně rozrůstat a začaly hrát důležitou roli ve veřejné správě. Občanská společnost v Číně se tedy začala rozvíjet. Avšak nikoliv tak, jak ji známe my, nelze říci, že by byla nezávislá na státu. (Deng, 2010: 397)

Jak tomu tedy ve skutečnosti je? Můžeme čínskou občanskou společnost považovat za nezávislou na státu, či nikoliv? Podle Thomas B. Golda se občanská společnost pokouší nezávisle na státu fungovat. (Gold, 1990: 20)

Čínský sociolog Tuan Yang o občanské společnosti v Číně tvrdí, že se se státem přímo překrývá. Proto ve své studii navrhuje čtyř sektorový model společnosti, kam kromě tří základních sektorů (trh, stát, neziskový sektor) přidává sektor komerčního a byrokratického charakteru, ve kterém dominují organizace poskytující veřejné služby a statky. (Haolu Wang, 2010: 8)

Mary E. Gallagherová rozdělila sociální organizace v Číně na tři typy: organizace, decentralizované od socialistického státu (dříve označeny jako kanceláře nebo vládní oddělení), organizace vytvořené státem (GONGOs) a organizace zřízené na základě iniciativy soukromých jednotlivců nebo skupin. (Mary E. Gallagher, 2004: 426)

Při průzkumu studií o čínské občanské společnosti se však většinou s termínem NGOs (non-government organisations) nesetkáme. Podle autorky jedné ze studií, K. Goughové (K. Gough, 2004:10) je to z důvodu problematického překladu tohoto termínu do čínštiny. Taktéž z důvodu jiných podmínek a odlišného kontextu tohoto termínu v Číně. Termín non-government byl totiž do čínštiny překládán jako *feizhengfu*, avšak slovo *feifa* znamená protizákonné, tudíž v celku tento termín vyzněl jako protivládní organizace, což by mohlo být vnímáno v rámci Číny skutečně neblaze. Proto se daleko častěji setkáme s termínem NPOs (non-profit organisations), nebo CSOs (civil society organisations). Občanská společnost je tak doplňkem státní moci a není tedy zcela nezbytně na státu nezávislá. Je s ním přímo provázána.

V Číně tedy občanská společnost existuje. Nikoliv však taková, jakou ji známe z definic a teorií my. Už samotné historické kořeny čínské civilizace nám dávají jasně najevo, že není možné, ani v nejmenším, porovnávat občanskou společnost západní s tou, která je v Číně. Většina mezinárodně uznávaných definic nevládních organizací nebere v potaz existenci čínských organizací občanské společnosti. Formální protiklad organizací občanské společnosti vůči státu nedává těmto čínských organizacím prostor. Z hlediska čínské mentality není třeba institucionalizované občanské společnosti pro výkon veřejně prospěšných činností a sociálních služeb. Číňané znali a uplatňovaly tyto filantropické instance již v dobách císařů, avšak týkaly se hlavně rodiny. Tyto činnosti byly propojeny familiárními vazbami a vztahovaly se k uctívání předků. Na takovéto jednání však může naše západní kultura pohlížet jako na něco zvláštního. Převládá u nás koncept oddělení soukromé a veřejné sféry, avšak u Číňanů tomu tak mnohdy není. To, co je přínosné v první řadě pro společnost, je poté přínosné i pro ně samotné. Proto byla vždy individuální práva a osobní přínosy až na druhém místě. Zachovat společenskou harmonii a řád, nedat chaosu příležitost,

to je to, co je pro Číňany podstatné. Jak jsme si již v úvodu práce řekli, Číňané považují za důležité postarat se o svoji rodinu a zajistit si obživu. Číňané si jsou svého postavení vědomi, mají možnost vyšplhat se po společenském žebříčku výše, o což se většina z nich snaží. V případě, že nejsou ohroženy jejich základní životní podmínky, nepocítí'ují potřebu se jakkoliv bouřit a narušovat tak řád společnosti. Zní to sice velice pragmaticky, ale taková Čína je. Dalším problémem je i nedostatečná informovanost obyvatelstva o lidských právech. Čína je přelidněná a tok informací mezi nimi je omezený (nemluvě o cenzuře).

Organizace čínské občanské společnosti jsou v úzkém propojení se státem, což ze strany západu vyvolává celou řadu nepochopení. Avšak do platformy Číny tento koncept zdá se zapadá, alespoň prozatím. Přesto v Číně nevládní organizace občanské společnosti (NGOs) jsou, avšak je jich méně nežli těch, které byly založeny vládou (GONGOs). Číňané do NGOs zatím nekládají mnoho důvěry. Nejsou totiž na takovýto typ organizací zvyklí. Avšak organizace založené shora dolů nejsou sto čelit „potřebám ulice“, jsou nepřizpůsobivé a nepoddajné. Proto se stále více dostávají ke slovu nevládní organizace, které musejí čelit různým překážkám. Jejich činnosti jsou totiž mnohdy považovány za kritiku vlády. Otázkou zůstává, jak se bude tento proces vyvíjet dál?

Tai (2012: 339) ve své studii zastává názor, že je situace v Číně velice podobná situaci jiných nedemokratických zemí. Jako příklad uvádí Rusko, Vietnam. Poukazuje na možnost, že by se Čína mohla pokusit čerpat zkušenosti z těchto zemí s podobnou strukturou občanské společnosti. Je nám známa celá řada změn, která se v Číně v uplynulých letech odehrála. Možná, že k těmto důležitým změnám, mezi které patří například ekonomický rozmach a globální propojení, přibude další, ne méně podstatná změna. Ta se již nebude odehrávat přímo ve struktuře občanské společnosti, bude se týkat výhradně čínského smýšlení o občanské společnosti.

6 Seznam použité literatury

- 1) ACKERMAN, James, Rose ACKERMANOVÁ. *The Non-profit Enterprise in Market Economics*. Harwood Academic Publishers. 1986. ISBN 0-415-27466-4
- 2) BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno, 1999. ISBN 978-8085959475
- 3) BARŠOVÁ, Andrea, Pavel BARŠA. „*Od multikulturalismu k občanské integraci. Změny v západoevropských politikách integrace přistěhovalců.*“, 2005a. *Sociální studia* 2 (1): 49 – 66.
- 4) BARŠOVÁ, Andrea, Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku* [online]. Brno, 2005b: Mezinárodní politologický ústav, Masarykova univerzita. [cit. 20. 5. 2016]. Dostupné z: http://migraceonline.cz/doc/Kniha_Barsa_Barsova_Pristehovalectvi.pdf
- 5) BAUBÖCK, R.: *International Migration and Liberal Democracies. The Challenge of Integration, in: Patterns of Prejudice*[online], 35 (4): 33-49 , 2001. [cit. 20. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/003132201128811278>
- 6) BITTNEROVÁ, Dana: Sebepojetí etnik v „otevřené“ české společnosti. In: BITTNEROVÁ, D. Moravcová, M. a kol: *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Vyd. 1. Praha: Sofis, 2005, 459 s. ISBN 80-902-7858-2.
- 7) BOSSWICK, W., HECKMANN, F, in: Rákoczyová, M., Trbola, R. (eds.): *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*, Praha: Slon, 2009, ISBN 978-80-7419-023-0.
- 8) BOWIE, Fiona: *Antropologie náboženství*. Praha: Portál, 2008. 336 s. ISBN 978- 80-7367-378-9.

- 9) BRUBAKER, Roger. *The return of assimilation?: Changing perspectives on immigration and its sequels in France, Germany, and the United States. Ethnic and Racial Studies*, 2001, Vol. 24., No.4., s. 531-548.
- 10) CARRERA, Sergio., *Integration as a Process of Inclusion of Migrants? The Case of Long-Term Residents in the EU*[online].“ 2005. *CEPS Working Document 219* [cit. 10. 12. 2015]. Dostupné z: http://aei.pitt.edu/6665/1/1208_219.pdf
- 11) CASTELS, Stephen; MILLER, Mark j. *The Age of Migration : International Population Movements in the Modern World*. New York: Guilford Press, 1993. 307 s. ISBN0-89862-248-4.
- 12) Centrum pro výzkum neziskového sektoru (CVNS). *Efektivita služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců*[online]. Výzkumná zpráva pro Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Brno, 2008. 154 s.[cit. 24. 4. 2016]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/8461/Efektivnost_sluzeb_NNO_integrace_cizincu.pdf
- 13) DENG, Zhenglai., *State and Civil Society: Retrospect on the Research of China's Civil Society*“, 1996. *Chinese Social Sciences Quarterly* (5). ISBN 9814313572
- 14) DENG, Zhenglai. *State and Civil Society: The Chinese Perspective* [online]. River Edge, NJ, USA: World Scientific Publishing Co., 2010,[cit. 20. 5. 2016]. Dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/cuni/docDetail.action?docID=10480238&page=75>
- 15) DEVEROVÁ, Lenka. *Studie pro Koncepti politiky vlády vůči nestátním neziskovým organizacím do roku 2020, týkající se vývoje legislativy* [online] Praha, 2015: Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. [cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z: [http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_deverova_legislativa_pro_web .pdf](http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_deverova_legislativa_pro_web.pdf)

- 16) DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost?* Praha 2002: Karolinum. ISBN 978-80-246-0139-7
- 17) DOHNALOVÁ, M.: Občanský sektor. In *Definice neziskového sektoru: Sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*, Škarabelová, S. (ed.). 1.vyd. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005. ISBN 80-239-4057-0
- 18) DUBEN, R. 1996. *Třetí sektor a jeho role ve vztahu k demokracii a společnosti*. In: *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. Praha: Codex Bohemia s.r.o. ISBN 8085963191,
- 19) ENTZINGER, Han. „The Rise and Fall of Multiculturalism: The Case of Netherlands.“ 2003. Pp. 59 – 86 in Christian Joppke, Ewa Morawska (eds.). *Towards Assimilation and Citizenship: Immigrants in Liberal Nation-States*. New York: Palgrave Macmillan. ISBN 978-033-3710-470
- 20) ERIKSEN, Thomas Hylland: *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy*. Vyd. 1. Překlad Marek Jakoubek. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012, 352 s. Studijní texty (Slon), 51. sv. ISBN 978-807-4190-537.
- 21) ESSER, H. 2000, in RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0.
- 22) ESSER, Hartmut. „Does the 'New' Immigration Require a 'New' Theory of Intergenerational Integration?“ 2004. *International Migration Review* 38 (3): 1126 – 1159.
- 23) GALLAGHEROVÁ, Mary E., China: The Limits of Civil Society in a Late Leninist State“, in *Civil Society and Political Change in Asia: Expanding and Contracting Democratic Space*. Palo Alto, CA, USA, 2004, Stanford University Press. ISBN978-08-0475-061-5
- 24) GAZZOLA, MALLOY. The Aspect of Culture in the Social Inclusion of Ethnic Minorities [online], 2006. Dostupné z:

http://eucenter.wisc.edu/OMC/New%20OMC%20links/ECMI_Report_60_OMC_Evaluation.pdf

- 25) GENNEP, Arnold van: *Přechodové rituály: Systematické studium rituálů*. Z fr. originálu: *Les rites de passage, étude systématique des rites* přeložila Helena Beguivinová. Praha: Lidové noviny, 1997, 201 s. ISBN 80-7106-178-6
- 26) GOLD, Thomas B. „ *Tiananmen and Beyond—The Resurgence of Civil Society in China* “. *Journal of Democracy*. 1990, Vol. 1: 18-31.
- 27) GOUGH, Kristina. *Emerging Civil Society in China*. Stockholm: Sida, 2004. ISBN 91-586-8416-6
- 28) GOULLI, FRIČ. *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. 2001. ISBN 8086432041
- 29) HAKEN, R.: Třetí sektor. In *Definice neziskového sektoru: Sborník příspěvků z internetové diskuze CVNS*, Škarabelová, S. (ed.). 1. vyd. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005. ISBN 80-239-4057-0
- 30) HALÁSKOVÁ, R. *Politika zaměstnanosti*. Ostrava: FF OU, 2008, 152s. ISBN 978-80-7368-522-5
- 31) HAMÁKOVÁ, Tereza: *Integrace, asimilace, inkluze a multikulturalismus: kritická analýza konceptů*, Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Brno 2012.
- 32) HENDL, Jan: *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
- 33) HUDCOVÁ, Z.: *Daňový režim neziskových organizací v ČR a ve vybraných zemích EU*, Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1841-4

- 34) HYÁNEK, V., ŠKARABELOVÁ, S., ŘEŽUCHOVÁ, M.: Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů, Brno: CVNS, červenec2005. ISBN 80-239-5262-5
- 35) JEŘÁBKOVÁ, Petra: Kulturní identita čínské komunity v Praze. In: BITTNEROVÁ, D. Moravcová, M. a kol: *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Vyd. 1. Praha: Sofis, 2005, 459 s. ISBN 80-902-7858-2.
- 36) KALDOROVÁ, M. *Global Civil Society: An Answer to War*. 2003. Cambridge: Polity Press ISBN 978-07-456-2757-1.
- 37) KAMENAROVÍČ, Ivan P.: *Klasická Čína*. Překlad Anna Hánová. Praha: Lidové noviny, 2001. - 281 s. ISBN 80-7106-397-5.
- 38) KARADŽOSOVÁ, Kristýna. *Nestátní neziskové organizace (NNO) jako aktéři integrační politiky ve vztahu k cizincům*. Praha, 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd.
- 39) MORAWSKA, Ewa. 2003. „Immigrant Transnationalism and Assimilation: A Variety of Combinations and the Analytic Strategy it Suggests.“ Pp. 133 – 176 in Christian Joppke, Ewa Morawska (eds.). *Towards Assimilation and Citizenship: Immigrants in Liberal Nation-States*. New York: Palgrave Macmillan.
- 40) OBUCHOVÁ, Ľubica: *Číňané 21. století*. Dějiny, tradice, obchod. Praha: Academia 1999. 287 s. ISBN 80-200-0641-9.
- 41) OBUCHOVÁ, Ľubica: *Čínská komunita v České republice 2001*[online]. Praha: Orientální ústav AV ČR 2002. [cit. 22. 5. 2016]. Dostupné z:http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Cinska_komunita_v_CR.pdf

- 42) PAJAS, P. *K problematice veřejné prospěšnosti. První poradenská* [online]. Praha 1999. [cit. 22. 5. 2016]. Dostupné z:http://www.avpo.cz/wp-content/uploads/2014/01/K_problematice_verejne_prospesnosti.pdf
- 43) PEŠKOVÁ, Michaela. *Jsem imigrant = Ja - immigrant: imigranti z bývalých zemí SSSR v České republice*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Vlasta Králová, 2006. ISBN 978-808-7025-079.
- 44) POTŮČEK, Martin. Trh, stát a občanský sektor jako regulátory života společnosti. In POTŮČEK, Martin, a kol. *Veřejná politika*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. s.85- 120. ISBN 80-86429-50-4.
- 45) RÁKOCZYOVÁ, TRBOLA. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha 2009. ISBN 978-80-7419-077-3
- 46) REKTORŮK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, s.r.o., 2001. 177 s. ISBN 80-86119-41-6
- 47) SALAMON, L., HEMS, L., et al. *The Nonprofit Sector: For What and for Whom?* Working Paper of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project No. 37. Baltimore 2000: The Johns Hopkins University Centre for Civil Society Studies. ISBN 978-18-8633-344-4.
- 48) SKOVAJSA, Marek a kol. *Občanský sektor. Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha, 2010: Portál. ISBN 978-80-7367-681-0.
- 49) STONE, WARREN S., James WILBLANKS. *Transparency and Accountability: a Look at Non-Profit Internet Website Content*. Insights to a Changing World Journal. Issue 3, p79 , 2012.
- 50) STRAUSS, Anselm, Juliet CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno 1999: Albert. ISBN: 80-85834-60-X

- 51) SUCHÁNKOVÁ, Pavla. *Integrace imigrantů v České republice: s pomocí a bez pomoci nestátních neziskových*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav etnologie.
- 52) ŠKARABELOVÁ, Simona. Vymezení pojmu nestátní neziskové organizace. In: *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, s. 24 - 28, ISBN 80-239-4057-0
- 53) ŠKARABELOVÁ, Simona a Marie HLADKÁ. Nezisková organizace a její vymezení v roli daňového poplatníka. In *Aktuální otázky vybraných institutů práva neziskového sektoru*. 1. vyd. Olomouc: UP, 2007. s. 134-142. Monografie. ISBN 978-80-244-1834-6.
- 54) ŠVARŤÍČEK, Roman, Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha 2007: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0
- 55) TAI, John W. *Civil Socie Pathbreakers in Health and the Environment Andrew Wells-Dang*. Hampshire, UK, 2012 : Palgrave Macmillan. ISBN 9780230380202.
- 56) TJON SIE FAT, Paul: *Chinese New Migrants in Suriname: The Inevitability of Ethnic Performing* [online]. Amsterdam University Press 12/2009 .
[cit. 22. 3. 2016]. Dostupné z: <http://site.ebrary.com/id/10363481?ppg=193>
- 57) TOPINKA, Daniel.: *Integrační proces Muslimů v České republice-pilotní project* [online]. [cit.20. 5. 2016]. 2006. Dostupné z:
aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/integrace_muslimu.pdf
- 58) TRBOLA, Robert. Funkce a postavení organizací neziskového sektoru v procesu sociální integrace přistěhovalců. In TRBOLA, Robert; RÁKOCZYOVÁ, Miroslava (ed). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II: Role zaměstnání a vybraných institucí v procesu integrace*. Brno: Barrister & Principal, 2011. s. 73-133. ISBN 978-80-87474-20-4.

- 59) WANG, Haolu. *The Emerging Civil Society in China and Its Impact on Democratization*[online]. 2010.Honors Theses. Colby College. Under the Supervision of Professor Walter Hatch, Ariel Armony. [cit. 19. 5. 2016]. Dostupné z: <http://digitalcommons.colby.edu/honorstheses/591>
- 60) WHITE, Gordon. „*Search of Civil Society: Market Reform and Social Change in Contemporary China*“. Oxford, 1996. Clarendon Press. ISBN 9780198289562
- 61) ZÁVODSKÁ, Klára: *Čínská menšina v České republice - sociologický výzkum* [online]. Olomouc, 2011. [cit. 20. 4. 2016]. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: http://theses.cz/id/k6c5tv/Bakalsk_prce-Klra_Zvodsk.pdf

Elektronické zdroje:

- Co čeká NNO v roce 2015, [cit. 15. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.annojmjck.cz/co-ceka-nno-v-roce-2015>
- ČSÚ, [cit. 20. 6. 2016]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afPfm=VYSTUP-objekt-vyhledavani&pvo=CIZ04&zo=N&vyhltext=%C4%8C%C3%ADna&z=T&f=TABULKA&nahled=N&sp=N&verze=-1&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_null_null_&katalog=all&c=v23~2__RP2015MP12DP31#w
- Inbáze – o nás/naše služby, [cit. 15. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.inbaze.cz/o-nas/>
- Integrace cizinců na území ČR, MVČR, 2014 [cit.8.1.2016]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>
- Koncepce integrace cizinců, [cit. 2. 6. 2016]. Dostupné z: <http://cizinci.cz/cs/2018-integracni-politika-koncepce-zprava>
- Konsorcium NNO, [cit. 3. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.konsorcium-nno.cz/cz/homepage/category/1>
- META – Kdo jsme, [cit. 15. 5. 2026]. Dostupné z: <http://www.meta-ops.cz/kdo-jsme>

- Ministerstvo zahraničních věcí ČR, [cit. 20. 6. 2016]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz>
- MKC – o nás, [cit. 15. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.mkc.cz/cz/poslani-a-cile.html>
- MOST pro o.p.s. – O nás, [cit. 15. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/info-o-most-pro-o-p-s-informace-o-spolecnosti/>
- O neziskových organizacích, [cit. 1. 3. 2016]. Dostupné z: http://www.neziskovsky.cz/clanky/511_538/fakta_neziskovsky-v/
- Paragraf 146 NOZ, [cit. 15. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- Paragraf 150 NOZ, [cit. 15. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- SIMI – historie, [cit. 12. 5. 2016]. Dostupné z: <http://www.migrace.com/cs/organizace/o-nas>
- Výroční zpráva InBáze, [cit. 16. 5 2016]. Dostupné z: http://www.inbaze.cz/wp-content/uploads/2013/07/inbaze_vz2014_web1.pdf
- Výroční zpráva META, [cit. 16. 5 2016]. Dostupné z: http://www.meta-ops.cz/sites/default/files/vz2014_web.pdf
- Výroční zpráva Most pro o.p.s., [cit. 16. 5 2016]. Dostupné z: http://www.mostlp.eu/wpcontent/uploads/2014/02/MPLP_vyrocní_zprava_2014_www.pdf
- Výroční zpráva SIMI, [cit. 16. 5 2016]. Dostupné z: http://www.migrace.com/docs/150728_vz_2014_simi_web.pdf
- Základní informace o teritoriu, MZV ČR 2013 [cit. 10. 1. 2016]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/cina/

Zdroje použitých obrázků

- Obrázek 1 - Pestoffův trojúhelník blahobytu, Rektořík, J. a kol.: Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení. 2. aktualizované vydání. Praha: EKOPRESS, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-86929-25-5
- Obrázek 2 - Logo Meta, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.meta-ops.cz
- Obrázek 3 - Logo Multikulturní centrum Praha, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:
- Obrázek 4 - Logo SIMI, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.migrace.com
- Obrázek 5 - Logo InBáze, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.inbaze.cz
- Obrázek 6 - Logo PPI, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.p-p-i.cz
- Obrázek 7 - Logo OPU, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.opu.cz
- Obrázek 8 - Logo Nová škola o.p.s, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.novaskolaops.cz
- Obrázek 9 - Logo MOST o.p.s, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.mostlp.e u
- Obrázek 10 - Logo CIC, [cit. 25. 5. 2016]. Dostupné z:www.cic.cz

Přílohová část – obrázky:

- Obrázek 12 – Ateliér InBáze, [cit. 15. 6. 2016]. Dostupné z:<http://www.inbaze.cz/atelier-inbaze/>
- Obrázek 13 - Meta o.p.s. – Kurzy češtiny pro děti,[cit. 15. 6. 2016]. Dostupné z:<http://www.meta-ops.cz/kurzy-cestiny-pro-deti>
- Obrázek 14 - Most o.p.s., [cit. 15. 6. 2016], Dostupné z:<http://www.mostlp.eu/multiklub-pod-mostem/vzdelavaci-klub/>
- Obrázek 15 - SIMI – Taiwan – dejme šanci imigrantům, [cit. 15. 6. 2016]. Dostupné z: http://www.migrace.com/cs/podpora/media/fotogalerie/16_taiwan-dejme-sanci-imigrantum-setkani-s-choyou-wu-na-vinohradech
- Obrázek 16 – SIMI – Taiwan – dejme šanci imigrantům, [cit. 15. 6. 2016]. Dostupné z: http://www.migrace.com/cs/podpora/media/fotogalerie/16_taiwan-dejme-sanci-imigrantum-setkani-s-choyou-wu-na-vinohradech.